

Naročnina
pnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 50 Din
polletno 300 Din
celoletno 600 Din
za inozemstvo 100 D

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
kopijski se ne uračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon šte. 59, upravnštva šte. 325

SLOVENECEC

S fedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349 za inzerate, Sarajevo št. 7593, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2.50, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Otvoritev oblastnih skupščin.

Po starodavnem običaju so se zbrali večeraj poslanci slovenskega ljudstva, poklicani na prvo zasedanje oblastnih skupščin, najprej v stolnici k sv. maši, da izprosijo od Boga blagoslova za svoje delo. Našega ljudstva ni mogla že skoro polstolet trajajoča gonja brezbožnega svobodomiselnosti omajati, da ne bi slejkoprej podrejalo tudi svoje javno življenje in delovanje večnim božjim zakonom morale, kolikor je to mogoče slabotni človeški naravi. In kakor posvečuje najvažnejše dogodke življenja posameznikovega ali družine, tako tudi najpomembnejše momente svojega udejstvovanja priteguje v tok izveličevalnega dela. Tudi delo v oblastnih skupščinah je po svojih zastopnikih začelo z molitvijo in daritvijo, ki stavlja življenje kristjana in krščanskega naroda v službo Večnega.

Skupščinski seji sami sta potekali mirno, v svečanem razpoloženju in s tistim dostojanstvom, ki se spodobi tako važnemu trenutku v politični zgodovini slovenskega naroda. Vztrajna borba SLS v tej državi, da slovenski narod dobi tudi dejansko enakopravno stališče, je primorala tudi maloštevilno opozicijo, da se izreče za pozitivno sodelovanje v korporaciji, ki more edina našemu narodu prinesiti dejanskih koristi in v katero Slovenci po krutih razočaranjih v centralizmu od zedinjenja do danes edino še polagajo svoje nade v boljšo bodočnost. Če je pri tem zastopnik SDS čutil potrebo odrekati oblastnim skupščinam vsakršen politični pomen za naš narod, ki mu je samo »del« nekega neobstoječega naroda, in tako zopet dokumentirati, da SDS ne priznava lastnemu narodu pravice zakonodajne samoustavnosti in samoupravnosti — to ni nič motilo globokega vtisa izjave SLS, ki je dala izraza volji slovenskega ljudstva, katero le ona faktično in moralno zastopa, ker ga zastopa kot narod in ne samo kot »del države«.

Načrtovanje starostnega predsednika, nastopni govor izvoljenega predsednika, deklaracija SLS, energično in navdušeno odobravanje večine — vse je težilo k enemu: da se na nedvoumen način poudari, da faktično stanje, ustvarjeno po centralistični ustavi in postavi, ne more in ne sme zadrževati Slovenske

ljudske stranke, da ne bi videla v samoupravi le preloda k udejstvovanju popolne, neokrnjene avtonomije zedinjenega slovenskega naroda. To stremljenje ne bo motilo dela za gospodarski povzdig oblasti, ampak le pospeševalo, ker mu bo dalo smer in duha, ki edino more vsmisiliti delo in navdušiti k vztrajnosti. Tega duha se ne bo mogel ubraniti niti marsikateri nasprotnik slovenske avtonomistične misli in vsi brez izjeme bodo prisiljeni doprinesiti k njenemu uresničenju, ker bodo še tako skromni uspehi na polju gospodarskega in kulturnega dviga naših oblasti po še tako skromni samoupravni delavnosti dvigali tudi občo narodno samozavest in okrepili stvariteljne in odporne sile našega naroda.

Ce se ozremo na gospodarsko in kulturno delo, ki oblastni skupščini čaka, nam je izčrpano poročilo velikih županov pokazalo, v kakšnem stanju nam centralistični moloh izroča deželo, iz katere je izčrpal ogromne milijone, ne da bi skrbel za gospodarsko blagostanje naroda. Kaj v tem oziru samouprave od centrale terjajo, da bodo mogle svoje posledice uspešno vršiti, je dovolj glasno in jasno podčrtala deklaracija SLS, s katero so se strinjale v svojih izjavah vse stranke skupščine brez izjeme, tako, da je enodušnost slovenskih oblastnih skupščin v tem pogledu za centralno menda zadostno memento. Slovensko ljudstvo zahteva, od centralne državne uprave nazaj, kar je njegova lastnina, sad njegovega samoupravnega dela in truda v preteklosti, in one finančne vires za bodoče delo, ki pripadajo zopet deželam, kakor hitro so jim vrnjeni posli, ki jih je od ukinjenja avtonomije dalje vršila — in sicer skrajno slabo — država. To je taka neobhodna nujnost, da ne more mimo nje, kdor ima dobro voljo, da funkcioniranje naših samouprav sploh omogoči; v nasprotnem slučaju bi se dokazalo, da samouprave sploh niso bile resno mišljene. Prepričani smo, da temu ni tako in upamo v skorajšnjo rešitev vprašanja finansiranja samouprav brez nove obremenitve ljudstva.

Potem bo mogoče iti na vspešno delo za slovensko ljudstvo.

Volitve začasnih tajnikov.
Starostni predsednik Josip Gostinčar:

Gospodje, izvoliti moramo dva začasna tajnika. Predlagam za začasna zapisnikarja g. Henrika Lebingerja in Mateja Tomazina. Ali kdo ugovarja? Če nikdo ne ugovarja, prosim gg. zapisnikarja, da zavzamejo svoje mesto. (Se zgodi.)

Oddajanje pooblastil.

Poslanci so na poziv začasnega tajnika Lebingerja oddali svoja overovljena pooblastila. Dr. Anton Breclj je takoj pri oddaji pooblastil za ljubljanski mandat in mandat v ljubljanski okolici izjavil, da odlaža mandat v Ljubljani. Istotako je prof. Evgen Jarc izjavil, da obdrži črnomaljski in odlaža kočevski mandat. Odstopila sta tudi izvoljena člana Jozef Zmavc iz Laškega ter dr. Jozef Basaj iz Kranjskega okraja. Na izpraznjena mesta je starostni predsednik Gostinčar takoj pozval naslednje kandidate na listah SLS v dotičnih okrajih in sicer za Ljubljano dr. Jurija Adlešiča, za Kranj Franca Uršiča, za Kočevje učitelja Alojzija Peterlina, za Laško Filipa Križnika, rudarja v Trbovljah. Vsi menovani so po pozivu starostnega predsednika zavzeli svoja mesta.

O tej stvari se je oglasil k besedi dr. Albert Kramer, ki je izjavil: Gospod predsednik! Radi čuvanja reda in zakonitosti sem se javil k besedi. Naglašam, da ne želimo delati skupščini nikakih težkoč radi verifikacije, vendar smatram za potrebno opozoriti, da ni bilo dopustno, da je starostno predsedstvo pozvalo nove gospode poslance. Tega starostno predsedstvo ne more storiti, ne po svoji funkciji in po besedilu poslovnika, ki izrečno predpisuje, da morajo poslanci predložiti, takoj ko se zbere, svoje legitimacije, overovljene od upravnega sodišča. Mislim, da take legitimacije ni mogel predložiti nobeden od novih gospodov poslancev. — To konstatiram, ker mislim, da moramo takoj od začetka strogo paziti na določbe poslovnika; pristavljam pa, da ne želimo delati skupščini nikakih težkoč pri konstituiranju.

Starostni predsednik Josip Gostinčar:

Dovoljujem si odgovoriti gospodu poslancu dr. Kramerju tole: Ako je bila izvolitev kakega poslanca overovljena, potem je jasno, da je bil tudi njegov namestnik pravilno izvoljen. Člen 49. zakona o oblastnih in srezkih samoupravah določa: »Oni, ki bi bili izvoljeni za člane iste oblastne skupščine v več krajih, morajo izjaviti v treh dneh po sestanku oblastne skupščine, katero člansko mesto obdrže. Ako tega ne store, jih skupščina proglasi za člane onega kraja, kjer so dobili največ glasov ter odloči, da se njih druga mesta popolnijo tako, kakor je razloženo v prihodnjem členu tega zakona.« Dejansko torti ni določen noben termin, kdaj postane kdo pravomočen član te skupščine. Radi tega mislim, da je popolnoma v redu, ako postanejo namestniki takoj člani skupščine, ko odloži izvoljeni poslanec svoj mandat. Prosim gospoda doktorja, da vzame to izjavo dobrohotno v vednost.

SLOVESNA PRISEGA.

Gospodje poslanci! Preden začne skupščina s svojim delom, morajo poslanci v smislu člena 4. poslovnika priseči. Prosim gospode poslance, da vstanejo, dvignejo tri prste in govore za menoj. (Vsi poslanci se dvignejo in govore za menoj.)

»Jaz (ime) prisegam na edinega Boga in na vse, kar mi je po zakonu najsvetejše in na svetu najljubše, da bom vedno zvest kralju Aleksandru I., da bom zvesto čuval ustavo in državne zakone in da bom vestno zastopal interese oblasti, katere poslanec sem. In kakor bom to izpolnjeval, tako mi Bog pomagaj.«

VOLITEV PREDSEDSTVA.

Prehajamo k volitvi predsednika. Volitev je tajna. Prosim, da se razdelijo listki. Najprej bomo volili predsednika, nato ostalo predsedstvo.

Predsednik dr. Marko Natlačen.

Volitev se je izvršila v najlepšem redu, brez vsakega incidenta. Starostni predsednik je objavil izid s temi besedami:

Visoka zbornica! Čast mi je naznaniti rezultat glasovanja. Oddanih je vse skupaj 52 glasov. Od teh je 13 praznih. Z 39 glasovi je bil izvoljen kot predsednik skupščine g. dr. Marko Natlačen. (Dolgotrajno ploskanje in živjoklici na desni in v sredi.) Prosim gospoda predsednika dr. Marko Natlačena, da zavzame svoje mesto.

G. predsednik dr. Marko Natlačen prevzame mesto, seže star. predsedniku Gostinčarju v roke in izpregovori:

Sedaj ko smo izvolili predsednika skupščine, nadaljujemo z volitvami, in sicer bomo volili podpredsednika skupščine in v smislu poslovnika 3 tajnike. Mislim, da bo najbolje, ako volimo radi enostavnosti vse 4 funkcionarje skupaj.

Podpredsednik Jozef Gostinčar.

Pri volitvi podpredsednika in treh tajnikov je bilo oddanih zopet 52 glasov. Od teh so dobili Jozef Gostinčar kot podpredsednik skupščine 40 glasov, isto število glasov tudi Alojz Peterlin, Hinko Lebinger in Ivan Majersič kot tajniki skupščine. 6 glasovnic je bilo praznih. G. dr. Dinko Puc je dobil kot podpredsednik 6 glasov. Izvoljeni so torej: podpredsednikom skupščine G. Jozef Gostinčar (zivačno ploskanje) in tajnikom: g. Alojzij Peterlin, g. Hinko Lebinger in g. Ivan Majersič.

Podpredsednik Gostinčar ter tajnika Lebinger in Peterlin takoj zavzamejo svoja mesta.

Takoj nato se obrne predsednik proti zastopniku velikega župana dr. Rudolfu Andrejki, ga predstavi zbornici in ga prosi, da oficijelno odpre zasedanje oblastne skupščine.

Izjava vlade.

Zastopnik velikega župana g. dr. Rudolf Andrejka, vladni svetnik, je podal sledeči ekspeze:

Visoka skupščina! V zakonitem zastopstvu gospoda velikega župana, ki je zadržan po službenem potovanju, odvarjam v imenu Nj. Vel. kralja zasedanje prve oblastne skupščine za ljubljansko oblast. Dovolite mi, da v smislu čl. 58. zakona o oblastni in okrajni samoupravi odnoš. čl. 7. poslovnika reda za oblastno skupščino preberem kraljevi ukaz o sklicanju skupščine: (Poslanci vstanejo in stoji poslušajo.)

KRALJEVI OTVORITVENI UKAZ.

Mi Aleksander I. po milosti božji in narodovi volji kralj SHS odrejam na predlog našega ministra za notranje posle in na podstavi 2. točke prehodnih odredb iz člena 53. zakona o oblastni in okrajni samoupravi:

volitve članov oblastnih skupščin naj se izvrše v vsej kraljevini dne 23. januarja 1927.

Vse oblastne skupščine naj se skličejo na prvo zasedanje, vsaka v glavnem kraju oblasti, na dan 23. februarja 1927.

Naš minister za notranje posle naj izvrši ta ukaz.

V Topoli, 20. novembra 1926.

Stanje oblasti.

Svetnik dr. Andrejka je nato podal obširen ekspeze o stanju oblasti, njenih poslov in naprav.

Visoka skupščina! Danes, ko se v tej zgodovinski dvorani prvič po vojni odpirajo nove oblastni smoupravi, Vas bo gotovo zanimalo zvedeti za obče stanje oblasti, njenih poslov in njenih naprav. Z ozirom na kratek čas, ki je odmerjen in z ozirom na važne sklepe, ki Vas še čakajo, Vam bom mogel podati sliko današnje obče uprave po oblastih le v poglavitnih potezih.

Stanje obče uprave v ljubljanski oblasti je plod historičnega razvoja, ki nas vodi preko bivše revolucionarne narodne vlade SHS, pozneje deželne vlade za Slovenijo, preko Pokrajinske uprave za Slovenijo do dosedanjega predstavnika obče uprave, velikega župana ljubljanske oblasti. Ob viharjih septemberskih in oktobrskih dnevih leta 1918, ki so prinesli našemu narodu z zlomom bivše avstro-ogrske monarhije toli željeno svobodo, ni bilo časa misliti na drugo, ko na ohranitev te svobode na zunaj in znotraj. Vse drugo je moralo stopiti pred temi prvotnimi nalogami države v ozadje. V naslednjem vidimo, kako se prvotna žilka in bolj zunanja vez vedno bolj utrjuje, kako pride dne 1. decembra 1918 do formalnega zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo in kako zadobiva to zedinjenje z vidovdanskou ustavo in posebno z zakonodajo iz l. 1922 vedno odločnejše in krepkeje oblike.

Misel enotnosti, enotnega vodstva, ki je v težkih časih absolutno potrebna, zmaga. Vzponedno s temi tendencami se konsolidira naša moč in naš ugled na zunaj, naše gospodarstvo na znotraj.

Čimbolj pa se dosega zgoraj omenjeni prvotni namen države: (zaščita pred zunanji nevarnostmi in varnost posameznika in imetka na zno-

Ljubljanska oblastna skupščina.

ZACETEK S SKUPNO SLUŽBO BOŽJO V STOLNICI.

Oblastna skupščina v Ljubljani je pričela s prvim rednim zasedanjem večeraj dne 23. t. m. s večano otvoritveno sejo v zborovalnici ljubljanskega mestnega magistrata. Mestna hiša je bila okrašena z zastavami, dvorana pa svečano razsvetljena in ozaljšana z zelenjem.

Ze pred osmo uro so se v zborovalnici zbirali časnikarji in posamezni poslanci. Točno 10 minut čez osmo uro je načelnik kluba SLS dr. Anton Breclj javil, da gredo vsi poslanci SLS najprej v stolnico k skupni sv. maši in je povabil tudi člane drugih klubov, da se pridružijo.

Vsi poslanci SLS so korporativno odšli v stolnico. Tam je dekan in poslanec Anton Skubic daroval sv. mašo in zapel Veni sancte. Med svetim opravilom je ubrano prepeval cerkveni zbor najmodernejše cerkvene pesmi. Za poslance so bili pripravljeni v osredju svečani sedeži. Medtem je prišel v zborovalno dvorano tudi zastopnik velikega župana dr. Rudolf Andrejka in dr. Miroslav Senekovič.

Ko so se vrnili poslanci SLS s starostnim predsednikom Jozefom Gostinčarjem, je zastopnik upravnega sodišča za Slovenijo dr. Henrik Steska preveril poslanecem poverilnice.

Točno ob deveti uri dopoldne je otvoril starostni predsednik Jože Gostinčar prvo sejo in ugotovi sledeči dnevni red:

1. Otvoritev po starostnem predsedniku in izvolitev dveh začasnih tajnikov.
2. izročitev pooblastil.
3. Zapisrege poslancev.
4. Volitev predsedstva.
5. Otvoritev oblastne skupščine po zastopniku velikega župana.
6. Volitev oblastnega odbora.

K prvi točki pozdravi starostni predsednik skupščino s sledečim nagovorom:

GOVOR JOZEFA GOSTINČARJA.

Gospodje poslanci! Danes je zgodovinski dan za Slovenijo in celo našo državo. Gospodarske razmere, ki se dosedaj še niso konsolidirale, čalajo v marsičem na rešitev. Istotako je s socialnimi in kulturnimi razmerami. Zategadelj vas, gospodje, čaka v bodočnosti ogromno dela, ako hočete izvršiti, kar bi morali izvršiti. Zdi se mi, da danes delamo pravzaprav mejo med preteklostjo in bodočnostjo, in četudi te oblastne skupščine niso take, kakor bi si jih želeli, vendar pričakujem, da se nam bo z zavestnim delom in z vztrajnostjo ter pravim čuvstvom naroda in države, in ako bomo šli vsi skupaj na delo za svojimi ideali, posrečilo doseči marsikaj, da izboljšamo naše gospodarske, kulturne in socialne razmere. V tem smislu, gospodje poslanci, vas najplejše pozdravljam in otvarjam oblastno skupščino v toliko, v kolikor je potrebno, da se skupščina konstituiru. Na dnevnem redu je verifikacija mandátov, nato pridejo volitve predsedništva in oblastnega odbora, potem pa je cela stvar za danes dopoldne končana. V tem smislu grem na dnevni red. Še enkrat vas pozdravljam z željo, da bi vsj skupno delovali v prilog našega slovenskega naroda in skupne države. (Zivačno odobravanje, ploskanje in živjoklici.)

K verifikaciji mandátov

je najprej dobil besedo zastopnik upravnega sodišča dr. Henrik Steska:

V imenu upravnega sodišča vam izročam seznamce overovljenih članov oblastne skupščine. Zoper volivni prestopok povodom volitve članov v oblastno skupščino ljubljansko je bila v zakonitem 14dnevem roku po obgov ni moglo izdati formalne rešitve te pritožba. Dasi upravno sodišče iz taksnih razlogov ni moglo izdati formalno rešitve te pritožbe, vendar ni imelo nikakega poviada, da ne bi po pregledu spisov overilo od glavnih volivnih odborov objavljenega izida volitve.

traj), tem bolj se pojavljajo vse one potrebe in težnje, ki so morale v časih, ko je bila naša država ogrožena skoraj od vseh strani, začasno stopiti v ozadje.

Tedaj izideta dva zakona, ki sta danes temelj naši upravi. Zakon o obli upravi preosnuje celo državno upravo po načelu trostopno urejenega birokratičnega sistema: ministrstev, velikih županov in okrajnih glavarjev. Zakon o oblasti in sreski samoupravi pa uvaža že po čl. 96. vidovdanske ustave ustanovljeno načelo okrajnih in oblastnih samouprav za posle krajevnega značaja.

V § 2. tega zakona so poslji, ki spadajo v področje oblastne samouprave, taksoativno našeti. Dovolite mi, da sledeč sporedu te zakonite določbe, podam poročilo o stanju onih poslov in naprav, ki bodo v doglednem času prešli iz pristojnosti velikega župana v področje oblastne skupščine, odnosno oblastnega odbora ljubljanskega.

VPRAŠANJE OBLASTNIH FINANC.

Eno najvažnejših, a tudi najtežjih vprašanj, ki čaka to visoko skupščino, bo vprašanje ureditve oblastnih financ, določanje oblastnega proračuna in razpolaganjem z oblastnimi davčninami, ki se utegnejo skleniti na podlagi zakona. Iz sledečih izjav boste razvideli, kako ogromne naloge čaka oblastno skupščino in kako izdatna bodo morala biti denarna sredstva, s katerimi naj razpolaga oblastna skupščina, ako hoče le del najnujnejših nalog izvršiti. Rešitev tega vprašanja je tem bolj težavna, ker je klis o davčni preobremenitvi naših krajev splošen in mogočen, in ker se zdi, da smo radi obče gospodarske stagnacije na meji davčne moči. Čisti predpis davkov ter državnih pribitkov k tem, ki so podvrženi avtonomnim dokladam, znaša za davčno leto 1926 v ljubljanski oblasti 28.098.256,96 Din, čisti predpis avtonomnih dokladov pa je sledeči: Občinske doklade 18.197.825,04 Din, okrajno cestne doklade 6 milijonov 85.043,51 Din, zdravstvene doklade 708 tisoč 708,58 Din, doklade za okrajno blaginjo 1 milijon 414.154,33 Din in okrajne blaginje (okrajni zastopi bivše Stajerske) 2.552.931,14 Din, skupaj 23.988.692,80 Din. Primerjajmo še izmed posrednih državnih davkov onega, ki nam dovoljuje tudi primero z občinskimi dokladami, t. j. državna trošarina na vino, vinski mošt in petjeto. Od te je bilo l. 1926 vplačane v ljubljanski oblasti 6.700.000 Din, od občinskih dokladov nanjo pa 16.900.000 Din.

Ce pomislimo, da se v čl. 73. zakona omenjeni dohodki oblastne samouprave v začetku njenega poslovanja res sami reducirajo na dohodku iz postavk 3 in 4, torej na nove davke, takse in doklade, če pomislimo, da znašajo potrebščine samo na polju cestnih in vodnih gradb čez sto milijonov za najnujnejša dela, potem mi boste priznali, da bo morala ta oblastna skupščina biti zelo rezervirana pri sestavljanju proračuna in prevzemanju agend iz dosedanje občne uprave, da ne bo kratkoma vsega, kar spada v njeno pristojnost po zakonu, v enem letu prevzela od države, na drugi strani pa bo morala biti zelo agilna v iskanju dohodkov, uprav izrednih, bodisi v državnem budžetu, bodisi iz drugih državnih obveznosti ali fondov, ker zakon o samostajnih oblastnih davkih in takсах je sicer predviden, a dneva, ko bo uveljavljen, ni lahko napovedati. Tudi oblastna doklada na državni davek po čl. 75. je prepuščena le na takozvani edinstveni državni pribitek k direktnim avtonomnim dokladam podvrženim davkom. Ako pa izračunamo za leto 1926 znesek bivših deželnih doklad, ki bi se po čistem predpisu državnih davkov l. 1926 pobiral, pridemo do razmeroma nizke vsote 8.307.811,33 Din.

Iskali bo in iskali se bodo novi viri za oblastne dohodke in morda se bo kdo pri čitanju čl. 73. točka 1, ki govori o imovinah, ki pripadajo oblasti, nehoti spomnil imovine nekdanje samoupravne in tudi samostavne dežele kranjske.

IMOVINA DEZELE KRANJSKE.

Naj mi bo torej dovoljeno, da se dotaknem tega vprašanja, ki bi utegnilo postati aktualno tudi z ozirom na čl. 2. točka 5. zakona o oblastni samoupravi. Kakor vam znano, je po zlonu prevzela Narodna vlada SHS z naredbo z dne 4. novembra 1918 vrhovno vodstvo in nadzorstvo vseh avtonomnih oblasti in naprav. Deželni odbor vojvodine kranjske je bil razpuščen, začasno vodstvo in likvidacija deželne vlade pa poverjena komisiji za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave. Z naredbo deželne vlade za Slovenijo z dne 25. januarja 1920 je bila ta komisija razpuščena, oskrbovanje in likvidacija deželne vlade pa izročena posebnemu kuratoriju, ki je bil potem z naredbo deželne vlade za Slovenijo zamenjan s komisijo za upravo kranjske deželne imovine. Končno je bila z naredbo deželne vlade z dne 18. junija 1921 tudi ta komisija razpuščena in je oskrbovanje in likvidacija imovine bivše kranjske prešlo na poverjeništvu za notranje zadeve in po uveljavljenju zakona o obli upravi na velikega župana ljubljanske oblasti, ki so mu kot najvišjemu upravnemu organu v oblasti po naredbi Narodne vlade SHS z dne 14. novembra 1918 glede deželne imovine izročene kompetence bivšega deželnega odbora in deželnega zbora.

Dasi predvidevajo vse dosedaj navedene naredbe likvidacijo deželne imovine, se ta likvidacija dotledaj ni izvršila, ker ni bilo dosedaj zakonitim potom določeno, kdo je pravni naslednik dežele kranjske. Zato se je ta imovina v posebnem odkusu notranjega oddelka pri velikem županu oskrbovala popolnoma ločeno od državnega imetja in postavljen je bil za to imovino še poseben svet kot posvetovalni organ velikega župana. Imovina bivše dežele kranjske ni bila dosedaj nikdar odvojena in je bivša dežela kranjska tudi v zemljiški knjigi še vedno vknjižena na svojih nekdanjih nepremičninah. (Odobrovanje.)

Po sklepni Narodne in deželne vlade je bil en del deželne imovine prepuščen državi v upravljanje, toda nevarno vprašanje lastništvne pravice, ki je bila v vsakem primeru pridržana imovini bivše dežele kranjske.

V državni upravi so sedaj:

1. Posestvo na Rožu, graščina na Mali Loki in v Čošnjicah ter Grabska šola.
2. Deželni dobrodelni zavodi t. j. deželna bolnica v Ljubljani in umobolnica na Studencu.
3. Deželni muzej.
4. Deželno gledališče.
5. Prisilna delavnica.
6. Brambovska vojašnica.
7. Deželni dvorec.
8. Mostovi čez Savo v Krškem in Radečah, most pri Sv. Jakobu, most pri Podnartu.

V okviru oddelka za likvidacijo deželne imovine pa so ostale deželne elektrarne na Završnici in v Bohinju in nekaj zemljišč ob Savi nad Medvodami, ki so bila svoj čas kupljena v svrhu električnih naprav, končno razni fond, od katerih naj omenim melioracijski sklad v znesku 982.776,60 dinarjev, garancijski sklad za nakup krav v Švici v znesku 234.610 Din, rezervni sklad za povzdigo živinoreje v znesku 270.472 Din, garancijski sklad dolenskih železnice v znesku 457.335,85 Din, sanacijski sklad za pridobitve in gospodarske sdruge v znesku 134.350 Din, sklad za reorganizacijo muzeja v znesku 37.727 Din, skupno znaša vrednost teh fondov ca. 2.300.000 Din. Dežela Kranjska pa ima

tudi dolgove, ki prekašajo po vsej priški vrednosti imovine, razen tega je treba upoštevati tudi še težkoče, ki se porajajo vsled razdelitve deželne imovine nekdanje dežele kranjske me dnašo državo in Italijo.

CESTE IN MOSTOVI.

Izvrševanje gradbenih predpisov in oblastnih javnih del (cest in mostov) opravlja sedaj Gradbena direkcija na temelju ministrske uredbe z dne 30. oktobra 1919 SLN št. 132, po čem se je uredila kompetenca ministrstva za gradbe z uredbo od 25. junija 1919 SLN št. 76. Po tej uredbi opravlja gradbena direkcija še danes pel let po zakonu po obli upravi posle ministrstva za celo Slovenijo in sicer popolnoma ločeno od velikega župana, pod katerega področje bi po čl. 1. zakona o obli upravi spadali tudi gradbeni posli. V tem okviru je zanimivo poznati veljavne predpise, po katerih so se svoj čas vzdrževale deželne in železniške dovozne ceste. Stroški za te ceste so bili po cestnem zakonu za Kranjsko tako pokriti, da prispeva deželni sklad dve tretjini, udeleženi cestni okraj pa eno tretjino. Po naredbi narodne vlade SHS o prehodni upravi v Sloveniji dne 14. novembra 1918 so prešli posli gradbene stroke na oddelek, odnosno na poverjeništvu za javna dela, odtod pa na gradbeno direkcijo. Država je do leta 1922. pobirala cestne doklade za deželne ceste ter bila za to upravičena, ker je dve tretjini prispevka tudi plačevala. Od l. 1922. pa je ta prispevek izostal vzile vsem urgencam in predstavkam gradbene direkcije.

Cestni odbori niso več mogli zmagovati raststih stroškov, ki jih je povzročala ob pomankanju državnih prispevkov uprava avtonomnih cest ter so se morali zahnati zadožit, na drugi strani pa zvišati cestne doklade mestoma do 500 odstotkov. Ponokod so se morale celo uvesti predvode, že povsod odpravljene mitnice. Tudi takozvani izredni prispevki za posebno porabo cest so poskodili tako, da je mnogokrat prišlo do ostrih sporov med udeleženci in cestnimi odbori. Vse to pa ni moglo zadrti poslabšanja cest, ki so bile že od prevrata sem ne baš v dobrem stanju, saj se med vojno vse ceste, ki niso bile strateškega pomena, niso moge več tako skrbno vzdrževati kot nekdanj. Državni prispevek, ki ga dolguje država za deželne in železniške dovozne ceste znaša samo za triletnje od 1922—1925 6.192.115 Din, torej čez 2 milijona na leto, tako da je predvidoma konec leta 1926 narasel na 8 milijonov dinarjev. (Cujtel) V državnem proračunu za leto 1926-27 pa ni zato nobenega kredita postavljenega. Država pobira na račun nekdanjih deželnih dokladov takozvani edinstveni državni pribitek od vseh davkov, ki so podvrženi avtonomnim dokladam, kar znaša samo za leto 1926 11.579.516 Din. (Cujtel)

Slabo stanje cest je v mnogih krajih Slovenije radi vremenskih katastrof zadnjih let še poslabšalo, posebno velja to za Selško in Poljansko dolino, za dolino Gradašče, za Zirovsko dolino itd. Mnogo truda in denarnih sredstev bo stalo, da se spravijo deželne ceste zopet v staro stanje, razbremeniti bo treba prezdolžene krajne ceste zapote. Sredstva za to bi bilo zagotoviti državnih cestnih prispevkov, ki jih dolguje država, ureditev cestne nadzorovalne in izvršilne službe. (Živalno pritrjevanje.)

VODOGRADNA DELA.

V zvezi s cestnimi gradnjami naj bo omenjeno tu področje vodogradnje in vodovodov, torej takozvana hidrotehnična služba, ki jo vrši sedaj hidrotehnični oddelki pri velikem županu.

Ta služba se je vršila nekaj časa v poverjeništvu za javna dela, prešla potem na gradbeno direkcijo, l. 1920 na generalno inspekcijo voda v Belgradu in slednjo v zmislu zakona o obli upravi pod velikega župana ljubljanske oblasti. V njegovo področje spada regulacija rek in potokov, zagradba hudournikov, preskrba oblasti s pitno vodo, melioracije itd., očitno v zvezi z glavnim odborom za osuševanje ljubljanskega Barja za melioracijo te obsežne zemlje.

Sedanje stanje regulacij je sledeče:

Sava, ki je bila regulirana od Tacna do Črnuč in nižje dol pri Kresnicah pri Litiji, je vsled nezadostnih kreditov in vremenskih katastrof v letih 1923, 1925 in 1926 progno od Tacna nizdoli mimo Črnuč v dolžino kakih 10 km strahovito razdrila. Vse delovanje je se moralo osredotočiti na popravo in vzdrževanje regulacijskih zgradb, skušalo se je pač v okviru nezadostnih kreditov njih razpad zadržati.

Kamniška Bistrica se je pričela uravnjavati že leta 1913 ter so se regulacijska dela med vojno in po vojni v malem obsegu nadaljevala. Smernice za nadaljevanje te regulacije, ki je sedaj povsem prenehala, so odvisne od ustanovitve vodne zgradbe, do katere sedaj še ni prišlo.

Pogloblilna dela v Ljubljani, ki so se pričela l. 1912., so ob izbruhu vojne prenehala. Po prevratu so se dela ob obrežnih zidovih ob prispevku države in občine nadaljevala, vendar v zadnjem letu zopet ustavila.

Z uravnavo Sore se je pričelo spomladi leta 1914., a se je moralo delo vsled vojne prekiniti ter počiva še sedaj, ker se financiranje teh del deloma tudi radi nerazumevanja prebivalstva ni moglo doseči. Vsled zadnjih poplav pa je celotna Sora odtrgala in odnesla mnogo rodovitnega sveta, posebno na bukovskem polju.

Od manjših vodotokov omejam uravnavo Glinšice in Trčanca, nadalje Gradašče nad Kolesijo, Skofelce v občini Šmarje, Radovne v Sp. Gorjah, potoka Račica v Zg. Gorjah. Izvršil se je tudi poizkus odvajanja voda na Cerkljanskem jezeru. Uspeh teh del se bo dal presoditi šele po večletnem točnem opazovanju.

Glede vodne preskrbe so se izvršila po prevratu: rezervori na Velikem Osojniku, občina Turjak, obnovil se je vodovod za vas Studor v Bohinju in zajetje studencev za vasi Žlebec, Curilo in Rakovec, občina Božjakovo pri Metliki. Zgradil se je vodovod za vas Slatno, občina Begunje na Gorenjskem, napajališče za Ranjoli pri Kočevju in kapnica na Trebeljnu. Sedaj se gradijo vodovodi za Radeče in za Boh. Srednji vas, za Velike Lašče, rezervir za Osredok, občina Rob, popravlja se črnomaljski vodovod. Na svoje stroške so zgradile občine Trbovlje in Zagorje obsežne vodovode, v Trzinu se je vodovod na stroške prednice temeljito obnovil. Končno so si zgradili vaščani v Grahovem, občina Cerkljica, na svoje stroške vodovod.

ZGRADBA HUDOURNIKOV.

Strahovite povodnji in uime v letih 1922 v Selški dolini, 1924 v Polhovem Gradcu, Ločnici in okolici, leta 1925 v Zireh in leta 1926 zopet v Polhovem gradu, Zireh, v dolini poljanske Sore, v Kokrski dolini, v Gornji savski dolini so se pa pokazale nujno potrebne zgradbe hudournikov. Škoda, ki so jo povzročile te povodnji, se ceni nad 100.000.000 dinarjev. Radi nezadostnih kreditov se dosedaj ni moglo izvršiti nobeno obsežno delo. Kolikor pa se je izvršilo, je dokazalo, da je ravno zagradba hudournikov odvrnila velik del opustošenja.

Zagradbena dela so se doslej po prevratu izvršila: v Zelmljah, nad Dobrovo in v okolici Polhovega grada, v občini Ziri, v Selah in nad Zelzniki, v Boh. Srednji vasi, Boh. Beli, Kermici, Kranjski gori in Radečah, v Lokah v Kamniškem okraju, v Hrastniku itd.

Za ta regulacijska dela se je izdalo v letih 1918. do 1927. 7 milijonov Din, melioracije in vodovode v letih 1921. do 1927. 2.580.000 Din, za zagradbe hudournikov 8.000.000 Din.

Za regulacijska dela na Savi, Ljubljani, Kamniški Bistrici, Sori, Gradaščici in Malem grabnu bi bilo potrebno 80.000.000 Din. Za zagradbo hudournikov 5.000.000, za vodovode 15.000.000, skupaj 100.000.000 Din.

STANJE NASEGA KMETIJSTVA.

Poleg zdaj omenjenih agend bo zanimalo oblastno skupščino predvsem pospeševanje gozdarstva in veterinarstva, kmetijstva, živinoreje, sadjarstva, lova in ribarstva, kakor tudi tehnično poljedelske izboljšave. Te panoge so poverjene kmetijskemu šumarskemu in veterinarskemu oddelku pri velikem županu.

Kmetijsko šolstvo.

Kar se tiče kmetijstva, mu stoji na čelu oblastni kmetijski referent, dočim so dodeljeni vsakemu okraju okrajni kmetijski referenti. Naloga teh referentov je, da prirejuje potujoča poučna potovanja, razstave itd. Leta 1926. so priredili vsi okrajni kmetijski referenti v celi oblasti 220 predavanj in 80 kmetijsko-strokovnih tečajev. Kmetijsko šolstvo je v naši oblasti zastopano z edino kmetijsko šolo na Grmu, ki jo je prevzela po prevratu država v svojo oskrbo. V začetku šolskega leta 1927/28 se je ta kmetijska šola, ki je imela preje specijelen značilni živinorejske in sadjarske šole, spremenila v specijelno kmetijsko-živinorejsko šolo. Za vinorejski in sadjarski pouk pa je za učence ljubljanske oblasti določeno 10 brezplačnih mest.

Kot popolnoma nova šola svoje vrste se je letos ustanovila sirarska in mlekarška šola v Škofji Loki, pri kateri primanjkuje le še kredita za zidanje učnih prostorov. Dotlej se nameravajo obdržati večmešesni sirarski in mlekarški tečaji pri Sirarski in mlekarški zadrugi v Škofji Loki. Zelo priljubili so se med kmečkimi prebivalstvom takozvani potujoči kmetijsko-gospodinski tečaji pod vodstvom ene učiteljice-voditeljice in ene pomožne učiteljice. Na teh tečajih se nauče dekleta kuharstva in gospodinjstva, a tudi ravnanja z deco, potom priključnih socialno-higijenskih tečajev, ki jih organizira Zavod za socialno zaščito dece v Ljubljani. Vsako leto se vrši 9 do 10 takih tečajev od oktobra do konca julija, ki trajajo 8 do 10 tednov. Stroški zanje so razmeroma majhni (41.400 Din) seveda izključivši plače učiteljice, ki znaša ca. 37.000 Din na leto. Poleg teh od države osnovanih tečajev in šol so v ljubljanski oblasti še tri gospodinske šole in sicer v Marjaniščah, last Kmetijske družbe v Ljubljani, in gospodinski šoli šolskih sester v Repnjah in Šmihelu. Te šole so od države subvencionirane.

Potreba vzornih posestev in kulturizacije Barja. V naši oblasti imamo po zadnji kmetijski statistiki 145.500 njiv, 152.200 travnikov in 136.000 pašnikov. V teh glavnih kmetijskih panogah od prevrata naprej ni opaziti kakšnega posebnega napredka. Potrebno bi bilo, da se uredijo zopet vzorna posestva, kakor obstojajo sedaj v Mali Loki in na Rožetu, da se osnujejo semenogojne postaje in še ena preizkusna postaja za krompirjeve vrste na Gorenjskem. Posebno paznjo pa bi bilo treba posvetiti razsuevanju in kulturi obširnega ljubljanskega Barja, ki bi sčasom lahko postalo prava žitnica ozir. senik za celo ljubljansko oblast.

Konjereja in govedoreja.

Kar se tiče konjereje, se je tudi ta kakor v Avstriji pretežno od države pospeševala z licenciranjem žrebcev, premovanjem konj, upravo žrebčarn. Govedoreja, ki je bila poprej zadeva deželnih zborov odnosno odborov, se je v okviru kreditov pospeševala od kmetijskega oddelka z licenciranjem plemenskih bikov in preskrbo posameznih krajev s takimi biki-plemenjaki potom državnih podpor, nadalje s premovanjem goveje živine itd. V zvezi z živinorejo se je podpiralo tudi mlekarstvo s strokovnimi navodili v posameznih mlekarstvih in sirarnah ter s podporami za posamezne mlekarke zadruge. Slično se je pospeševala tudi ovčereja in prašičereja.

Kriza našega vinogradništva.

Ena najvažnejših kmetijskih panog je vinogradništvo, žal, da pada letni pridelek od leta do leta. L. 1924. je znašal še 300.000 hl, med vojno pa je znatno padel in od tedaj mu je ostala padajoča tendenca. Tako se je pridelalo: l. 1913. 230.000 hl, l. 1924. 128.000 hl, l. 1926. 95.000 hl. (Cujtel) Vzrok za ta žalostni pojav je v močnem pojavu trtnih bolezni, še več pa v opešanju vinooradov vsled starosti. Obnavljanje starih vinogradov se le redko kje vrši, ne da bi manjkalo morda pouka ali trdnice, pač pa nimajo vinogradniki potrebnega denarja. Od trtnice obsojajo še tri, namreč državna v Novem mestu, Arnovih selih in v Kostanjevici, snuje se pa trtnica v Mali Loki.

Kriza našega vinogradništva je v tem, da lastniki ne morejo izvoziti svojih pridelkov v inozemstvo. Domači trg je prenatrpan cenejših dalmatinskih vin, kletarstvo je zaostalo, eksportna trgovina pa ni organizirana.

Potreba pospešitve eksporta našega sadja.

Kar sem omenil v vinogradništvu, velja tudi za sadjarstvo. Pokrajina, ki šteje nad 8200 ha sadnovjakov in ki raste na njih 980.000 jablan, 500 tisoč hrusk, 640.000 češpelj, 140.000 češenj 150.000 orehov, bi morala mnogo več izvoziti kakor 1200 vagonov jabol, 400 vagonov češpelj, 300 vagonov hrusk, 200 vagonov češenj in 60 vagonov orehov! Na kakovost dobrih sadik se ne polaga nobena važnost, manjka v oblasti tudi dobrih drevesnic. Sedaj obstojata samo dve, državna v Kostanjevici in ona v Ljubljani, ki je last Kmetijske družbe. Trgovina in eksport nista organizirana, umna predelava za izvoz, način konserviranja se vrši le v tovarni na Vrhniki. Sadjarska in vrtnarska družba za Slovenijo skuša po privatni inicijativi te razmere izboljšati.

Dobro stanje našega čebelarstva.

Končam pa z veselejšo sliko našega čebelarstva. To napreduje pod razumnim vodstvom Čebelarstva društva za Slovenijo prav lepo. Po zadnjih statističnih podatkih imamo v ljubljanski oblasti 32.500 panjev čebel, od teh je 17.000 s premakljivim delom. Tudi zdravstveno stanje čebel je prav ugodno, kar je važno, ker se kranjska čebela vsled svoje marljivosti in krotkosti vedno bolj izvažva v inozemstvo, posebno na Švedsko in v Holandijo. Slovensko Čebelarstvo društvo je dobivalo podporo iz izkupičke Razredne loterije, toda izrečno le za prirejanje tečajev po deželi. V ljubljanski oblasti šteje to društvo 48 podružnic z 950 članic.

Slednjim omenim še razveseljivo dejstvo, da se je koncem l. 1926. ustanovila v St. Vidu ob južni železnici Prva čebelarška šola v Sloveniji, ki se otvori letos v jeseni.

Varujmo naše gozdove!

Kar se tiče gozdarstva, lova in ribarstva, vrši dotične posle tuk. šumarski referent ozir. glede ribarstva kmetijski referent. Ljubljanska oblast je bogata na gozdovih, saj šteje 406.155 ha gozda, to je 44,5 odstot. celokupne ali vsaj 46,7 odstot.

produktivne površine te oblasti. Od teh gozdov je največ gozdov poedincev in malih posestnikov (384.106 ha), večje površine zavzemajo fideleži, misli in solastniški gozdovi kakor tudi gozdovi verskega zaklada. Za povzdigo gozdarstva se je oskrbelo z gozdnimi drevesnicami, ki so omogočile malim posestnikom nabavo gozdnih sadik po zmernih cenah. V ljubljanski oblasti je 7 držav. nih gozdnih drevesnic, namreč v Novem mestu, Kočevju in Logatcu. Na novo so se ustanovile po prevratu v Kamniku, v Škofji Loki, v Crnomlju in v Radečah pri Zidanem mostu. Te zadnje nado mestujejo starodavne državne gozdne drevesnice na Tržaški cesti v Ljubljani, koje zakupa ni bilo mogoče več podaljšati. V teh drevesnicah se je oddalo do lanske jeseni, računajoč od zedinjenja 13.873.000 sadik. Ker je les v naših gorskih krajih prvovrsten eksportni predmet, imamo v naših gozdovih morda naše najlepše gospodarstvo. Te gozdove pa je treba vzdrževati in varovati, da ostanejo plodonosni. Za povzdigo in vzdrževanje teh drevesnic je bilo lanko leto za ljubljansko oblast dovoljenih 20.000 dinarjev.

STANJE ZDRAVSTVA V OBLASTI.

Po zedinjenju se je pri takratni deželni vladi ustanovilo poverjeništvu za zdravstvo, kojega agende pa so že leta 1919. prešle na zdravstveni odtsek za Slovenijo in Istro. Ta odtsek je posloval toliko časa, dokler ni prišlo zdravstvo v smislu zakona o obli upravi v kompetenco velikih županov. Toda le deloma. V bistvu je ostala zdravstvena služba centralizirana pri Ministrstvu narodnega zdravlja, ki je l. 1924. ustanovilo po različnih pokrajnih posebne inšpektorate, od katerih je eden v Ljubljani za celo Slovenijo. Inšpektorat ministrstva za narodno zdravje je od velikega župana popolnoma neodvisen delegat tega ministrstva. Njemu so neposredno podrejeni prejšnja Deželna bolnica v Ljubljani in vsi državni zdravstveni inštituti. On razpolaga z vsemi večjimi zdravstvenimi krediti, dočim pripada velikemu županu le odločba o razmeroma majhni vsoti. V proračunu za l. 1927-28. je finančni odbor ukinil ljubljanski inšpektorat ministrstva narodnega zdravlja. Kdo bo prevzel njegove posle in razpolagal s krediti, do danes še ni bilo določeno. Ker je po zedinjenju nehal posloovati deželni zbor in deželni odbor kranjski, so prešle vse njegove agende v zdravstvenem oziru na deželno vlado in končno na velikega župana, kolikor niso bili centralizirani. Država plača danes samo plačo zdravniškemu in uradniškemu osebu, tudi samoupravnim zdravnikom okrožnim in občinskim, in vrača bolnicam oskrbne stroške za siražne bolnice. V ostalem pa se je že v finančnem zakonu l. 1926-27 ustanovilo načelo, da se morajo vse bolnice v Sloveniji vzdrževati iz lastnih sredstev. Država plačuje samoupravnim bolnicam samo še zdravniško in uradniško osebo, nižje strošniško osebo pa ne.

Ker so deželni dobrodelni zavodi izvezeti iz kompetence velikega župana, so mu podrejene samo sledeče javne bolnišnice: Samoupravna bolnišnica v Brezljah, občinska bolnišnica v Krškem, ženska bolnišnica zdravstvenega zastopa v Novem mestu in bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji.

Od novih zdravstvenih naprav, ki so se ustanovile po prevratu, je omeniti predvsem ustanovitve državne ženske bolnice v poslopu bivšega azila Kranjske hranilnice v Ljubljani. Nadalje se je vsled velikega navala umobolnih za silo priredila bivša prisilna delavnica za blaznike-hiralec.

V ljubljanski bolnišnici je na novo ustanovljen državni higijski zavod z bakteriološko postajo, zavod za socialno zaščito dece, posvetovalnica za matere, zavetišče za matere, brezplačni ambulatorij za spolne bolezni in državna centralna lekarna. Poleg tega so se ustanovile brezplačne šolske poliklinike. V zadnjem času se je pričelo z vzorno asanacijo krajev, kj so trpeli po epidemijah. Taka asanacija se je izvršila v l. 1926. v Lukovici, kjer se je tudi zgradil zdravstveni dom za zdravstvene in zdravstveno-propagandne namene. Omeniti je tudi zdravilišče za jetične na Golniku, ki bo velike važnosti, kadar bo popolnoma dograjeno, ne samo za Slovenijo, temveč tudi za celo državo.

SOCIALNO SKRBSTVO OBLASTI.

V zvezi z zdravstvom je tudi skrb za socialne naloge v oblasti. Te vodi oddelki za socialno politiko, ki je podrejen deloma velikemu županu, deloma pa neposredno ministrstvu za socialno politiko. V njegovo področje spada zaščita invalidov, dece in mladine, in skrb za javno pomoč. Od prejšnje kompetence so se odkazale vse ubožstvene zadeve, repatriacije, potem refundacije stroškov za oskrbo v bolnišnicah, izseljeniške zadeve oddelku za notranje stvari. Zavodi in naprave, ki so se podrejene Oddelku za socialno politiko, so: invalidski dom v Ljubljani, invalidski dom v Toplicah na Dol., državno zdravilišče na Golniku s 35 invalidi in 94 plačujočimi neinvalidi, državna protezna delavnica v Ljubljani, državni zavod za slepe v Kočevju, dve državni otroški zavetišči, državno vzgajališče in državna gluhonemna v Ljubljani ter šola za slepe deco v Kočevju. Poleg uprave teh zavodov in njegovega nadzorstva, spadajo v področje Oddelka za socialno politiko še izvrševanje zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev za Slovnijo in zakona o rudarskem pokojninskem skladu za Slovenijo.

Za zaščito delavcev obstoje v ljubljanski oblasti še sledeča oblasti in zavodi, ki so pa podrejeni neposredno Ministrstvu socialne politike: Inšpekcija dela v Ljubljani, Borza dela v Ljubljani in Nadzorništvo parnih kotlov v Ljubljani.

Zelo važne pa so tudi še sledeče naprave: Okrožni urad za zavarovanje delavcev kot krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu in Delavska zbornica v Ljubljani.

STANJE NASE OBRTI.

Glede pospeševanja obrti, industrije in združništva naj pripomnim sledeče:

Obrtno strokovno šolstvo je v državni upravi in pod nadzorstvom oddelka za trgovino in industrijo pri velikem županu. V ljubljanski oblasti so sledeče strokovne šole: Trgovska akademija, Srednja tehniška šola z 11 oddelki, Dvoražredna trgovska šola, Osrednji zavod za ženski domači obrt, vsi v Ljubljani, dalje Puškarska šola v Kranju, Pletarska šola v Radovljici, šola za obrtno risanje in ženska obrtna šola, obe v Kavstju, ter Krojaška, čevljarska in mizarska šola s pravico javnosti na Salezijanskem zavodu na Rakovniku. Slednjij še meščansko-gospodinske šole v Ljubljani, v Šiški, v Trbovljah in na Jesenicah.

Za pospeševanje obrta obstoji v Ljubljani Urad za pospeševanje obrti, ki ga je ustanovil Deželni odbor kranjski in katerega je prevzela država. Vsled nezadostnih kreditov pa ta zavod ne more vršiti onih nalog, za katere je bil ustanovljen.

Domača industrija je v oblasti precej razvita, toda še premalo. Najbolje je revizijo žepkarstva s sorodnimi strokami. Na čelu te panoge stoji Osrednji zavod za žensko domačo obrt, dalje so žepkarške šole v Zelzniki, Polhovem gradu, Zireh, Zagorju, Banjaloki in na Jesenicah. Vrše se tudi potovalni žepkarški poneti tečaj, ki so zelo dobro obiskani. Pri žepkarstvu je zaposlenih in udeleženih okrog 20.000 ženskih moči.

Druge panoge domače industrije so košarstvo, plečarstvo in lončarstvo. Za prvo panogo imamo šolno v Ljubljani in Radovljici, za lončarstvo pa izborni keramični šola na Srednji tehnični šoli. Zelo bi bilo, da bi se tudi moderni način lončarstva, ki ga goji ta šola, udomačil na deželi, da bo domače prebivalstvo tako tudi tovarniški konkurenca. Veliko nazadovanje je opaziti pri domači industriji za lesno obrt, suho robo, sita, sode in sobotrebe, tudi domača industrija za izdelovanje glavnikov, kratek in zehljarska industrija je zelo nazadovale, ker ne more več konkurirati s tovarniškimi izdelki. Domača industrija slamačkov in čevljev pa se je naslonila na tovarne in veletrgovce ter dobro uspeša.

Važna gospodarska panoga za našo oblast je tudi pospeševanje tujkega prometa, ki ga goji Zveza za tujski promet v Sloveniji, ob sodelovanju Zimsko-sporne zveze in Slovenskega planinskega društva in sicer brez državne subvencije. Slednji naj omenjajo tudi kot važne gospodarske ustanove za povzdigo našega obrta in industrije Ljubljanskega veleposoja.

SOLSTVO V LJUBLJANSKI OBLASTI.

Prosvetna uprava v Sloveniji je prešla po prevratu na Poverjeništvu za uk in bogočastje. Po- le nekdanjega Deželnega šolskega sveta pa je prevzel Višji šolski svet v Ljubljani. Z organizacijo obče uprave se je ustanovil poseben prosvetni oddelek za Slovenijo, ki je ostal do konca leta 1924. skupaj za ljubljansko in mariborsko oblast. Leta 1925, pa se je razdelil na obe oblasti in posluje pri nas kot Prosvetni oddelek velikega župana ljubljanske oblasti.

Prosvetno upravo vodi prosvetni inspektor kot strokovni referent velikega župana po pravilniku z dne 9. aprila 1925. Njegovi pomočniki so Oblastni šolski nadzornik kot referent za osnovne šole, inšpektorja za srednje in meščanske šole ter učiteljska in poleg tega obstoji še referat za umetnost, znanost in splošno prosveto, ter ekonomsko-finančni referat za vse posle pravnega značaja.

S to organizacijo so bili tako Višji šolski svet kakor tudi Okrajni šolski sveti ukinitvi, obstoje samo še Okrajni šolski svet v smislu starega šolskega zakona. Kar se tiče osnovnega šolstva, znaša število vseh osnovnih šol v ljubljanski oblasti 664, med temi 653 javnih in 11 zasebnih. Od teh je 115 enorazrednih, 123 dvorazrednih, 44 triorazrednih, 35 štirirazrednih, 47 šestrazrednih, 6 sedmrazrednih in 15 osmerazrednih. Zastitnih šol je 15, otroških vrtec 10 in dnevni zavetišče 6.

Po prevratu je bilo na novo ustanovljenih 8 osnovnih šol, razširjenih pa 188. Na osnovnih šolah je nameščenih 1878 učnih oseb in 48 otroških vrtnaric in učiteljice ženskih ročnih del. Samo za to osebo plača država na osebnih prejemkih aktivnega učitelja 40.000,00 Din na leto, na pokojninah pa 20.278,00 Din. Iz teh subvencioniranih številk se razvili lep in velik razvoj našega osnovnega in meščanskega šolstva iz prejšnjega. 47 šestrazrednih, 15 osmerazrednih, 19 meščanskih šol, to so številke! (Res je!) Država je poleg vsega tega še posebej podpirala podjetne in zaslužne šolske občine z izdatnimi podporami. V letu 1921. in 1926. so znašale podpore skupaj 600.000 Din, a samo v letu 1926-27. 385.000 Din, od tega Ovsrka vs in Semič po 4.000 Din, Davča in Podlank po 20.000 Din. Leta 1924. se je poleg tega izplačalo za šole v Sloveniji iz ameriškega Blairvega posojila 300.000 Din.

V osnovne šole hodi 63.250 učencev in učenk (torej okoli 30 otrok na enega učitelja. — Opomba ured.). V ljubljanski oblasti je 12 javnih meščanskih šol, na katerih poučuje 105 učiteljev. Razen tega je 7 zasebnih meščanskih šol z 52 učitelji, ki so skoro vse redovnice. Vse meščanske šole imajo po 4 razrede, izvenšji Rakek in Trbovlje, ki sta se ustanovili šele letos. Meščanske šole so se ustanovile po pretežni večini vse po preobrtu, oziroma so se razvile iz 8 razrednih osnovnih šol. Osebo meščanskih šol plačuje država. Letni prejemki tega učiteljskega znašajo 2.500.000 Din. Meščanske šole je obiskovalo v preteklem letu 3909 učencev in učenek.

V ljubljanski oblasti je sedaj troje učiteljske, dvoje v Ljubljani in eno v Kastvu. Prejšnje enotno državno učiteljske v Ljubljani se je po prevratu razdelilo v samostojno moško in žensko učiteljske. Vsako učiteljske ima 4 vadniške razrede, žensko tudi otroški vrtec in 4 popolne letnike. Razen državnih sta še dve zasebni učiteljski v Ljubljani in Škofji Loki. Od osrednjih šol imamo v Ljubljani 7 državnih in 2 zasebni in sicer 2 humanistični gimnaziji v Ljubljani in št. Vidu, 6 realnih gimnazij, 2 v Ljubljani, šest v Ljubljani. Kranju, Novem mestu in Kočevju. V državne srednje šole hodi 3317 učencev, v zasebne pa 775, skupaj 4492.

PROSVETNI ZAVODI.

Prvič Narodni muzej. Nekdanji Deželni muzej je prevzela država v svojo upravo, vendar ne uspeva zaradi redukcije osebja in zaradi prikraščenih prejemkov. Poleg Narodnega muzeja se je ustanovila tudi Etnografski muzej, kar je bila nujna potreba. Državna licealna knjižnica je najstarejša javna knjižnica naše države, ustanovljena leta 1774.

Število knjig dosega 120.000. Prostori so nedostopni, krediti prepičli, v zvezi temu se razvija knjižnica vsled prejetih dolžnih izvodov iz vseh kraljevine in vsled nakupov iz inozemstva v pravo univerzitetno knjižnico. Krediti so za hodoce budgetno leto tako skrajni, da bodo nove nakupi skoro nemogoči. Ker knjižnica kljub temu naglo narašča, bo treba misliti na novo poslopje.

Spomeniški urad skrbi v Ljubljani in mariborski oblasti za varstvo spomeniških in umetniških spomenikov. Vse posle vrši en konservator, krediti so nezadostni. Državna zaloga šolskih knjig in učil, ki jo je ustanovila Deželna vlada za Slovenijo v maju leta 1919, z namenom, da prevzame vse funkcije dunajske zaloge šolskih knjig za naše ozemlje ter odpomore pomanjkanju slovenskih šolskih knjig. Do leta 1922. je bil zavod v državnem proračunu, od tedaj pa se vzdržuje sam iz svojih dohodkov. Od svoje ustanovitve do danes je izdala državna zaloga 77 šolskih knjig, izmed katerih so nekatere izšle že v petem izdanju. Finančno stanje tega zavoda je ugodno.

Državni konservatorij. Po prevratu je društvo Glasbene matice v Ljubljani razširilo svojo glasbeno šolo z ustanovitvijo konservatorija, ki je pomnil za našo kulturo in za osamosvojitve naše glasbene vzgoje velik korak naprej. Z budgetom za leto 1926-27 se je konservatorij sprejel v državni proračun. Država je prevzela materialne izdatke, učno osebo pa le deloma, namreč ravnatelja in 3 učitelje. Gojence šteje konservatorij 135, goji se solopetje in instrumentalni pouk. Ze sedaj so absolvirali gojenci te naše glasbene šole odlični člani v naših gledališčih, v kratkem pa bo mogoče zasedati z domačimi močmi tudi orkestre, v katerih prevladujejo še sedaj inozemci, zlasti v Belgradu in Zagrebu.

Narodno gledališče, ki ga je po večletnem mrtvulu med vojno vzbudil k novemu življenju gledališki konsorcij, je bilo v jeseni leta 1919. proglašeno za Državno centralno gledališče. Od tedaj nosi vsa bremena država, ki pa pobira tudi dohodek. Gledališče uporablja zgradbo nekdanjega Deželnega gledališča, v kateri se goji opera in zgradbo nekdanjega Nemškega gledališča, v katerem se goji drama. Z ljudskimi predstavami po nizkih cenah se daje tudi najširšim slojem priliko posesti gledališče.

Visoka skupščina! Iz pručujočih zelo splošnih obrazložb ste morda razvideli, kako velike naloge Vas čakajo v bližnji bodočnosti na vseh poljih našega gospodarstva, prosvete in prometa, na polju humanitarnega in socialnega delovanja in na polju povzdige obsega blagostanja v oblasti. Le s stvarnim in združenim delom vas vseh jih bo mogoče uresničiti. Slovenskemu narodu lasten smisel za organizacijo, red in za stvarno delo so porok, da bodele v sporazumnem delovanju z občo upravo in njenimi predstavniki dosegli svoj plemeniti cilj, za katerega ste bili poslani v to ugledno zbornico. Kadar se oklenete pri svojem delu s posebno ljubeznijo svojega ožjega kraja ali okolisa, ne pozabite pri tem, uravnavati in zastopati tudi obče in širše koristi in potrebe ljubljanske oblasti, a ne izgubite iz vidika, tudi oziroma na ono vez, ki, pridobljena s krvavimi žrtvami naših junakov, ne razdružijo veže narod Srbov, Hrvatov in Slovencev na veke. Tako bo postalo Vaše delovanje na videz omejeno le na ljubljansko oblast in njene kraje, mogočen steber na zunaj nepremagljive, na znotraj pa vzorno urejene in zato čvrste usodovalne in nerazrušne kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Slavosni nagovor predsednika dr. Natlačen.

Takoj po govoru zastopnika velikega župana je izpregovoril predsednik dr. Natlačen sledeči slavosni nagovor:

V smislu čl. 53 zakona o oblastni in okrajni samoupravi je otvoril zastopnik velikega župana skupščino po kraljevem ukazu. Samo svoji domoljubni dolžnosti se oddelčimo, ako se v tem svečanem trenutku spomnimo Nj. Vel. kralja, ter manifestiramo za skupno našo domovino za državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, s tem, da zaključimo trikrat: Naš kralj Aleksander I. naj živi! (Vsi poslanci stoječe zaključijo navdušeno: Živeli!)

I volji ste prvo predsedništvo skupščine ljubljanske oblasti. Poverili ste meni zaupanje in izkazali odlično čast, da kot prvi predsedujem tej skupščini in jo vodim v njenem delu a blagor naše ožje domovine.

Prosim vse gospode, da me pooblastite obenem, da smem v imenu skupščine odpisati Nj. Vel. kralju nastopno brzojavko:

Skupščina oblasti ljubljanske, zbrana na prvi volji seji pošilja Vašemu Velikanstvu

iskrene izraze svoje popolne udanosti in naj- večjega spoštovanja. Skupščina oblasti ljubljanske. Dr. Natlačen, predsednik. (Ponovno ovacije kralju.)

Vaše vseplošno živahno odobravanje smatram za potrditev mojega predloga.

Dovolite, spoštovani gospodje, da izrazim ob tem zgodovinskem trenutku nekatere svoje misli v pogledu na ustroj in pričakovano delo v tej skupščini. To skupščino smatramo upravičeno za naravno in pravno naslednico bivšega deželnega zbora kranjskega, četravn je lep kos zemlje nekdanje dežele kranjske odpadel na našega sosedo na jugozapadu, dočim je prišel pod ljubljansko oblast del nekdanjega slovenskega Štajerja. Odlikuje se ta skupščina v primeri z nekdanjim deželnim odborom predvsem po svoji demokratični sestavi, kajti padli so vsi privilegiji stanovske razlike. Izvoljena je naša skupščina na temelju splošne enake neposredne in tajne volivne pravice.

Ker smatramo ljubljansko oblast za naravno in pravno naslednico nekdanje dežele kranjske, bomo predvsem skrbili in zahtevali, da se nam izroči last in posest vse premične in nepremične imenovitine nekdanje dežele kranjske oziroma štajerske, v kolikor leži leta v območju naše oblasti. (Odobrovanje.)

Prevzeli bomo naše velik del onih nalog, ki jih je morala doslej vsrjeti država sama. Nalogo, ki nam jih odkazuje zakon, pa bomo mogli izpolnjevati le, ako nam bodo na razpolago za to potrebna sredstva. Svesti pa smo si našega sedanjega težkega gospodarskega položaja slovenskega ljudstva, ki ne dopušta še novih obremenitev. (Veliko pritjevanje.) Naše stremiljenje pojde radi tega za tem, da si priborimo od države, ki bo z našim delom razbremenjena, potrebna finančna sredstva, tako da naše ljudstvo ne bo obteženo z novimi davčnimi bremenmi. (Tako je!)

Iskreno želimo in zastavili bomo v to vse svoje moči, da se sedanjí težki gospodarski in socialni položaj čimbolj olajša in izboljša. Kljub naši najboljši volji pa čudežev seveda ne bomo mogli delati in naj čudežev od nas tudi nihče ne pričakuje niti zahteva. Zeleni bi pomagati invalidom, zaposliti brezposelne, preskrbeti sirote in onemogle in storili bomo v tej smeri, kar bo sploh mogoče. Javnost pa naj, ko bo ocenjevala naše delo, ne zahteva, da smo sami brez sredstev in da se nam samim godi, kakor se je godilo v zadnjih letih mnogim hišnim posestnikom, ki so bili sami brez strehe.

L. 1918. se je s političnim zedinjenjem v skupno nacionalno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev udeležil takozvani maksimalni program našega naroda, ki so si ga vstavili voditelji našega naroda ob začetku, ko se je naš narod sploh začel politično zavedati, čeprav uresničenje tega programa ni popolno, ker je velik del našega naroda ostal izven državnih mej. A mi hočemo, da se v okviru uresničenega maksimalnega našega programa udeležiti tudi te takozvani minimalni naš program, ki je bil od nekdanj izražen v besedah: Zedinjena Slovenija s široko zakonodajno samoupravo. (Viharno pritjevanje in ploskanje večine.)

Strem'lj bomo za tem, da se strne vse ozemlje, na katerem prebiva naš narod v eno pokrajino in da zastopstvu te pokrajine priborimo pravice urejati zakonito mu odkazane stvari s pomočjo zakona. (Tako je!) Velika je bila hiba nekdanjih deželnih zborov v tem, da so bili v svojih zakonodajnih pravicah omejeni in navezani na dobro voljo vsakokratne osrednje vlade, a zakon o oblastni in okrajni samoupravi oblastnim skupščinam sploh odrekala zakonodajno moč in stavila oblastne skupščine z določbami, ki jih vsebujejo členi 121 in nadaljnji, pod skrbstvo velikih županov.

Ako pa se hočemo boriti za razširjenje kompetence, za zedinjeno Slovenijo in za pravično lastne zakonodaje, naj nihče ne misli, da

nas vodijo pri tem kakš separatistični ali protidržavni nagibi. Nasprotno, povsod nam bo oziroma na državno korist, napredek, ugled in moč države, naše skupne domovine, odločilno pred očmi. (Veliko pritjevanje.)

Uverjeni smo, da bo šele široka samouprava z zakonodajno močjo omogočila popoln razmah vseh sil našega ljudstva, njihovo prebujenje in pritegnitev k delu na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju in da je to edina pot, ki vodi k ozdravljenju sedanjih težkih razmer.

V tem smislu bomo nadaljevali gradbo starega slovenskega programa z namenom, da dobi slovenski narod v tej državi svoje pravo. (Gromovito odobravanje večine.) Naša srčna želja je, naj bi postal 23. februar zgodovinski dan, ki se ga bo z veseljem in hvalečnostjo spominjal ves naš narod. Naj bi postal in dan mejnik, ki naj bi značil začetek boljše bodočnosti našega naroda!

Boga prosimo, da bi podprl naše šibke moči in blagoslovil naše delo, da obrodi stoteren sad!

Govor predsednika je bil sprejet z navdušenjem in se je končal med velikim aplavzom večinskih poslancev.

Deklaracija kluba SLS.

Nato se je oglasil k besedi dr. Breclij ter izjavil, da z ozirom na zgodovinski trenutek in položaj našega naroda, z ozirom na poročilo, ki ga je podal zastopnik velikega župana, ima poročilo kluba poslancev SLS, da prečita nasledujo

SLOVENSNO IZJAVO ALI DEKLARACIJO

Klub SLS, ki je edina prava zastopnica slovenskega naroda izjavlja:

Sedanja samouprava ne ustreza življenskim potrebam slovenskega naroda.

Ugotavljamo, da se je SLS ves čas najedličneje borila proti tistim določbam ustave in zakonov, ki ustanavljajo sedanje oblastne skupščine.

Ideal SLS je bil vedno, je in ostane zakonodajna samouprava zedinjene Slovenije. (Viharno odobravanje in ploskanje.) Naš narej je zrel za tako samoupravo in zanj se bo boril, dokler je ne doseže. (Ponovno gromovito ploskanje večine.) To borbo nam pa narekuje tudi ljubezen do naše zedinjene države, ki se bo po notranji preureditvi na osnovi zakonodajnih samouprav na znotraj in na zunaj zelo okrepila — tudi v utehi in zaslonbi našim bratom izven meja naše države. (Velikansko odobravanje, ploskanje in manifestacije našim bratom od vse zbornice.)

Ker pa vidimo v sedanjih samoupravah vendar nekaj prvi začetek in korak do našega vzora, hočemo, v kolikor nam ustava in zakoni dovoljujejo, zastaviti vse svoje moči, da bo sedanja oblastna skupščina kar najbolj izrabila ta tesen delokrog za izboljšanje težavnega položaja našega ljudstva.

Da se omogoči uspešno delovanje oblastne skupščine, zahtevamo:

Da ostane prejšnja deželna imovina neokrajna oblastni samoupravi kot legitimni naslednici bivše dežele in da osrednja vlada vrne tiste dele te imovine, ki jih je zaradi izrednih razmer prevzela časovno v svojo upravo. (Viharno pritjevanje.)

Da osrednja vlada prepusti oblastni samoupravi potrebna finančna sredstva in ji s tem omogoči svobodno delovanje za narodne, kulturne, socialne in gospodarske potrebe našega ljudstva. (Ponovno odobravanje.)

Sedanji gospodarski položaj je izredno težak, tako da ljudstvo ne prenese novih davčnih bremen. Današnje gospodarsko krizo je mogoče rešiti samo z intenzivnim delom samoupravnih teles, kar pa brez za-

P. Adolf Čadež:

Egiptovsko pismo.

Aleksandrija, 15. februarja 1927.

Vojska na Kitajskem.

Domača vojska na Kitajskem in spor z drugimi državami se čuti tudi v Egiptu. Vsak dan poročajo listi o ladjah in o vojaki, ki jih pošilja oproti vzhodu in gredo skozi Sueški kanal. Največji vzrodi — se razume — pošilja Angleška, ki ima navado, da v vsaki luki pusti na suho vse moštvo in z njim manevrirajo v bližini ladjevja. Pri tem ima menda dvojni namen: Da povsod kaže svojo moč in da krepí s tem disciplino med vojaki. Da to angleško postopanje ni brez vpliva na ljudstvo, se vidi tudi v Egiptu. Vsakikrat, ko gredo angleške voje ladje skozi kanal, poročajo tukajnji listi, da so Angleži korakali po vsem Port Saidu in okoli, pešci, pomorščaki, artiljerija s topovi, na čelu pa vojaška godba. To se ponavlja vsak dan, dokler stoji ladjevje v kanalu.

Jugoslovanska šolska ladja v Aleksandriji.

Meseca novembra je bila par dni v Aleksandriji šolska ladja jugoslovanske ladjevja, v januarju pa nemška; brez angleških vojnih ladj pa nismo nikdar. Te dni stoji tukaj šolska ladja severnoameriškega ladjevja. Tu tedno pa imajo priti tri velike ameriške, ki so tudi na potu proti Kitajski. Te stvari omenjam iz sledečega vzroka: angleški in

nemški katoliški pomorščaki pridejo ob nedeljah skupno k sv. maši in sicer s katoliškimi častniki, ki jih spremljajo, ameriški pa niso prišli samo k sv. maši, temveč precej jih je prišlo tudi k sv. spovedi in k sv. obhajilu. Mornarji katoliških evropskih držav pa ne pridejo v cerkev. Iz tega se vidi, kje je v verskih zadevah napredek doma.

Črna nevarnost.

Odkar je Egipt samostojna država, se vidi med tujaknjimi domačimi vojaki vedno več črnih. Ker pa so vojaki večinoma oženjeni, so z njimi prišle v mesto tudi njih črne žene. Kedar grem skozi dvorišče vjašnice v Anfuš, vidim veliko črnih zamorskih vojakov in po dvorišču polno malih zamorčkov.

Pa ne samo med vojaki, temveč tudi med drugimi priprostimi ljudmi je videti vedno več črncev. Med izvoški, šoferji, vratarji, pa tudi med policaji jih je vedno več.

Ker pa se zamorci za mladino in za njih vzgojo še manj brigajo kakor Arabci, je po cestah in ulicah vse polno otrok, ki ne poznajo ne očeta in ne matere. Da bi se v tem oziru vsaj nekoliko odpomogli, je vlada dala postaviti, da se nihče ne sme poročiti brez postavnega dovoljenja. Obenem so v Kajiri, glavnem mestu, sklicali komisijo, ki se posvetuje, kako bi bilo mogoče v Egiptu odpraviti mnogoženstvo.

Sicer pa že zdaj veliko mohamedanov ni- ma več, ko po eno ženo. Večinoma delajo tako, kakor je to storil črni vratar hiše, v

kateri je avil naših deklet. Ko se mu je žena peštarala, jo je postal lanskega leta domov v Sudan, od koder je bil prišel. Ko se je stare zamerke odkrižal, si je vzel novo mlado arabske sorte. Če za prvo ženo še skrbi, nisem mogel izvedeti, pač pa sem čul, da tako, kakor je ta naredil, delajo vsi mohamedani v Egiptu.

Francosčina v Orientu.

Vpliv francosčine v Orientu zelo napreduje, zlasti se sedaj po vrjski. Pred vojsko se je z italijansko prav lahko izhajalo, zdaj pa povsod francosčino naprej rinejo.

Dr. Lamana, višji egiptovski uradnik v pokoji, ki ima za ženo Slovenko, izobraženo in pobožno gospo, mi je o priliki rekel: V mojem času se je pri egiptovski vladi uradovale vse v italijanskem jeziku, dandanes pa vse v arabščini; z Evropejci pa v francosčini. Vzrok temu je, ker so vse višje in boljše šole v rokah francoskih redovnikov in redovnic.

Pred kratkim mi je rekla voditeljica neke italijanske dekliške šole: Ves poduk v šoli moramo imeti za italijanske otroke pol v italijansčini, pol v francosčini, ker drugače izgubimo vse otroke. Njih stari, rojeni Italijani, se med seboj najraje francosko govorijo, le kadar jih nobeden ne sliši, govorijo se svoj materni jezik.

Prav tako, kakor je v Egiptu je tudi v Palestini. Lanskega leta sem bil obiskal sv. deželo in sem se izkral v Hajfo. Na ladjo je bila prišla radi potnih listov komisija. Hotel sem se pogovoriti v italijansčini, kakor je do

sedaj še vedno povsod šlo. »Slišite, mi pravi mlad uradnik, ali boste mogoče odgovarjali angleško?« — »Ne, gospod.« — »Ali pa francosko?« — »Tudi ne, gospod.« — Tu se obrne uradnik na šefa, predstojnika komisije, in mu reče na pol glasno v nemščini: »Kaj naj storim?« — »Slišite, gospod, sem se jaz oglašil tudi na pol glasno po nemško, če bi mene tako vprašali, bi vam jaz že povedal, kar želite.« Na to opazko smo se vsi trije namuznili in v blaženi nemščini pogovorili, ker ona dva sta bila pristna žida; vsi judje pa imajo za svoj jezik, kadar so sami, neke vrste nemščino.

Na to, da francosčina v Orientu napreduje, se mora ozirati tudi Cerkev.

Sueški prekop je politično angleški, toda uprava je v francoskih rokah in na zunanje je vse francosko, če tudi je med uradniki tri četrtine Grkov, ki so zasedli prostore, ki so jih pred vojsko imeli Avstrijci, Rusi in Nemci. Grki pa, ki so šolo obiskovali, razen svojega jezika govorijo vsi francosko. Koncem lanskega leta je izšel v »Acta Apostolicae Sedis« v papeževem uradnem listu, dekret, da se Sueški kanal z okolico izloči iz kustodije Sv. dežele in da se ustanovi lastni apostolski vikarijat, ki se podredi francoski frančiškanski provinci, ki ima svojega provinciala v Parizu. Da bo za Sueškim prekopom prišla Sirija, ki se bo tudi izločila iz Sv. dežele, je prav gotovo. Sirija se bo gotovo podredila tudi kakš francoski provinci, ker je politično francoska. Za Sirijo pa pride na

dostnega in trajnega financiranja ni mogoče.

Prepričani smo, da bodo tudi druge politične stranke v vsej državi poznale našo domoljubno borbo in se nam pridružile, da čimprej zakonitim putem dobimo tako ustavo in tako zakonodajno samoupravo, ki bo ljudstvu res koristila, našo skupno državo pa ojačila.

IZJAVA NAPREDNEGA KLUBA.

K besedi se je oglasil, nato načelnik Napr. kluba dr. Albert Kramer, ki je podal v imenu naprednega kluba sledečo izjavo:

Prisli smo v skupščino z najresnejšo voljo za stvarno udeleževanje in za lojalno sodelovanje z večino pri vseh nalogah, ki čakajo oblastno samoupravo in oblastno skupščino. Smatramo, da je obli. skupščina torišče našega dela na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju in da je potrebno naše skupno sodelovanje, ako hočemo koristiti ljudstvu. Nikakor pa se ne smemo stavljati na dnevni red politična vprašanja. Politične zadeve spadajo pred drug forum, pred Narodno skupščino. Zato smatram, da spadajo razne želje, ki se tičejo presodne zakonskega stanja in razni drugi programi, le pred politični forum Narodne skupščine, ki je edino pravo mesto, da jih rešuje. Napredni klub je pripravljen, da resno in lojalno sodeluje pri vseh poslih, ki bodo v oblastni skupščini na redu, da dvignejo gospodarsko, socialni in kulturni nivo onega dela naše države, čegar važne panoge njegovega življenja so nam izročene v skrb. Smatram, da so te naloge tako težke, da bi bilo edino pravilno, če bi večina in opozicija nastopale skupno. Le v skupnem delu je mogoče doseči lep uspeh. Na drugi strani se Napredni klub zaveda, da zahteva ogromni delokrog oblastne samouprave tudi težke žrtve, namreč sredstva, s katerimi naj se vzdržujejo samouprave. Vrh tega pa gospodarsko stanje ljubljanske oblasti onemogočuje, da bi iskali sredstva za vzdrževanje oblastne samouprave z novimi obremenitvami ljudstva. Zato smatram, da je dolžnost oblastnega odbora, ki mu je poverjena sestava proračuna, da najde ravnotežje na način, ki bo izključeval nove obremenitve ljudstva. Naša oblastna skupščina se ne more in se tudi ne sme poslužiti pooblastila § 75, ki mu daje možnost, da določi 50% doklado na državne neposredne davke. Smatram, da je sedanja oblastna samouprava dejanska dedinja bivše imovine kranj. dežele. (Klic iz vrst SLS: Dobro!) Zato je potrebno, da oblastni odbor zahteva in izpolnjuje od države prepuštev vseh predmetov bivše kranjske deželne imovine. Oblastna skupščina naj pozove dalje kraljevsko vladu, da potom posebnega amandmana v fin. zak. zagotovi možnost, da se vrnejo obl. skupščinam dohodki, ki so tvorili svojačasno vir deželne gospodarstva. To so deželne doklade, ki so ob prevratu prešle med državne prejemke. Vrh tega bo treba zahtevali od države tudi vrnitev ne samo poslov, temveč tudi sredstev, ki so potrebna za uspešno poslovanje oblastne skupščine.

Zato Napredni klub predlaga, naj skupščina pozove centralno vladu, da poskrbi s posebnim amandmanom za tozadevno pooblastilo. Tudi oni del državnih davkov, ki so nekdanj tvorili del državnih dohodkov, ki pa imajo teritorialni značaj (trošarina na vino in žganje), naj se vrne oblastni samoupravi.

§ 88 zakona o oblastnih samoupravah daje oblastni skupščini važna in pomembna sredstva v roke. Med mariborsko in ljubljansko oblastno skupščino je mnogo skupnih gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanj. Mislim, zato, da bo najbolje, da v vseh zadevah, ki se tičejo obeh oblasti, nastopamo skupno, kar bo utrdilo zavest naroda, da sta obe oblasti navezani v kulturnem, gospodarskem in socialnem oziru. Izjavljamo, da bomo vsako tako akcijo lojalno podpirali.

Potrebno pa je, da izrečem povodom današnje konstituiranja oblastne skupščine odkrito besedo: Upali smo, da bo večina pokazala razumevanje za velike naloge, ki čakajo nas vse skupaj in da bo dala zato tudi opoziciji del zastopstva v vodstvu. To pa se ni zgodilo. Jemljemo to na znanje kot vaše geslo, da ne želimo našega sodelovanja in da hočete tudi sami nositi vso odgovornost za delo oblastne skupščine. Ne boste nas spravili radi tega iz ravnotežja, vendar pa ne bomo prenehali dvigati svojih glasov, da se izloči iz oblastne skupščine, ki mora biti najvišja gospodarska korporacija našega naroda, vsa politična vprašanja, ki spadajo le pred edino kompetentni forum — Narodno skupščino.

IZJAVA KLUBA SKS.

V imenu kluba SKS je podal njegov predsednik inž. Fran Zupančič naslednjo izjavo:

Visoka skupščina! Mi zborujemo v seini dvorani, ki je namenjena občinskemu svetu ljubljanskemu. Na Kongresnem trgu pa stoji ponosno deželni dvorec, naš edini slovenski parlament. Tamkaj je pravo mesto za dobro slovensko gospodarsko delo. Ne mislimo s tem preganjati našega kulturnega zavoda, slovenske univerze. Zigosati pa moramo pogodne metode v naši upravi.

vrsto Egipt. Kaj bo Sv. stolica v cerkvenem oziru ž njim storila, se prav nič ne ve. Mogoče, da ga bo podredila kakim italijanski redovni provinciji. Te dežele namreč nimajo skoro nobenega naraščaja duhovnikov in same sebi pripuščene bi bile brez duhovnih pastirjev.

Slovenci v Egiptu.

Kako pa je s Slovenci v Egiptu? Slovenec, t. j. moških, je v Egiptu primeroma malo, slovenskih družin še veliko manj, Slovenk pa, omoženih, še več pa samskega stanu, pa prav veliko. Večinoma so od Gorice, od drugod le bolj malo, iz Kranjskega in iz Štajerskega le tu pa tam katera. Vsi pa so samo v Aleksandriji in v Kajiri, kjer sta tudi slovenska duhovnika.

Koliko je Slovencev v Egiptu, ni mogoče povedati, ker se izgubimo v teh dveh velikih svetovnih mestih.

V Aleksandriji, ki ima veliko nad pol milijona ljudi, so razkropljeni po celem mestu v peterih župnijah in se torej med seboj le malo poznajo, zlasti še, ker so ženske po službah v italijanskih, francoskih, grških, judovskih in tudi mohamedanskih družinah. Obenem je mesto zelo obsežno. Če potegnemo ravno črto od dveh skrajnih mej mesta ob morju, od Meksa do Bakosa, dveh okrajnih predmestij, imamo 20 km razdalje, t. j. od Ljubljane do Kamnika, ali od Ljubljane do Škofje Loke. V resnici pa je še veliko dalje vsa sebi, ker niso ravne kakor ravnino.

Da se bolj slabo poznamo med seboj, je

SKS odkritosrčno pozdravlja dejstvo, da se je danes začelo z vpostavitvijo oblastne ali deželne samouprave. Z dobro voljo in vztrajnim delom bomo dosegli, kar smo l. 1918. že imeli. Veliko dela čaka to zbornico in narod slovenski pričakuje od tukaj svoje gospodarske rešitve.

Gospodarsko nazadovanje je obljelo vse panoge našega gospodarstva. To nazadovanje pa ima svoje korenine v kmetijski krizi. Naše ljudstvo je osirotelo in iz tega izvira vse gorje v gospodarstvu. Najbolj ječ danes kmetijstvo. Zato se mora pomagati najprej tam, kjer je potreba največja. Trgovina, obrt in industrija ne morejo najti razmaha, ako kmetički narod nima sredstev za odjem blaga. Ljudstvo je bilo prisiljeno omejiti svoje potrebe na najnižjo mero.

Dvigniti poljedelstvo, produkcijo in jo vzpostaviti za težak konkurenčni boj na svetovnih tržistihi, budi prva naloga te zbornice. Važno vlogo pri tem vprašanju zavzemajo prometna sredstva. Kmetijska delavnica je nepremakljiva. Zato je vrednost kmetijske produkcije in možnost dobrega vnovčenja odvisna v prvi vrsti od dobrih potoev cest in železnic. V tem pogledu je delala Sloveniji centralna vlada vseh osem let v nebo vpijajo krivico. To krivico popraviti je prva dolžnost naše skupščine. Rešitev cestnega vprašanja je ena najnujnejših potreb. Zato pričakujemo, da bomo vsi solidarno brez izjeme napeli vse sile, da se vrnejo deželne doklade nazaj v našo deželno blagajno. Vrniti se nam mora ravno tako tudi vse ostalo deželno premoženje, kajti ljudstvo ne prenese nobenih novih davčnih bremen.

Izjavljamo, da bomo vsako stvarno smotreno, nestransko gospodarsko delo te zbornice lojalno podpirali. Ta skupščina naj postane naša gospodarska zbornica. Tvori naj naš stalni gospodarski sklep. Glas te skupščine pri pripravljanju dosežanih napak in pri varovanju ljudske samouprave bodi enodušen in tako odločen, da ga ne bo mogel nihče preslišati. Uveljaviti mora končno v drž. SHS priznanje popolne gospodarske enakopravnosti našega naroda.

IZJAVA SOCIJALISTA.

Poslanec Ignacij Sitar je v imenu socijalistov izjavil, da ne verjame lepo donečim besedam o pomenu oblastnih skupščin za ljudsko samoupravo: Mi v državi nimamo niti demokracije niti samouprave. Tudi oblastne skupščine, kakor so predvidene po zakonu in v razmerah, kakršne vladajo v naši državi, nam ne bodo donesle niti demokracije niti samouprave. Dokler so v veljavi izjemni zakoni, ki ovirajo svobodno razvoj javnega življenja, zlasti zakon o zaščiti države, dokler se tlači svoboda tiska, dokler se zatira svoboda zborovanja in svoboda združevanja, kakor n. pr. ravno v zadnjem času glede organizacije železničarjev ter gostilniških in hotelskih uslužbenecv, dokler se ne spoštuje niti samouprava občin, ter naših temeljnih samoupravnih edinic, temveč izročajo jeroobstvu gerentov in komisarjev, skratka dokler vlada v državi tako izrazito nedemokratski in reakcionarni duh, ne moremo niti najmanj pričakovati, da nam bodo oblastne skupščine donesle kaj več demokracije in kaj več samouprave. V takih razmerah pa bi tudi bilo zastoj pričakovati, da bi moglo delavsko ljudstvo doseči kaj več socialne pravice. Saj vidimo, da se celo obstoječi socialni zakoni ne izvršujejo in da se teptajo. Zakon o zaščiti delavcev se ne izvršuje in še danes niso deležni zakonite zaščite delavski obratni zaupniki, temveč so izpostavljeni strohanju delodajalcev. Predpisi o inspekciji dela se zanemarijo, socialno zavarovanje se ne izvaja primerno. Zavarovanje za starost, onemoglost in smrt se kljub obljubi zakona še ni uvedlo. Zoper naraščanje brezposelnosti se ničesar resnega ne ukrene, pač pa se celo obstoječe posredovalnice dela uklanjajo. Stanovanjska zaščita se odpravlja. Najvažnejše mednarodne konvencije dela se kljub svečani obljubi ne ratificirajo in celo 8 urni delavnik, ta najvažnejša pridobitev delavstva se sabotira in izpodkopava. Pač pa se delovnemu ljudstvu nalagajo vedno nova bremena in novi davki in se zlasti vzdržuje najkrivicejši davček o telesnem delu. V tej situaciji ne more delavski razred imeti prav nikakega zaupanja v danes ustanovljene oblastne skupščine. Pač pa se delavski razred zaveda, da doseže resnično samoupravo in pravo demokracijo šele, ko bo s popolno izpremembo sedanje družabne organizacije dosegel svoj končni cilj. Potrebno je, da delavski razred vrši v oblastnih skupščinah kontrolo nad delom meščanskih strank, da opozarja na vsakodnevne krivice, ki se gode delavnemu ljudstvu in da terja izpolnjevanje svojih najnujnejših zahtev, v kolikor jih zamorejo izvršiti že dosedanje oblastne skupščine, ako bodo imele kolikšak resne volje. V tem namenu se bom po nalogu svoje stranke in v prepričanju, da se s tem vršim koristno delo za celokupni proletarijat, udeleževal sej te oblastne skupščine.

IZJAVA ZASTOPNIKA NEMSKE MANJSINE.

Poslanec kočevskega okraja g. Eppich je podal naslednjo izjavo:

vzrok tudi ta, ker ženske v službi imajo prav malo prostega časa. Ko katera gre v službo in če se za trdno ne pogodi, da bo ob nedeljah imela toliko prostega časa, da bo mogla iti k sv. maši, je ne puste v cerkev. Večinoma so v nedeljo proste ali jutraj ali pa popoldne, nekatere le vsako drugo nedeljo. K sv. maši gredo, kamor je najbližje. Ob gotovih časih pridejo tudi v Azil, kjer imajo zbirališče in tudi večinoma dobivajo pošto.

Kakšen pa je zaslužek? Če bi bile redno v službi in bolj stanovitne, bi ne bilo slabo: imajo 2 do 5 egiptovskih lir, to je od 600 do 1400 Din mesečno. Toda veliko jih je brez službe, ker jih je le preveč in ena drugo izpodriva. Krivda pa je tudi na gospodarjih, ki pogostokrat od služkinj preveč zahtevajo in jim večkrat prepičijo in slabo hrano dajo. Najslabše pa je poleti, ko večina premožnih družin gre v Evropo in služkinje kratkomalo za več mesecev in brez odškodnine odpuste.

Kdorkoli le more izhajati doma, naj nikar ne hodi v Egipt. Če pa že mora priti sem, naj skrbno pazi, kam gre v službo in naj se vestno drži Cerkve, ker drugače bo tukaj prišel ob vso vero.

(Dolje.)

**Spominjajte se
Podpornega društva slepih,
Ljubljana, Wolfova 121**

Spoštovani gospodje! Določen mi je tukaj poseben stol in zato smatram to kot opomin, da se posebej oglasim tudi jaz. Kočevsko ljudstvo ima domovinsko pravico v tej deželi skozi nad 600 let in ves ta čas je to ljudstvo živelo v miru s svojimi sodeželanji. Tako hoče kočevsko ljudstvo živeti tudi nadalje in z veseljem sodelovati z vami. Zato mi je naročilo, da vas pozdravim v njegovem imenu in da vam izjavim, da hoče sodelovati in da vidi, če že od skupščine ne pričakuje čudežev, v njej vsaj začetek boljših dni. Tako smo Nemci v Kočevju in jaz mislim na Kranjskem sploh pripravljeni z vami sodelovati, da dosežemo čim večje uspehe (Odobranje in poslanje na desni), z druge strani pa se, če bi se šlo za nemške ali kočevske zadeve, priporočam vaši naklonjenosti.

Volitev oblastnega odbora.

Predsednik dr. Marko Natlačen prehaja nato k zadnji točki dnevnega reda, k volitvi oblastnega odbora.

Tu se zopet javi k besedi dr. Albert Kramer, ki prša sledeče: V smislu člena 89 zakona o samoupravah in točke 4 prehodne odredbe z dne 22. julija 1922 je predpisan postopek o volitvah v oblastne odbore. Tak je bil ta postopek štiri leta. Tik pred sestankom oblastne skupščine je bila izdana nova uredba, s katero se je stari poslovnik spremenil. Mi smatramo, da ta nova uredba ne bazira na zakonu, a tega vprašanja tukaj ne bomo reševali. Dejanski položaj je tak: oblastni odbori se ne volijo po proporeu, kakor je to predvideval stari poslovnik. Nova uredba je propore starega poslovnika odpravila in mesto nje je določila, da se volijo oblastni odbori v prvi seji. Ko je vsled te naredbe nastala javna diskusija in polemika, je izjavila stranka, kateri pripadati imate čast Vi, gospod predsednik, da ne bo odobrila izločitve proporca in da ona ni sodelovala pri tej preureditvi poslovnika. S to izjavo Vaše stranke je za nas cela zadeva znatno olajšana, ker nova naredba ne zabranjuje, da se ipak poslužujemo proporca pri volitvi odbora. Zato si dovoljujem vprašati, ali ste voljni, gospod predsednik, odrediti, da se volitve vrše po proporeu.

Predsednik dr. Marko Natlačen: Na vprašanje gospoda poslanca dr. Kramerja odgovorjam: V smislu člena 89 je voliti pet, največ osem članov v oblastni odbor. V smislu zakona točka 4 ima ministristvo za notranje zadeve predpisati v svojem lastnem delokrogu uredbo o poslovniku za oblastne skupščine. Poslovnik naj bi veljal dotlej, dokler si oblastna skupščina ne sklene lastnega poslovnika. Smatram, da je bilo ministristvo za notranje zadeve upravičeno, da nam predpiše poslovnik dotlej, dokler se skupščine same niso sešle, zato je smelo ta svoj prvotni izdani poslovnik tudi izpremeniti. Zato smatram te nove določbe, ki jih je ministristvo izdalo z dnem 5. februarja št. 20 kot novo k poslovniku za našo skupščino obvezne.

Moram pa tudi izjaviti, da spada ta izjava pravzaprav v kompetenco predsednika kluba SLS, gospoda poslanca dr. Breclja, da vodstvo SLS ni nikdar in nikjer izjavilo, da smatra kot nekoristno ali kot neumestno reformo odpravo proporca, temveč vodstvo je samo negiralo, da bi sodelovalo pri tej izpremembi.

Dr. Dinko Puc: V »Slovenec« je bilo tako in »Slovenec« vendar ne laže.

Dr. Anton Breclj: To ni bilo nikoli v »Slovenec«!

Predsednik dr. Marko Natlačen: Gospod doktor se motite. »Slovenec« je pisal samo to, da SLS ni sodelovala pri tej izpremembi, nikdar pa ni izjavljalo, da se tega ne bomo poslužili. Vodstvo ne ve o tem ničesar. Treba bo pa rešiti samo še načelno vprašanje, koliko članov se bo volilo v oblastni odbor.

Dr. Anton Breclj: V imenu kluba SLS predlagam, da se voli v oblastni odbor najmanjše število odbornikov, ki je po zakonu dopustno. To pa predvsem in v prvi vrsti iz ekonomskih ozirav. Zato predlagam: Oblastna skupščina izvoli pet odbornikov in deset namestnikov, za vsakega odbornika po dva.

Predlog dr. Breclja je bil soglasno sprejet. Tik pred začetkom glasovanja je zopet vprašal dr. Kramer: Po katerem sistemu bomo tedaj volili?

Predsednik dr. Natlačen: Po absolutnem. Novela k zakonu nam zabranjuje propore, torej volimo glasom novele ministristva za notranje zadeve po absolutnem sistemu.

Dr. Dinko Puc: To se pravi, vi hočete svojo večino izbrljati!

Predsednik dr. Natlačen: Kakor bi jo vi, če bi jo imeli. (Smeh.)

Dr. Kramer: Ne, mi bi bili bolj brihtni, mi bi delili odgovornost z vami.

Dr. Anton Breclj: Tukaj v tej dvorani ste imeli samo dva glasova večine, pa nam niste dali v vodstvu niti enega podpredsedništva!

Dr. Dinko Puc: Pa to ni bilo pri oblastnih skupščinah!

Predsednik dr. Natlačen: Odrejam pet minut odмора in prekinem sejo, da si napišete na glasovnice svoje kandidate.

Po preteku petih minut se vrši glasovanje. Po glasovanju je predsednik razglasil tale volivni izid:

Oddanih je bilo 52 glasov in sicer: 40 glasov za listo dr. Marka Natlačena, 6 glasov za listo dr. Kramerja, 6 glasov pa je bilo praznih.

Predsednik naznani, da so v oblastni odbor izvoljeni: dr. Marko Natlačen, dr. Anton Breclj, dr. Juro Adlešič, dr. Anton Milavec in župnik Peter Hauptman kot odborniki, kot

namestniki pa: dr. Ivo Cesnik, Gabrijel Oblak, Josip Gostinčar, Alojzij Peterlin, Martin Strnad, Ivan Mazovec, Ivan Avsenek in Matelj Deželak.

Ker je bil s tem dnevni red dopoldanske seje izčrpan, je predsednik sejo zaključil z naznanilom, da se prihodnja seja vrši ob 4 popoldne z dnevnim redom: 1. poročilo predsedstva, 2. volitev odbora za proračun in finanšne zadeve, 3. volitev odbora za uredbe in 4. volitev odbora za prošnje in pritožbe.

Dopoldanska seja je končala ob 12.10.

Popoldanska seja.

Popoldansko sejo je otvoril predsednik dr. Marko Natlačen ob polnoštevlini navzočnosti vseh članov oblastne skupščine.

Tajnik Hinko Lebinger prečita najprej zapisnik dopoldanske seje, ki ga z malenkostnimi popravkami skupščina soglasno odobri.

PARLAMENTARNI KLUBI OBLASTNE SKUPŠČINE.

Predsednik dr. Natlačen javlja, da so se mu prijavili trije klubi članov oblastne skupščine in sicer: klub SLS, ki je izvolil za načelnika dr. Antona Breclja, za podnačelnika Jožefa Gostinčarja in Jakoba Jana, za tajnika dr. Antona Milavca; Napredni klub z načelnikom dr. Albertom Kramarjem, podnačelnikom Ivanom Tavčarjem in tajnikom Francem Zebalom, ter klub Slovenske kmetijske stranke, ki mu načeljuje ing. Franc Zupančič, podnačelnik Ivan Urek in tajnik Janko Bukovec. Klub SLS ima 40 članov in enega gosta, Napredni klub šteje 6, klub Slovenske kmetijske stranke pa 5 članov.

KONSTITUIRANJE OBLASTNEGA ODBORA.

Dalje javlja predsednik, da se je oblastni odbor konstituiral in je izvolil za svojega predsednika dr. Marka Natlačena. Referati se bodo med člani odbora razdelili kasneje.

PREDLOGI.

Prof. Evgen Jarc in tovariši iz kluba SLS so vložili na predsedstvo skupščine sledeči predlog:

Oblastnemu odboru se naroča, naj sestavi proračun oblasti in naj v ta namen takoj stopi v pogajanja s centralno vladu:

1. da se zagotove dohodki oblasti in
2. da se reši vprašanje imovine bivše dežele Kranjske.

Za trboveljske rudarje.

Filip Križnik, Josip Tratnik, Janez Majeršič, Peter Arnež in tovariši so vložili sledeči poziv za pomoč rudarjem v Trbovljah:

Ker namerava Trboveljska premogokopna družba reducirati večjo množino delavstva, predlagamo tem potom oblastnemu odboru ljubljanske oblasti, da zastavi na kompetentnih mesih vse sile, da se to prepreči. Trboveljska premogokopna družba je v zadnjem času reducirala že okrog 200 rudarjev, ki so v sedanjem zimskem času v obupnem položaju. Oni sami in njih družine stradajo.

Pomagati je treba v tej bedi, da se rudarjem reši eksistence vsaj zaenkrat, ker v sedanjem zimskem času rudarji drugod ne dobe dela. Nepopisen je položaj že dosedaj reduciranih rudarjev. Zato je nujno potrebno, da imenovani dobe vsaj nekaj brezposelne podpore. Prosimo oblastni odbor, naj tudi tozadevno stori potrebne korake.

Pomoč tistim, ki so jih zadele vremenske nesreče.

Ivan Uršič, Lovro Planina in tovariši so vložili sledeči predlog:

Podpisani predlagamo, da naj oblastna skupščina takoj priskoči na pomoč po poplavi težko prizadetim krajem v ljubljanski oblasti.

Formalno predlagamo, da se ta predlog takoj odstopi odseku za uredbe in predloge, ki naj o njem v eni prihodnjih sej poroča.

Proti okrajnemu zastopu v Sevnici.

Jožef Tratnik in drugi člani kluba SLS so stavili na predsednika skupščine sledeče vprašanje:

Občina Rajhenburg je ugotovila, da je v Zgornjem Trgu most, ki vodi čez rečico Dovško, velika ovira varnemu prometu. Vsled tega je zaprosila okrajni zastop v Sevnici, da zavrta omenjeni most v smeri ceste, ker je sicer pri današnjem toliko pomnoženem prometu prejšnji slej gotova nesreča neizogibna. Na to pohlevno prošnjo je dobila občina Rajhenburg od načelstva okrajnega zastopa zelo čuden, da celo razžaljiv negativen odgovor.

Dovoljujem si vprašati g. predsednika, kaj hoče ukreniti, da bo načelstvo okrajnega zastopa v Sevnici

1. omenjeni most s cesto zavrta, in
2. da bo v prihodnje to načelnštvo občevalo s podrejenimi občinami v vljudni in primerni obliki.

Za pomoč in regulacijo voda v Laškem okraju.

Jožef Tratnik in Franc Podvinski sta vložila še sledeči predloge:

Reka Sotla ob meji ljubljanske in zagrebške oblasti poplavi vsako leto do tisoč hektarjev plodovite zemlje na travnikih in njivah. Škoda vsled tega je ogromna. Že nekdanji deželni odbor štajerski je napravil projekt glede regulacije te reke. Da se odvrne nadaljna škoda, naj se regulacija pospeši.

Zadnje povedniji so napravile v župniji Dobova vsled nanosa gramozov in rečnega blata preveliko škodo. Poleg tega je še Sava pri

vasi Mostec načela precejšnji kompleks zemlje, s čimer je onemogočen celo prevoz z brodom čez Savo v Čatežke Toplice. Predlagam, da oblatni odbor poskrbi vse potrebno, da se pomagajo človeškim župljanom in da se Sava pri vasi Mostec takoj potrebno zajeti.

Rečica Dovška, ki prilaga i pod Bohorja skozi Dovško, Senovo, Stelovnik in Rahenburg in se i liva pri Rajhenburgu v Savo, je razušla vse svoje bregove in opustošila vso lečo na lejšo dolino rajhenburške župnije. Regulacija te rečice je nujno potrebna, zato protiva, da skupščina v tej zadevi potrebno ukrepa.

V brežiškem okraju je vinarstvo ena najglavnejših panog dohodkov tamšnjih prebivalcev. Vinska kriza v zadnjih letih je spravila omenjeni okraj na rob propada. Predlagava, da oblatna skupščina v tem oziru po svojem odboru poskrbi, da se krajem brežiškega okraja prihliti v tem oziru na pomoč.

Izpremembra poslovnika.

Oblatni odbor predlaga skupščini priloženi načrt za izpremembra začasnega poslovnika.

Formalno predlaga, da se načrt izroči odseku za uredbe in predloge, z nalogo, da do 28. februarja poroča o tem.

Predlogi opozicije.

Napredni klub je istotako vložil par interpelacij in vprašanj. V prvem predlogu se obsoja uredba, ki jo je izdal ministrski svet za izvedbo zakona o samoupravah in predlaga, da se skupščina po tej uredbi ne ravna. Druga interpelacija vsebuje vse tiste zahteve kot dopolnjenka izjava kluba SLS in predlaga:

Oblatna skupščina skleni:

Oblatni odbor ima pri sestavi prvega proračuna postopati tako, da bo načel budžetarno ravnotežje brez vsakega povišanja dosedanjih davčnih bremen. Z ozirom na težko davčno preobremenitev prebivalstva ljubljanske oblasti in z ozirom na dejstvo, da pod vidikom enotnega državnega davka naša oblast že itak plačuje posebne oblatne doliade, skušala že v naprej izjavlja, da se ne more poslužiti pooblastila člena 75 zakona o oblatnih samoupravah, ki ji daje pravico za uvedbo posebnih doliad do 50 odstotkov državnega npr. srednjega davka.

V formalnem oziru predlagamo, pozivajoč se na člen 35 poslovnika, da se ta predlog izroči odboru za proračun in druge finančne predmete, ki naj do prihodnje seje prda skupščini svoje mnenje v smislu člena 12 poslovnika.

Tretji predlog članov SDS je posebno značilen, ker pobija vso dosedanje politiko te stranke in se postavlja glede oblatnih financ na tisto stališče, ki ga je že od nekdaj zagovarjal SLS. Seveda je na prvi pogled jasno, da so člani SDS stavili ta predlog samo iz golo demagogije, da bi nastopili proti cerednji vidi, v kateri so tudi zastopniki SLS. Ta za SDS famozni predlog, za katerega je pa SLS samostojnim demokratom zelo hvaležna, se glasi:

Krajevna vlada se nujno poziva:

da po amandmanov v finančnem zakonu za leto 1927-28, ki bo stopil 1. aprila v veljavo, izpolnjuje od narodne skupščine, da se vse bi še deželne, sedaj inlamerirane in v enotni državni davek spremenjene deželne doliade in davštine prepustijo samoupravam, iz katerih območja se plačujejo;

da prepusti samoupravam tiste trošarine, ki so prele iz bivše države v novo državo ter niso bile razširjene nad celokupni teritorij države, temveč so do danes chranile vsaj po svojem izvoru polražinski značaj. To so predvsem trošarine na vino in žranje, ki bi mogle tvoriti glavni del samostojnih davštin v smislu člena 73, točka 3;

da si s posebnim amandmanom zagisura pooblastilo narodne skupščine, da sme doliirati oblast z znoskom onih dohodkov, ki so v državnem proračunu namenjeni kritju izdatkov, kateri bodo sukcesivno odpadli s prevzemom poslov od strani oblatne samouprave.

Končno se kraljevska vlada poziva, da takoj uslovi feni v smislu radnjega odstavlka člena 73 ter uredi pridelpacijo samouprav na čistem dobičku iz državnih šum, rudnikov in druge državne imovine.

V formalnem oziru predlagamo, da se ta resolucija takoj odstopi skupščinskemu odboru za proračun in finančne predmete, ki naj do prihodnje seje prda skupščini svoje mnenje.

Vse predloge je predsednik odlatel v zmislu doličb začasnega poslovnika pristojnim odsekom.

Takoj nato pride skupščina k naslednji točki dnevnega reda

VOLITEV ODSEKOV.

K besedi se je javil dr. Albert Kramer in na dolgo in široko skušal prepričati večno zbornico, da mora izvršiti po takem proporcionalnem načnu volitev, ki bi dal opoziciji čim največ zastopnikov.

Ker je tozadevno poslovnik pomanjkljiv, predsednik v tem oziru ni hotel odločiti sam, ampak je dal stvar v razgovor.

Dr. Anton Breclj je v imenu kluba SLS izjavil: Klub SLS se je tudi v tej zadevi po-

svetoval in ker ta naš začasni poslovnik gotovo ne ustre a zahtevam naše zbornice, je predložil tudi že načrt novega poslovnika. Po tem poslovniku, ki pride v razpravo v odseku, se bo ta stvar točno precizirala in menim, uredila tako, da bodo tudi manjšinske stranke zadovoljne. Za sedaj pa, ker smo zaenkrat še navezani na sedanjí poslovnik, je klub SLS mnenja, da se vrše volitve v odseke po proporciji in sicer naj bi imeli, kder boče bili izvoljeni p lni koloniki ali vsaj takega, kakor ga volitvi na on predpisuje za skupščinske odseke. Takoj pa ko bo novi poslovnik sprejet bo treba vse te odseke, ki se danes izvolijo, po novem poslovniku kompletirati.

Dr. Kramer se s to lolelno izjavo seveda ni zadovoljil in dr. Dinko Fuc je zahteval proti dr. Breclju: »Večina naj pove, ali želi manjšinskega zastopstva v odsekih ali ne! (Klici na desni: »Možemo!«)

Int. Zupančič je zahteval od predsestni a t tne izjave, po katerem proporcionalnem sistemu se bodo odseki volili in predlagal, naj se prvem poskuski sestavi enotna kompromisna lista.

Prof. Evgen Jare: Kdor je že gospod načelnik kluba SLS poudarjal, je ta stvar samo prehodnega značaja. Pri tako velikem številu skupščinskih članov, odseki samo po pet članov niti a'or ne ustajujejo. Spor, ki se je danes vnel je samo trenutek. Ker bomo itak imeli pred seboj novi poslovnik, po katerem se število odsekovih članov pomnoži in potem bodo v odsekih manjšinske stranke ravno tako zastopane, kakor to želi gospod načelnik Naprednega kluba. Po mojem mnenju je edino to možno, da se pri proporciji uvede isti sistem, kakor pri skupščinskih volitvah in da zaletstvo dvotrotinski koloniki. (Dr. A. Kramer: Kaj pa v parlamentu?) Parlament nas tukaj nič ne briga, mi se držimo listca, kar predpiše zakon in poslovnik za oblatne skupščine. Predlagam torej, da si osvojimo stališče gospoda predsednika. Poudarjam še, da smo v klubu že sklenili, da nam je sodelovanje opozicije dobrodošlo.

Predsednik zaključil razpravo o tolmačenju poslovnika s tole izjavo: Vsekakor je skupščina edino pooblašena interpretirati poslovnik, kakor je tudi pooblašena, ga vsak čas spreminiti. Ampak ker se je pokazala pri gospodih pripravljenost na eventualno skupno listo, prosim, da se šestanejo gospodje načelniki vseh treh klubov k razgovoru in prekinem v ta namen sejo za pet minut.

Med odmorom so se vršila vprašanja, ki so končala brezuspešno. Kajti SDS je zahtevala v vsakem odseku po enega člana, SKS pa tudi v vsakem odseku enega. Tako, da bi SLS, ki ima 40 mandatov, dobila po tri samostojnosti in SDS ki jih je 11, pa po dva. To je bila za SLS seveda nesprejemljiva zahteva.

Zato je po odmoru dr. Nallačen izjavil, da se bodo vršile volitve in sicer se bo ta doličba v poslovniku, ki je nejasna, tolmačila tako, da pridejo pri razdelitvi mandatov v pošteve liste, ki d sešajo dvotrotinski koloniki, analogno doličbam, ki veljajo za volitve v oblatno skupščino.

Dr. Kramer: Potem je pa tu tudi doličba, da se morajo vlagati liste s podpisami petih članov.

Predsednik dr. Natlačen: Dobro, zato odrejam, da se to tako zgodi. Prekinem sejo.

ENOTNA FRONTA SDS, SKS IN SOCIALISTA

Pri volitvah v odseke so nastopili klubi SDS SKS in zastopnik socialistov z enotno listo. Ta lista je dobila tri mandate in sta bila izvoljena dr. Albert Kramer in dr. Dinko Fuc od SDS ter Janko Bukovec od SKS. Za to listo je glasovalo 6 članov SDS, 5 samostojnežev in socialist Sitar.

Slovenska ljudska stranka je dobila 41 glasov in 12 mandatov. Ko se je proglasil idid za prvi odsek je skupščina soglasno sklenila, da velja isti rezultat tudi za ostala dva odseka. Zato je predsednik proglasil, da so izvoljeni v finančni odbor: Anton Skubic, Hinko Leblinger, Jože Bredič, Jože Nemanic in dr. Albert Kramer; v odbor za uredbe in druge predloge: dr. Jurij Alletič, dr. Ivo Česnik, prof. Evgen Jare, prof. Ivan Marovec in dr. Dinko Fuc; v odbor za proračun in pritožbe: Jakob Jan, Matej Tomarica, Jožef Trautnik, Peter Arnač in Janko Bukovec.

Predsednik je poval klube, da se takoj kers'atruje. Po kratkem odmoru je predsednik razglasil, da si je finančni odbor izvolil za predsednika člena Antuna Skubica, za tajnika Hinka Leblingerja; odbor za uredbe je izvolil predsednika prof. Evgena Jare, tajnika prof. Ivana Marovec; odbor za proračun in pritožbe predsednika Jakoba Jana, tajnika Mateja Tomarica.

ZAKLJUČEK SEJE.

Predsednik dr. Natlačen končno naznani, da bo imel odsek za uredbe in druge predloge sejo v petek 25. februarja ob 2 popoldne, da se bo posvetoval o najnujnejšem vprašanju kako naj se uredi poslovnik, ki se že razmnožuje in se razdeli med člane telom četrtka. Od odseka sklenjeni novi poslovnik doliijo poslanci vsak po en izvod še pred prihodnjo skupščinsko sejo, ki se bo vršila dne 28. februarja ob 10 dopoldne z dnevnim redom: Sprememba poslovnika.

Nato predsednik ugotovi, da je dnevni red, ki ga za drugo sejo predpisuje začasni poslovnik, izčrpan in zaključuje sejo.

Mariborska oblatna skupščina.

Maribor, 23. februarja 1927.

Za današnjo otvoritev prvega zasedanja oblatne skupščine je vladalo v Mariboru že nekaj dni živahno zanimanje. Posebno pozornost je vzbujala vest, da bo oblatna skupščina otvoril namestnik velikega župana g. dvorni svetnik dr. Stare, ker bo veliki župan g. dr. Piskmajer službeno odsoten. Za občinstvo so bile izdane posebne vstopnice, ker je bilo pričakovati prevelikega navala. Vstopnice so bile takoj razdeljene.

Skupščina točasno zboruje v poročni dvorani okrajnega sodišča, ki ravno zadostja za prostore poslancem, nima pa dovolj prostora za občinstvo, ki se za seje zelo interesira. Za častnike je rezervirana posebna miza spredaj pred predsedništvom.

Klubi so dobili svoje prostore v sobah za poročnike, sedne zdravnike itd. Klub poslancev SLS je kot najštevilnejši zasedel sobo za poročnike.

V dvorani so poslanci slov. ljud. stranke zasedli vse sprednje klopi razven zadnjih dveh, kjer se je usidrala opozicija. Na skrajni desnici sede 3 socialisti, na levi 11 radičevcev, sredino pa je zasedlo 5 demokratov, ki so se pozveje preselili v prvo klop. Spredaj poleg naših sedita tudi oba radikala. Impozanten je pogled na kompaktno večino poslancev kluba SLS.

OTVORITEV SKUPŠČINE.

Točno ob 8. uri so se zbrali v dvorani poslanci, zastopnik vel. župana, častniki in številno občinstvo. Začasno predsedniško mesto je zavzel najstarejši član skupščine g. Miloš Levstik iz Celja, član kluba SLS. Za tajnika si je izbral g. France Hrastelj (SLS) in dr. Ante Odiča (HSS). Zastopnik celjskega upravnega sodišča je izročil predsedniku overilne listine. S toplimi besedami je pozdravil predsednik navzoče poslance, nakar so bile oddane poverilnice; vseh je bilo odanih 62, manjkali sta 2, in sicer od dr. Schaubacha (SLS), ki je bolan in od Franca Hodočka, kojega mandat je sporen. — Mesto odstevijih poslancev dr. Leskovarja, dr. Kovčeca in Pušenjaka so overjeni mandati namestnikom g. Šerbineku, Napastu in Ovčarju. Predsednik je zatem skupno zaprisegel vse poslance, nakar so se vršile volitve stalnega predsedstva.

Z absolutno večino glasov in med odobravanjem je bil izvoljen za predsednika

G. DR. JOSIP LESKOVAR.

za podpredsednika g. Jakob Rajh iz Ljutomer, za tajnika g. France Hrastelj, g. dr. Ivo Kečkeš (HPS) iz Preloga in g. Alojz Neudauer iz Gor. Radgone. Opozicija je oddala prazne glasovnice. Predsednik, podpredsednik in tajniki so takoj zavzeli svoja mesta in dr. Leskovar je nagovoril poslance skupščine. V kratkih obrisih je očrtal glavne naloge zbornice, pozival poslance k delu ter končno izjavil, da bo njegova prva in največja naloga delati, da oblatna skupščina ne bo samo posvetovalen organ, ampak iniciativna korporacija. Nato je prekinil sejo za eno uro in med tem časom se je vršilo v frančiškanski cerkvi sv. opravilo, katerega je imel g. poslanec župnik Bažo iz Bogojine.

Ob pol 11. uri se je seja nadaljevala. Zastopnik velikega župana g. dvorni svetnik dr. Stare je prečital deklaracijo velikega župana.

Izjavo kluba SLS je nato podal predsednik g. dr. Andrej Weble. Pridružil se mu je zastopnik hrv. pučke stranke iz Medimurja g. dr. Ivo Kečkeš s sledečimi besedami: »Kao predstavnik HPS iz Medimurja izjavlujem, da se u nač lu povše slažem s izjavom SLS u nađi, da čemo po principu narodnog samoodređenja i mi Hrvati postići svoju zakon davnu autonomiju sa središtem u Zagrebu. U sadašnjim prilikama saradivati ću u oblatnoj skupštini u Mariboru s klubom SLS, jer sam

uvjeren, da ću time najviše koristiti hrvatskom narodu u Medimurju.« Obe izjavi sta bili navdušeno sprejeti ter sta napravili na vse globok utis.

Izjavo je podaj tudi g. Petrovar v imenu samostojnih demokratov, ki se izrekajo za ostro opozicijo, ker se čutijo zapostavljene.

V imenu radičevcev je izjavil g. dr. Ante Odič, da bo njegov klub pozitivno sodeloval. Izjavo radikalov je prečital g. dr. Rudolf Ravnik, zastopnik socialistov g. Grčar pa se je javil k besedi šele pri prehodu na volitev odbora ter je grajal birokratizem uprave in zahteval propore pri volitvah odbora. Tej zahtevi so se pridružili tudi demokrati in radičevci. G. dr. Ogrizek je opozarjal na pravilnik, ki izrecno omenja, da se volitev odbora vrši po večinskem sistemu ter priporočal, da se izvoli 5 članov odbora.

IZVOLITEV ODBORA.

Odbor je sledeče izvoljen: 1. član dr. Josip Leskovar, namestnika Alojzij Sagaj in Davorin Krajnc. 2. član Alojzij Supanič, namestnik Franc Pirnat in Ivan Šerbinec. 3. član Marko Krajnc, namestnika Peter Osterc in Franc Hrastelj. 4. član dr. Andrej Veble, namestnika dr. Ivo Kečkeš in Jože Stabej. 5. član Jurij Kučevnik, namestnika: dr. Anton Ogrizek in Miloš Levstik.

Popoldne ob pol 4 se je otvorilo nadaljevanje mariborske oblatne skupščine. Po prečitjanju zapisnika se je oglasil k besedi soc. demokrat Möderndorfer ter vprašal, kje je veliki župan, da ni otvoril zasedanja, kakor je to po zakonu predpisano. Predsednik dr. Leskovar je odgovoril, da se to ne tiče skupščinskega predsedstva in ne more nato vprašanje dati odgovora. Dr. Ravnik se nato oglasil k besedi ter izjavil, da naj gosp. Möderndorfer vpraša SDS, če ona kaj ve o velikem županu. Nato pa prosi gosp. Petrovar, naj se o tem ne govori. Na popoldanski seji je prisegel na novo dospelí poslance Franca Hodočka iz Zinkovcev št. 12, ki je pristal Radičeve stranke, dočim je predpoldanski seji še prisostoval pristal SDS Hodoček Franc iz Zinkovcev št. 59. Demokrati so na ta način izgubili enega poslanca.

VOLITEV ODBOROV.

Skupščina je prešla nato k volitvi treh skupščinskih odborov. Ker se niso mogle vse stranke zediniti na skupno listo, sta se volili kandidatni listi, ki sta jih vložili dve skupini in sicer SLS ter SDS in radičevci. Socialisti pa so glasovali s praznimi glasovnicami. Glasovanje se je vršilo za dva odseka z listki, dočim so se pri volitvah v tretji odbor zedinile stranke za isto razmerje. Enako je bil izvoljen na dr. Ogrizkov predlog tudi četrti odbor za proučevanje skupščinskega poslovnika. V posamezne odbore so izvoljeni sledeči poslanci: V prvi (finančni) odbor — dr. A. Veble (SLS), France Hrastelj (SLS), dr. Gorican (NRS) in Lovro Petrovar (SDS); v drugi odbor (za uredbe in predloge) — dr. Ogrizek (SLS), Jože Stabej (SLS), dr. Ravnik (NRS) in dr. Šebastian (HSS); v tretji odbor (za pritožbe in prošnje) — Davorin Krajnc (SLS), Peter Rozman (SLS); Janžekovič Alojzij (SLS) in Josip Neubauer (HSS). Na predlog dr. Ogrizka je bil izvoljen tudi četrti odbor za proučevanje skupščinskega poslovnika. V ta odbor so bili izvoljeni dr. Ogrizek, dr. Veble, Marko Krajnc in dr. Odič (radičevci).

Po izvolitvi odborov je skupščina sklenila, da se sešane v petek ob 10 dopoldne, ker se jutri v četrtlet sestanejo odbori, da se konstituirajo in da pregledajo material, ki se ima obravnavati. Zasedanje skupščine bo trajalo še prve dni prihodnjega tedna, nakar se bo odgodila.

Zagrebska oblatna skupščina.

Zagreb, 23. febr. (Izv.) Danes ob 8 zjutraj se je pričelo zasedanje zagrebske oblatne skupščine. Opozicijske skupine federalistov, samostojnih demokratov, komunistov in frankovcev dr. Pavličić so zavzeli mesto na levi, dočim so radičevci zasedli sredino in desnico. Seja se je vršila v bivši zbornici hrvatskega sabora. Za začasnega predsednika je bil doličen kot najstarejši poslanec Imbro Dambovič. Za tem se je izvršila verifikacija mandatov in prisega kralju. Nato pa so poslanci odšli k službi božji v cerkev sv. Marka. Samostojni demokratje in komunisti se službe božje niso udeležili. Pri zopetnem nadaljevanju seje je bil izvoljen za predsednika skupščine dr. Maček, odvetnik v Zagrebu, in sicer s 66 glasovi. Opozicija je oddala prazne glasovnice. Pri čitanju kraljevega ukaza o otvritvi skupščine so komunisti in frankovci sedeli na svojih sedežih. Med klici: »Živio kralj!« so se čuli tudi vzkliki: »Živela svobodna hrvatska republika!« Po prečitjanju tega ukaza je dr. Maček predlagal, da se po kile brzojavni pozdrav kralju. Dr. Haček (federalisti) se je oglasil k temu predlogu za besedo, toda predsednik mu besede ni hotel dati, nakar se je pričel nemir med opozicijo, ki je z glasnimi protesti zahtevala, da se Hačeku dovoli govoriti. Sam Stjepan Radić mu je začel pretiti in mu grozil, da ga bodo vrgli iz dvorane.

Dr. Haček je vseeno pričel čitati izjavo svoje stranke, v kateri je hotel izreči, da se strinja s tem predlogom, da pa naj se dostavi stavek, v katerem se naj apelira na kralja, naj bi zastavil svoj vpliv za revizijo ustave. Stjepan Radić pa je pristopil k njemu in mu iztrgal iz rok pisano izjavo, nakar mu je dr. Haček zabrusil, da je fakin. Stjepan Radić je začel klicati, naj vržejo dr. Hačka iz dvorane, nakar so od vseh strani navalili nanj in sam Radić ga je vlekel za suknjo. »Večer« poroča o tem dogodku, da je Radić dr. Hačka zgrabil za kravat, a Haček je dr. sunil Radića s pestjo v trebuh. Nastal je pravi pretep po dvorani in dr. Hačka so nasiloma odstranili iz dvorane. Galerija je te dogodke spremljala z žvižganjem in burnimi protesti. Predsednik je zato odredil kratek odmor in seja se je zopet nadaljevala ob pol 12. Veliki župan je podal o položaju v oblatnih skupščinah obširen ekspozé, na katerega je potem odgovorjal Stjepan Radić. Za tem so se izvršile volitve oblatnih odbornikov, katerih je skupno 8. Komunist Krmelj je predlagal samo 5 odbornikov. Pri glasovanju o volitvi odbora so z radičevci glasovali tudi samostojni demokrati, ki so se drugače ves čas poteka seje razdelili pasivno. Po volitvah stavi dr. Pavličić (frankovci) predlog, v katerem zahteva, da se oblatna skupščina proglasi za hrvatski sabor. Predlog pa je bil odklonjen in seja nato zaključena. V oblatni odbor so izvoljeni

S. Radić, Predavec, dr. Krnjević, inž. Košutić, Krajač, dr. Košutić in drugi radićevci, tako da je celokupno Radićeva rodbina zastopana v odboru.

Osijska oblastna skupščina.

Osišek, 23. febr. (Izv.) Seja oblastne skupščine se je začela ob 9. Radićevci, federalisti in zastopnik HPS (dr. Kuntarić) so nastopali kompaktno, dočim so opozicijo tvorili SDS, radikali in zemljoradniki. Kralju je bil poslan brzopazen pozdrav. Odbor skupščine šteje 8 članov.

Primorsko-krajiška oblastna skupščina.

Karlovac, 23. febr. (Izv.) Na današnji seji oblastne skupščine je bilo navzočih 62 zastopnikov. Pri volitvi predsednika je dobil kandidat samostojnih demokratov 30 glasov, in kandidat radićevcev tudi 30 glasov (28 radićevcev in 2 radikala). Pred ponovnim glasovanjem pa so samostojni demokrati pregovorili Davidovičevega zastopnika, da je glasoval z njimi in tako so dobili ves odbor v roke samostojni demokratije.

Splitška oblastna skupščina.

Split, 23. febr. (Izv.) Oblastna skupščina je pričela svoje zborovanje s sv. mašo v katedrali cerkvi, katero je daroval škof dr. Bonefatić. Skupščina šteje 84 poslancev. Dr. Trumbić je podal ostavko na svoj mandat. Pri volitvah se je pripetil slučaj, da je bil oddan 1 glas več kot je bilo v dvorani navzočih poslancev. Zato se je na zahtevo vršilo ponovno glasovanje, pri katerem je bilo oddanih 47 glasov. V odbor so izvoljeni samo radićevci. Po volitvah je imel veliki župan Perović ekspezo.

Sarajevska oblastna skupščina.

Sarajevo, 23. febr. (Izv.) Ob 8 zjutraj se je pričela seja oblastne skupščine, na kateri je bilo navzočih 25 zastopnikov. 4 mandati so še sporni. Za predednika skupščine je bil izvoljen s 15 proti 5 glasovom Stefan Grgić, ki je v svojem govoru poudarjal, da zaenkrat še ni misliti na delo v oblastnih skupščinah, ker ta nima sredstev. Skupščina pa noče naglašati novih davkov. Med petimi odborniki imajo muslimani 3.

Mostarska oblastna skupščina.

Mostar, 23. febr. (Izv.) Danes se je vršila v Mostarju seja oblastne skupščine. Med Radićem in muslimani ni prišlo do sporazuma na dopoldanski seji. Popoldne je bil izvoljen odbor, ki šteje pet članov, med temi so trije radićevci.

Tuzlanska oblastna skupščina.

Tuzla, 23. febr. (Izv.) Danes zjutraj bi se imela vršiti seja oblastne skupščine, ki pa se ni vršila, ker se radikali niso mogli zediniti glede izvolitve odbora.

AVDIJENCA MIN. SERNECA.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Danes je kralj sprejel v avdienci ministra za javna dela ing. Dušana Serneca.

NOVI NAČELNIK KABINETA MIN. ZA SOCIALNO POLITIKO.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Za načelnika kabineta ministrstva za socialno politiko je imenovan dr. Stanko Majcen.

NAPREDOVANJE PRI GRADBENEM RAVNATELJSTVU.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) V višjo skupino so pomaknjeni sledeči uradniki gradbenega ravnateljstva v Ljubljani, oziroma njegovih odsekov v Celju in Mariboru: inž. Ivan Marek, inž. Josip Otahal v 4. skupino I. kategorije, inž. Ciril Pirc, Franc Rueh v 5. skupino I. kategorije, inž. Janko Kukovec, inž. Josip Porenta, inž. Rudolf Kralj, dr. I. Skubic v 6. skupino I. kategorije, Franc Ahčin v 2. skupino I. kategorije kot načelnik knjigovodstva.

IMENOVANJA IN PRESTAVE PRI POLITIČNI UPRAVI.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Za ravnatelja kmetijske šole na Grmu je imenovan I. Podgornik, ki je svoječasno služil pri goriškem deželnem odboru. — Dr. Šiška, politični uradnik pri okrajnem glavarstvu v Kočevju, ki je bil svoječasno prestavljen iz Krškega v Kočevje, je zopet prestavljen v Krško. Na njegovo mesto na okrajno glavarstvo v Kočevje pride dr. Čuš.

IMENOVANJE ŽIVINOZDRAVNIKA ZA ŠKOFJO LOKO.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Deputacija Škofje-lčanov, ki se je pred kratkim mudila v Belgradu pod vodstvom župana Hafnerja, je prošila, da bi se za Škofjo Loko imenoval poseben veterinar. Minister za kmetijstvo dr. Kulovec je tej prošnji ustregel. Za žvinozdravnika v Škofji Loki je imenovan Fran Goljar, dose-danji tajnik kmetijskega ministrstva.

ESTONSKA VLADA ODSTOPILA.

v Reval, 23. febr. (Izv.) Vlada je danes odstopila.

POLITIČEN UMOR V PARIZU.

v Pariz, 23. febr. (Izv.) V nekem tukajšnjem predmestju je bil danes ustreljen neki italijanski komunist Monti. Ni še dognano, ali gre za političen umor.

Pred bojnimi glasovanjem v narodni skupščini.

VSI POSLANCI MOBILIZIRANI. — IZSILJEVALNA POLITIKA PRIBIČEVIČA. — KONFERENCA MED DR. KOROŠCEM IN BOŽO MAKSIMOVICEM.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Za jutri so vsi klubi pozvali vse svoje poslance v Belgrad. Izvršila se je splošna mobilizacija poslancev. Nekateri klubi namreč računajo s tem, da bo že jutri prišlo do bojne glasovanja ob priliki obtožbe proti Boži Maksimoviču.

Kar se tiče te obtožbe, še vedno ni jasno, kakšno stališče bodo posamezne stranke zavzele od njega. Glede radikalov je skoro jasno, da bodo glasovali enotno. Kar se tiče radićevcev, pa je stvar drugačna. Zatrjuje se, da bo večje število radićevcev glasovalo proti obtožbi. Vodja te skupine radićevcev je poslanec in tajnik narodne skupščine Rude Bačinić, ki se je ponovno sesel z Božo Maksimovičem in izjavil, da bo glasoval proti obtožbi.

Zanimivo je stališče samostojnih demokratov. Kakor smo zvedeli iz povsem zanesljivega vira, je Pribičević ponudil radikalom, posebno Boži Maksimoviču svojo pomoč v slučaju, če bi ga podpiral v nekaterih drugih zadevah. Čeprav te ponudbe niso bile sprejete, se misli, da bodo samostojni demokrati gla-

sovali proti obtožbi, oziroma se vsaj glasovanja ne bodo udeležili, vsaj ne v polnem številu.

Demokrati bodo glasovali za obtožbo iz principelnega stališča. Oni so mnenja, da je Boža Maksimović povzročitelj terorja. Tudi demokrati pripravljajo posebno obtožnico proti Maksimoviču.

Jugoslovanski klub bo imel jutri sejo. Poslanci Jugoslovanskega kluba so pozvani v Belgrad, da se seje udeležijo.

Ni še gotovo, če bo zadeva že jutri končana in če bo prišlo do glasovanja. Na vsak način bo seja zanimiva. Nekateri opozicionalni krogi zatrjujejo, da bo to bojno glasovanje med vlado in opozicijo in da smisel glasovanja ni toliko Maksimovičeva obtožba, kakor da bi se vlada prisilila k ostavki.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Danes je imel dr. Anton Korošec daljšo konferenco z notranjim ministrom Božo Maksimovičem. V političnih krogih se misli, da je bilo govora o jutrišnji seji, na kateri se bo, kakor znano, razpravljalo proti Boži Maksimoviču.

Demokrati razkrinkujejo Pribičevića kot najhujšega centralista in terorista.

Belgrad, 23. februarja. (Izv.) Z ozirom na Pribičevićeve napade je začela demokratska stranka živahno kampanjo z ozirom na njegov govor, ki ga je imel v Karlovcu. V njem je ponovno skušal označiti Davidoviča kot glavnega krivca za položaj v demokratski stranki in da se zato ne moreta združiti obe demokratski frakciji.

Predsedstvo demokratskega kluba je z ozirom na to izdalo obširen odgovor Svetozarju Pribičeviću, ki je vsled svojega ostrega in odločnega tona vzbudil splošno pozornost. Najprej se govori o velikanskih ambicijah Svetozarja Pribičevića, ki vedno trka na prsa in vedno pravi: jaz, jaz in vedno jaz. On je edini, ki vse brani, ki brani državo, ki je ustvaril državo. A tko govori Pribičević o sebi. Dokazano pa je, da je bil Pribičević poslednji, ki se je izjavil za državo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pribičević, se pravi v tem odgovoru, je celo prvobititelj za narodno skupščino in nasprotnik centralizma. To zatrjuje Pribičević istočasno, ko poskuša svojo cepitev opravičiti z nekakšnim političnim prepričanjem v vodstvu demokratske stranke. Dejansko pa je prišlo do cepitve v demokratski stranki ravno z ozirom na vprašanje decentralizacije in ljudskih samouprav. Ljuba Davidović je stal na stališču decentralizacije, Svetozar Pribičević pa je ravno radi tega razcepil stranko, češ da je treba braniti centralizem. Pribičević je bil vodja centralizma v Belgradu. Danes pa vidi vse zlo v Belgradu in iz Belgrada.

Kar se tiče kongresa intelektualcev v Zagrebu, je bil tudi ta kongres manifestacija za decentralizacijo in za ljudsko samoupravo. Kongres se je izrekel proti centralizmu.

Boj za Šangaj.

Berlin, 24. febr. Napetost v Šangaju dosega višek. Prebivalstvo trepeti pred dogodki, ki jih more prinesiti vsaka ura. Policijski guverner Li nadaljuje s svojim krvavim strahovanjem. Po mestu hodijo krvniki z mečem v roki, ki jih spremljata po dva vojaka; kjer nalete na kakega dijaka ali delavca, ki se jim zdi sumljiv kot agitator, ga na mestu obglavijo. Glave razstavljajo v lesenih kletkah ali obešajo na drogeve. Krvniki so v svojem poslu neizveščani in je treba večkrat po 5, 10 zamahljajev z mečem, da glava odleti.

Bati se je, da se bo kantonska armada strahovito maščevala, kadar pride v mesto. Policijski guverner Li itak velja za angleškega plačanca. Da se ne bi Kitajci, ki se zavežajo krivde, skрили pred maščevanjem kantonske vojske v tujski mestni okraj, so mednarodne oblasti vse dohode zaprle. Angleške oblasti so aretirale veliko število delavcev in drugih Kitajcev, ki so se sovražno obnašali nasproti angleškim četam; toda iz bojazni, da jih Lipavčen ne bi dal usmrtiti, so jih zopet izpustile.

V mestu je zopet mir, a štrajk kljub vsemu strahovanju še ni ugasnil. Angleži so odločeni, da za vsako ceno branijo tujsko naselbino.

Vsako uro se pričakuje prihod poraženega generala Sunčuanfanga, ki se namerava s svojimi 80.000 možmi in glavnim stanom utaboriti v mestu in se Kantoncem še enkrat postaviti po robu.

Berlin, 24. febr. Došlo je poročilo, da je Šangaj že v rokah kantonske armade. Poročilo uradno še ni potrjeno.

Berlin, 24. febr. Japonska koncentrija svoje brodoge v Saseho, odkoder more v najkrajšem času doseči ustje reke Yangce. To se ne smatra toliko kot grožnja proti Kantoncem kakor opomin Angležem, naj ne gredo predaleč.

Svetozar Pribičević, ki danes napada Maksimovićevo politiko, je bil glavni stebler te politike. On je kriv, da so se izvršile 8. februarja leta 1925. takšne volitve. Pribičević mora misli, da se pozablja njegovo delovanje v času, ko trdi, da današnja skupščina ne odgovarja več pravemu stanju med ljudstvom. Sestava narodne skupščine je samo posledica njegovega režima, pod katerim so se izvedle obširne volitve in tudi oblastne volitve, kjer so se samo nadaljevale metode 8. februarja, ko so se potvarjali zapisniki, spraznjevale volivne skrinjice in ko se je gazila svoboda zborovanja.

Pri izdelavi zakona o ukinjenju stalnosti in neodvisnosti sodnikov je imela glavno besedo Pribičevićeva stranka. Reakcionarni ti-skovni zakon je bil projektiran pod vlado tak-ko zvanega nacionalnega bloka. Pod vlado, v kateri je sedel Svetozar Pribičević, se niso izvrševale sodbe sodišč. S Pribičevićevo osebo je vezan spomin na krvav oborožen napad na belgradskem vseučilišču. Preganjanje učiteljev se prične v tem času. Opravičevanje z zakonom o zaščiti države, po katerem bi bilo upravičeno preganjanje republikancev in komunistov, ni upravičeno.

Pribičević, ki je torej vse to delal, šele danes uvideva in čuti vrednost ravnopravnosti pred zakonom, vrednost svobode volitev in vrednost svobode javne besede. Ko je bil na vladi, vsega tega ni videl. Ne samo, da tega ni videl, on se je stalno potegoval, da bi prišel zopet v vlado in se je v poslednjem trenutku ponujal radikalom. Zato naj Pribičević sedaj, ko je šele malo časa v opoziciji, ne zgubi svojih živcev in naj raje malo razmisli o svoji preteklosti.

v London, 23. februarja. (Izv.) Reuter poroča iz Šangaja, da se število ranjenecv v francoskem in kitajskem delu mesta trenutno ne more ugotoviti. Vsekakor se zatrjuje, da ni bil noben inozemec ranjen ali ubit. V francoski koncesiji se je odredila splošna organizacija policije in obrambnih čet.

v London, 23. februarja. (Izv.) »Daily Mail« poroča iz Carvinga, da je bil podpredsednik kitajske vzhodne železnice general Tan g č o pod obdolžitvijo, da je bil od sovjetskega revolucionarnega odbora podkupljen, pred vojnimi sodiščem obsojen na smrt in takoj ustrležen.

v Hongkong, 23. febr. (Izv.) Angleška transportna ladja »Minnesota« je prispela več-raj semkaj s 1000 mornariškimi vojaki.

v Šangaj, 23. februarja. (Izv.) Stavkovno gibanje v inozemskih naselbinah se nadaljuje. V mestu je še vedno gospodar položaja general Sunčuanfang, dasi kaže malo energije. Francoska in angleška oblastva stoje v stalnih medsebojnih stikih; ravnotako vzdržujeta imenovani oblasti stalne zveze z drugimi internacionalnimi oblastmi. Glede vseh ukrepov se imenovana oblastva med seboj obveščajo. Koncentracija francoske policije se nadaljuje.

Ameriška zbornica zahteva pogajanja s Kitajsko.

Washington, 24. febr. Reprezentančna zbornica je z 259 proti 44 glasovom sprejela sklep, ki poziva Coolidgea, da naj začne s Kitajsko pogajanja neglede na druge države.

Jugoslavija in Poljska.

Varšava, 24. febr. Jugoslovanski poslanik Nešić, ki je premeščen v Srbijo, je pred svojim odhodom iz Varšave govoril z urednikom »Epoche« in mu izjavil, da bo Jugoslavija svojo prijazno politiko nasproti Poljski neiznemenjeno nadaljevala kakor doslej.

Kako se Pribičević na vse strani ponuja.

Belgrad, 23. febr. (Izv.) Pribičevićevo načelno stališče se posebno dobro vidi iz sledečega slučaja: Kakor znano, je dobil Pribičević v primorsko-krajiški oblasti skoro polovico poslancev. Najprej je ponudil sporačam Stjepanu Radiću, ker sam nima večine. Razmerje med strankami je sledeče: radićevci 28 mandator, samostojni demokratje 30, radikali 3 in 1 nevtralen. Ker ni prišlo med njim in Radićem do sporazuma, je Pribičević svoje načelno stališče v teku enega dneva spremenil in se takoj zopet postavil na drugo načelno stališče. Kakor smo zvedeli, se je danes v zgodnjih jutranjih urah obrnil na ugledne člane radikale in jih prosil, da bi posredovali pri imenovanjih treh poslancev-radikalih, da bi mu s svojo abstinenco omogočili, da bi dobil na seji večino. Ne vemo, kakšen je bil rezultat teh Pribičeviće-ovih prošelj. Kakor je videti, je z abstinenco enega člana radikala dobil vendarle večino. Kar se tiče njegove ponudbe Stjepanu Radiću, se ta slučaj v demokratskih krogih posebno komentira. Pribičeviće-ovi glavni napadi proti demokratom so šli ravno s stališča, da so paktirali z Radićem, ki je protidržavni element, s katerim se ne bi smelo delati.

Poincarejeva finančna politika.

Pariz, 23. febr. Parlamentarni krogi so zelo vznemoljeni, da Poincaré na svojo roko ureja plačila Angliji in Ameriki, dasi parlament še ni ratificiral odnosnih sporazumov. Stvar je prišla včeraj na dnevni red v finančnem odseku. Poincaré je nato poslal predsedniku odseka Maloyju pismo, v katerem naglašja, da je plačila Angliji uredil na izrečno željo Churchilla. Upa, da se bo enako rešilo tudi vprašanje odplačil Ameriki. S temi plačili se parlamentovim sklepom ne prejudicira in more parlament ratifikacijo slejkoprej odbiti.

Nova francoska reparacijska politika.

Pariz, 23. febr. Francoska vlada že dalje časa pripravlja načrt za izpremembo programa o stvarnih reparacijah. V ta namen se pogaja tudi z nemško industrijjo. Iz ozirov na domačo industrijjo Francija doslej ni izkoriščala celotne kvote glede stvarnih dobav. Poslej pa hoče Francija ne-le izkoristiti celotno kvoto, ki jo določa Dawesov načrt, marveč preko tega skleniti z nemško industrijjo obsežne, večletne pogodbe. Vlada se pri tem v glavnem drži načrta, ki ga je izdelal že minister Le Troquer in ki obsega nizke in visoke zgradbe v Franciji sami in v kolonijah. Pritegniti se nameravajo tudi nevtralne dežele, kakor Holandska Indija. Predvsem naj bi se začelo z deli, ki bodo trajala dve do tri leta, tako n. pr. izraba vodnih sil in kanalizacija na Mozeli. Za kolonije je predvidena zgradba železnice v Francoski Afriki in na Madagaskarju. Za vsa ta podjetja, ki se bodo gradila pod francoskim vodstvom in nadzorstvom, nemška industrijja ne bo prispevala samo surove in polizdelane produkte, marveč se bo udeležila tudi financiranja. Če pride do sporazuma, bo dobila nemška industrijja ogromne naročbe in bo mogla dati delo velikemu delu sedaj nezaposlenega delavstva. Gospodarski moment bi moral potem ob sebi vplivati tudi na francosko-nemško politično razmerje in ublažiti napetost. Razen tega pa se hoče Francija s tem novim reparacijskim načrtom izogniti tudi nadaljnjim očitkom, da ne izkorišča kvote, ki ji pripada po Dawesovem načrtu in se v naprej pripravi na morebitno zahtevo po reviziji tega načrta.

Anglija in Rusija.

Angleška nota.

London, 23. febr. Nota proti Rusiji je sestavljena in se nedvomno odpošlje. Nota je sestavljena v duhu kompromisa obeh struj v vladi. Energično protestira proti sovjetski propagandi in svarče opozarja sovjetsko vlado na obveznost trgovinske pogodbe, ne grozi pa naravnost z odpovedjo pogodbe.

Litvinove izjave.

Moskva, 23. febr. Na seji centralnega izvršilnega odbora je Litvinov odgovorjal na interpelacijo glede angleških napadov proti sovjetski Rusiji. Litvinov je rekel, da je angleška vlada sicer odklonila predlog za odpoved diplomatskih odnosov, da pa vendar podpira gonjo proti sovjetski Rusiji. Kljub vsemu napadom pa britanska vlada ne navaja niti enega konkretnega slučaja, v katerem bi bila sovjetska Rusija kršila določbe trgovinske pogodbe. Govornik obžaluje, da se na ta način ovirajo redni gospodarski odnosi med obema velikima državama in upa, da bodo v angleški vladi končno zmagali pametni elementi.

V nadaljnjem govoru je Litvinov ponovno izrazil simpatije kitajskemu narodu in pozdravil izjavo japonskega zunanje ministra Si-delhara, da zunanje sile ne morejo vplivati na elementarni boj kitajskega naroda.

Dvorana je Litvinovu viharno ploskala. Navzoč je bil celokupni diplomatski zbor.

v London, 23. februarja. (Izv.) Na današnji seji je pretresal kabinet nolo, ki se bo izročila sovjetski vladi v Moskvi. O noti se

ugotavlja, da deluje sovjetska vlada proti do-
ločilom trgovskega ugovora in da se je izvr-
šil napad na britanski del Sangaja s četami,
ki so bile oborožene s strojnimi sovjetsko-
ruske vojske ter pod poveljstvom sovjetskih
generalov.

De Pinedo in Franco.

v Rim, 23. febr. (Izv.) Navdušenje radi
de Pinedovega poleta se še ni poglobilo. Celo-
pise mu piše slavošpevi in slavi v zvezi s tem
fašizem sploh. Vsa poročila popisujejo polet
do najmanjših posameznosti. Vendar je treba
ugotoviti, da se de Pinedo polet ni popolnoma
posrečil in da ni v ničemer prekosil Spanca
Francoja. Nameraval je namreč preleteti At-
lantski ocean s poletom naravnost za afriške
obale iz mesta Bolame in ne s Kapverdskih
otokov. Radi težje bencina, ki je bil potreben
za direktni promet, se ni mogel dvigniti kljub
poskusom. Moral je del zalogo raztovoriti in
je odletel v Dakar in od tu na Kapverdске
otoke, da od tam poskusi svojo srečo. Otoki so
oddaljeni 500 km od afriške obale in je torej
direktno črto skrajšal za to razdaljo. Ko se je
nahajal nad otokom Fernando de Noronha
ob braziljski obali, ni hotel pristati in je
lelet naravnost proti Braziliji, da bi tako po-
daljšal nepretrgani polet. Vendar pa se mu
to ni posrečilo in se je moral zaradi neugodnih
zračnih razmer vrniti na otok. Tako njegov
polet v ničemer ne prekaša uspehov Franco-
jevih.

RUSKI EKSPEDICIJSKI KOR ZA KITAJSKO?

v Berlin, 23. februarja. (Izv.) »Tag« po-
roča iz Rige iz verodostojnega ruskega vira,
da se v sporazumu z revolucionarnim vojni-
m svetom snuje poseben ekspedicijski kor, ki se
naj takoj prepelje na Kitajsko, da tam pomaga
južnokitajskim četam. Središče snujočega se
kora je baže Irkutsk. V kor se po poro-
čilih sprejemajo tudi bivši turški častniki.

NEMCIJA IN POLJSKA SPRAVLJIVI.

Varšava, 23. febr. V poučenih krogih se
zatrjuje, da spravijski korak nemške vlade za
nadaljevanje pogajanj ni ostal brezuspešen.
Po pogovoru nemškega poslanika z zunanjim
ministrom Zaleskijem je napetost znatno po-
pustila. Pričakovati je, da se v vprašanju iz-
gonske prakse doseže nekaj sporazum in tako
otvori pot obnovi pogajanj.

AMERIŠKI PROTEKTORAT NAD NICARAGUO?

London, 23. febr. Konservativni predsed-
nik Nicaragua D. I. a. z je poslal washingtonski
vladi predlog, da naj sklenejo Združene dr-
žave z Nicaraguo pogodbo na sledeči podlagi:
Združene države sklenejo z Nicaraguo
zvezo pod enakimi pogoji kakor s Panamo;
Združene države prevzemo v Nicaragui poli-
cijsko in vojaško ter finančno kontrolo.

Gotovo je, da bo Amerika ta predlog spre-
jela. Da se takoj uduši vsak morebitni notra-
nji upor v Nicaragui proti tej pogodbi, je po-
slala ameriška vlada nova vojaška ojačenja.

INTERPARLAMENTARNA KONFERENCA V PARIZU.

Pariz, 23. febr. Izvršilni odbor je sestavil
program za prihodnjo interparlamentarno kon-
ferenco, ki se bo vršila v Parizu meseca av-
gusta. Konferenca bo razpravljala o svetovni
politiki, o evropskem carinskem sporazumu
in o omejitvi oboroževanja.

BRITANSKA KOLONIJALNA KONFERENCA.

London, 23. februarja. Kolonijalni tajnik
Amery naznanja, da se bo mesca maja vršila
kolonijalna konferenca. Med drugim bo kon-
ferenca pretresala vprašanje, kako bi se si-
stematično uredilo stalno tesnejše sodelovanje
kolonijalnih vlad v vseh važnejših upravnih,
gospodarskih in tehničnih vprašanjih.

FRITZ THYSSEN PRI MUSSOLINIJU.

Berlin, 23. februarja. Znani industrialec
Fritz Thyssen je v spremstvu svojega brata
in generalnega ravnatelja dr. Vöglerja ter ravnatelja
Alpinski-montanske družbe odpotoval
v Rim. Thyssena je povabil v Rim Mussolini.
Obisk se je po vsej priliki vpriporil z name-
nom, da se načne vprašanje o pristopu Italije
k mednarodnemu jeklenemu trgu. Razen tega
se bodo vršili pogovori med nemškimi in
italijanskimi industrijci glede izpolnitve se-
danje nemško-italijanske trgovinske pogodbe.

ITALIJANSKI UVOZ.

v Rim, 23. febr. (Izv.) Po zadnji statistiki
znaša italijanski uvoz 1.539.000 ton; pri tem
odpade na Jugoslavijo 680.000 ton ali 44%, na
Avstrijo pa 560.000 ton ali 36%.

MRAZ V ITALIJI.

v Rim, 23. febr. (Izv.) »Tribuna« poroča
iz Toskane, da vlada zadnje tri dni izredno
oster mraz. V Florenci je padla temperatura
na -2°.

Beleške

KAKO JE SDS POTEGNILA »SAMO- STOJNEŽE«.

Radičevski zastopniki so včeraj kompak-
no glasovali s SDS. Pri tem so tako slabo od-
rezali, da so dobili komaj enega zastopnika
v enem samem odseku. Kako je klub SKS pri
tem varoval interese svojih volivcev, se naj-
jasneje vidi iz tega, če ugotovimo, da je SLS
ponudila SKS kompromis, po katerem bi SKS
dobila v vsakem odseku po enega zastopnika.
SLS je to svojo ponudbo ponovila še tik pred
glasovanjem načelnika kluba SKS, g. inž. Zu-
pančiču. Samostojneži so predlog SLS odklo-
nili in šli v zvezo z žerjavci, in sicer v tako
zvezo, kjer so igrali samo vlogo črnega za-
morea, ki naj bo vesel, da sme služiti svojemu
gospodarju. Mesto s kmetskimi in delavskimi
zastopniki v SLS so šli radičevci s SDS. Zato
so mesto 3 odbornikov, ki bi jih dobili po kom-
promisu s SLS, volili in dobili dr. Kramerja in
dr. Puca.

RAZREDNOZAVEDNI GOSPOD SITAR.

Posebno pozornost je vzbudil nastop edi-
nega socialist v skupščini. Dopoldne je mož
rohnel v imenu razrednozavednega proletari-
jata, popoldne pa se je v istem zastopstvu
vpregel v barko najtipičnejše predstavnice re-
akcionarstva, SDS. Pri glasovanju v odseke je
g. Sitar trikrat glasoval za kandidate SDS.

Ali je bilo socialističnemu zastopniku ta
sramota potrebna? Ali se je morda zbal kle-
rikalcev? Mi ne vemo, kaj je vodilo g. Sitarja,
vsakdo pa ve, da je čisto po nepotrebnem ta
gospod takoj na prvi seji delavstvo tako kom-
promitiral, da je stopil v zvezo s stranko ban-
karskih polomij. Kajti njegov glas itak ni bil
odločilen. G. Sitar bi bil svojo ljubezen do
SDS prav lahko v svojem srečju ohranil, pa bi
njegova ljubljena dr. Albert Kramer in dr.
Dinko Puc bila prav tako izvoljena.

Ta javna manifestacija nerazdružene zveze
med socialisti in SDS, med zastopnikom »raz-
redno zavednega« proletariata in slovenskimi
veleburžuji, na drugi pa odločen nastop delav-
skih zastopnikov v klubu SLS, pa ima to do-
bro stran, da bo delavstvo lažje spregledalo.
Zlasti za trboveljske rudarje je nastop gospoda
Sitarja silno poučen.

...

△ O razočaranih krščanskih socialistih
pripoveduje »Jutro« nove bajke in pravljice.
A zakaj so razočarani? Ker se je dr. Breclj,
ki je za oblastno skupščino prejel dva man-
data, enega v Ljubljani, drugega v ljubljanski
okolici, odločil za poslednjega. Tako je vod-
stvo SLS — piše »Jutro« — dalo krščanskim
socialcem novo krepko broco ter dokazalo, da
so ji delavci pri volitvah dobrodošli, drugače
so ji pa nepotrebno breme. — »Jutro« se nič
ne ženira zapisati tudi največje bedarije, sa-
mo da more napadati SLS, posebno pa je v
pogledu ekscesivno, kadar razpravlja o zade-
vah, ki se tičejo delavca ali kmeta, ker ta je
za »Jutro« tista nekulturna in nezavedna ma-
sa, kateri misli da lahko natveže tudi medve-
da, ki po zraku leta, pa ga bo verjela. Prišlo
bi pa »Jutro« v veliko zadrego, ko bi ga kdo
vprašal, na kak način so krščanski socialci na
škodi vsled tega, ker je dr. Breclj sprejel na-
mesto ljubljanskega mandat ljubljanske okoli-
ce. Ali se je s tem na stvari kaj izpremenilo?
Ali bo zato dr. Breclj v oblastni skupščini
kaj drugače deloval? Ali ne bo lahko zasto-
pal interese delavstva ravno tako, če ima ta
ali oni krajevni mandat? Sploh je tu vsaka
resna beseda odveč, in nam še na um ne pri-
de, da bi z »Jutrom« o tej stvari polemizirali,
ampak hoteli smo samo pokazati, s kakšnimi
otročarji polni »Jutro« svoje predale v
vsakdanji gonji proti SLS, kadar nima nobe-
nega stvarnega argumenta za napadanje.

△ Politično opereto imenuje »Jutro« to,
da se je otvoritev obeh slovenskih oblastnih
skupščin izvršila ob odsotnosti takšnih veli-
kih županov gg. Baltiča in Pirkmajerja. — Da,
bila bi zares pravcena politična opereta, ako
bi slovenska avtonomna zborota odpravljala ek-
sponenta SDS, tiste stranke, ki prvič sploh ni
slovenska, drugič je načelno centralistična,
tretjič predstavlja v eni kakor drugi skupščini
samo neznatno manjšino, četrtič pa je sploh
najhujša nasprotnica tako slovenstva kakor
slovenske avtonomije in je eno kot drugo ve-
dno proglašala za separatistično in protidržav-
no. Sicer bi pa »Jutro«, ki se iz SLS, odkar
je na vladi, radi teh dveh SDS-arskih velikih
županov namreč ker se vedno nista odstavljaja,
samo norčuje, moralo biti le prav, da sta
ta dva gospoda z odpoklicem v Belgrad bila
rešena vsaj mučne situacije stopati pred zbor-
nico, kjer jima je bila izrečena nezaupnica.

△ Za glavo so se držali ljudje, tako pravi
»Jutro«, ki so čitali te težke novice v našem
listu, češ da je SLS uničila finančno samostoj-
nost oblastnih samouprav. Pravniki se čudi-
jo... — Zares, za glavo so se držali vsi ljud-
je, pravniki in nepravniki, že takrat, ko je iz-
šel Žerjavov zakon o oblastni in sreski samoupravi,
ki je skonstruiral samoupravo brez vsake samostojnosti in ki je že sam na
sebi nasproten pojem »samouprava«. Za glavo
se je držal ves demokratičen in napreden svet,
ki je videl ta produkt reakcionarne miselnosti,
da bi se name upravljalo, ampak stavlja joče
jih pod kuratelo centralizma. Samouprava
brez samouprave, to je Žerjavov zakon. Zato

je SLS tako samoupravo vedno odklanjala.
SLS je vedno zahtevala zakonodajno samo-
upravo s polno finančno neodvisnostjo. In do-
kler Slovenija ne bo imela take samouprave,

Dnevne novice

★ Dosledni demokratje. Demokrati so
svoječasno sklenili, da se morajo vsi fondi
nalagati v Hipotekarno banko. Sedaj pa na-
padajo, ker stoji v uredbi o samoupravah od-
redba, da se samoupravni denar nalaga v Hi-
potekarno banko, kjer ima svojo podružnico,
kjer pa te podružnice ni, se denar nalaga v
druge pupilarne zavode. To je smisel naredbе.

★ Novi francoski poslanik pri kralju. Vče-
raj je kralj sprejel v slavnostni avdijenci no-
vega francoskega poslanika g. Darda, ki je iz-
ročil svoja poverila. — Poslanik g. Dard je
znanstvenik, zgodovinar. Balkan mu je dobro
znan, ker je služil že pred vojno kratek čas v
Belgradu in nato v Sofiji.

★ Pomlad prihaja. Iz St. Ožbolta pri Tro-
janah smo dobili par svežih cvetočih cvetic,
kakor teloh, trobentice itd., katerih je v iz-
obilju po manjših in večjih osonjnih bregovih
okoli Trojan.

★ Nov zdravnik v Litiji. S 1. marcem se
nastani v Litiji g. dr. Polde Ukmar, ki bo
ordiniral v Koblerjevi hiši vsak dan od 9 do
12 doma, popoldne pa bo na razpolago za
posete zunanjih bolnikov.

★ Poročil se je 22. februarja pri Sv. Ja-
kobu ob Savi organist Franc Breskvar z Ivano
Grat, iz spoštovane Pajerjeve družine v Dra-
gonju, članico M. D. in vneto cerkveno pev-
ko. Poročencema želimo mnogo srečnih dni!

★ 3. avstrijska gostilničarska obrtna stro-
kovna razstava v Gradcu. Pod častno zaščito
zveznega predsednika dr. Mihaela Hainische
se bo vršila v Gradcu na Stajerskem od dne
30. aprila do 8. maja 1927 3. avstrijska stro-
kovna razstava za gostilničarsko, hotelsko in
kavarnarsko obrt kakor tudi za tujski promet,
ki bo predstavljala povsem nekaj novega na
razstavnem polju. Do sedaj na razstavah obi-
čajni način razvrstitve enakega ali podobne-
ga materiala v posameznih oddelkih se bo
popolnoma opustil, razstava bo predložila ce-
lo, do podrobnosti opremljena podjetja, ka-
kor na primer mestni hotel, podeželsko gostil-
no, kolodvorsko restavracijo, kavarno itd. Pri-
redila bo tudi reklamno razstavo za tujski
promet, na kateri bodo zastopane vse evrop-
ske države. Vse avstrijske in številne inozem-
ske gostilničarske organizacije se bodo kor-
porativno udeležile te razstave.

★ Ribiške priprave, orožje in streljivo,
lovske potrebščine ter vsa popravila pri pu-
škarju F. K. Kaiser, Ljubljana.

★ Nogavice, vezene in žepne robce ku-
pite najceneje v trgovini Osvald Dobeic, Ljub-
ljana, Pred škofijo 15 in Sv. Jakoba trg 9.

26. febr. predpustna prireditev »Godbe Vrh-
nika«.

Svetovna marka: Cendré de
Rouge mandarine
Bourjois — Paris

Ljubljana

○ »Ljubljana« ima danes zvečer ob 8
skupno pevsko vajo, katere se vsi sigurno
udeležite! — Pevovodja.

○ Prihod in sprejem »Obiličca«. »Obilič-
ce« prispe v Ljubljano danes, 24. t. m. ob 13.53
z osebnim vlakom iz Zagreba. Na kolodvoru
ga pozdravijo zastopniki ljubljanskih akade-
mikov in pevskih društev, nakar se poda v
Akademijski kolegij, kjer mu je preskrbljena
prehrana. Po kosilu se podajo člani na posa-
mezna stanovanja. Zvečer po 18. uri se vrši
pozdrav ljubljanske akademske mladine »Obi-
ličcu« pred univerzo, odkoder odkorakajo gost-
je z ljubljanskimi akademiki in z godbo dru-
štva »Sloga« v sprejedu skozi mesto do »Ljub-
ljanskega dvora«. Tu se bo vršil na čast dra-
gim gostom prijateljski pozdravni večer. Jutri,
25. t. m., si ogledajo Belgrajčani mesto in po-
časte Prešerna pred spomenikom. Zvečer ob
20 pa je koncert v Unionu. Vabimo občinstvo,
da se v čim večjem številu udeleži sprejema
na kolodvoru kakor tudi koncerta »Obiličca«,
ki zasluži tudi z umetniškega stališča vso našo
pozornost.

○ Podpredsednik Narodne skupščine v
Ljubljani. V Ljubljani se mudi te dni podpred-
sednik Narodne skupščine g. dr. Subotić, ugled-
en politik radikalne stranke. Njegov prihod
v Ljubljano je popolnoma privatnega značaja.

○ Opozorjamo na vokalni koncert enega
najznamenitejših srbskih pevskih zborov, na
koncert akademskega pevskega zbora »Obilič-
ce« iz Belgrada, ki nastopi v Ljubljani v petek,
dne 25. t. m. ob 20. zvečer v Unionski dvo-
rani pod vodstvom svojega dirigenta, oper-
nega kapelnika Lovro Matačića. Zbor se pri-
pelje danes popoldne v Ljubljano in sicer je
to prva njegova pot v Slovenijo. Predprodaja
vstopnic v Matični knjigarni.

○ Krekova mladina Ljubljana. Jutri v
petek 24. t. m. se bo vršil sestanek samo za
ženske članice in sicer ob 8 ne pa ob 7, kakor
je bilo včeraj pomotoma naznanjeno. Predava
g. p. dr. Angelik Tominec. Ker bo predavanje
zelo važno, se vabijo vse članice, da se se-
stanka zanesljivo udeleže in pripeljejo seboj
še svoje prijateljce. — Odbor.

○ Policijske vesti. Aretirani sta bili dve
ženski in sicer ena radi tatvine in ena radi
vlačganja. Poročila navajajo nekaj tatvin, en

ki je predpogoj za njen vsestranski razvoj, se
bomo Slovenci vedno za glavo držali, ki ne
bo bolela od centralizma, nakopanka nam o
vladne SDS v kompaniji s stranko g. Pucelja

slučaj telesne poškodbe, eno streljanje s kar-
bidom, eno neprevidno ravnanje z ognjem, en
prestopke policijske ure in tri prestopke cest-
no-policijskega reda.

○ Tatvine. Neka Marija N., delavčeva
žena, je bila aretirana, ker je tekom 10 dni
nakradla na železnici skoro 600 kg premo-
ga v vrednosti 106 Din. — Ovađena je bila služ-
kinja Iva S., ker je na klavnici ukradla g. Ba-
novi psa, vrednega 30 Din in ga dalje prodala
za 30 Din. — Kapelniku A. K. je bilo dne
22. febr. med predstavo ukradeno iz pisarne
kina Matice med 18. in 23. uro dolga siva
zimska suknja, vredna 100 Din in črn listrat
suknjič, vreden 500 Din.

○ Pretep. Na Brdu pri Viču je napadel
Jože B. Antona Z. in ga dvakrat tako trdo
položil na zmaznjena tla, da je moral revež
iskati zdravniško pomoč. Tona je hudega Jo-
žeta seveda naznanil policiji, ki pa ga ni mo-
gla poklicati na odgovor, ker je že odpotoval.
Pač pa je neka ženska izpovedala, da se je
Jože zato spril nad Toneta, ker je ta pre-
tepal svojo zaročenko.

○ Karbid. V Hradeckem vasi so se v
torek zvečer ob pol osmih igrali napol že do-
rasli otroci. Napolnili so škatljo s karbidom in
jo vrgli v posodo z vodo. Sledila je seveda
strašna eksplozija, da so se pričeli ljudje že
vznemirjati, misleč, da je kaj hujšega. Otroci
so svoj »špas« petkrat ponovili, dokler jih ni
ujel stražnik in jih pet zapisal.

○ Namočena polenovka pri Fran Kham.

Požar na velesejmu.

Včeraj popoldne ob četrtna dve se je na-
nadoma vnel higijski paviljon »L« na prostorih
ljubljanskega velesejma. Naenkrat je bil zadnji del
velikega paviljona ves v plamenih. Kako je prišlo
do požara, kroji različne verzije, najbolj ver-
jetno pa je to, da so otroci kurili za paviljonom,
nakar se je vnela tudi lesena stena.

Prvi, ki je ogenj opazil, je bil velesejski
uradnik g. Richter, ki je o požaru iz sejske stra-
žnice obvestil telefonično velesejsko pisarno, ki
se nahaja na drugem koncu velesejma. Takoj sta
bili obveščeni o požaru tudi gasilska postaja ter
policija.

Kakih trideset moč močna četa prostovoljnih
in poklicnih gasilcev je dospela že tekom desetih
minut na lice mesta ter stopila takoj v akcijo.
Vendar pa so velesejski nastavljenici pod vod-
stvom ravnatelja g. Dularja in tajnika g. Zorca že
prej omejili požar s pomočjo gasilnih aparatov
»Minimax« in »Feuertodt«, ki so se prav dobro
obnesli. Rešen je do malega tudi ves inventar in
razstavljeni predmeti, večinoma higijsko-propa-
gandni predmeti. Gasilci pod vodstvom načelnika
g. Furlana, pa so udušili požar na strehi paviljona.

Požar je opazovala množica občinstva, ter je
imela policija zelo težak posel, da je vzdržala red.
Na lice mesta požara je dospela tudi policijska ko-
misija pod vodstvom nadzornika Grudna.

Škoda, ki jo je požar povzročil, je znatna.
Ogenj je uničil vso zadnjo tretjino paviljona in
vse kioske zadaj za paviljonom. Požar je bil udu-
šen v razmeroma kratkem času, tekom pol ure po
izbruhu. Da se požar ni razširil na ostalo sejmšče,
se je zahvaliti najbolj temu, da ni bilo skoro
nikakega vetra, drugače bi bila večja nesreča ne-
izogibna. Gašenje požara je zelo ovrlo to, da ni
v bližini nobenega hidranta.

Maribor

□ Zahvala. Navdaja me čuvstvo dolžno-
sti, da se najiskrenejše zahvalim za vse pisme-
ne, brzojavne ali ustmene čestitke, za lov-
jeve vence, cvetke in darove ter za vse ostale
dokaze simpatije o priliki mojega pretindvaj-
setletnega jubileja. V prvi vrsti se zahvaljujem
onim, ki so mi pripravili ta večer in to: uprav-
niku narodnega gledališča g. dr. Radovanu
Brenčiču, ravnatelju opere g. Andri Mitro-
viču, vsem solistom, moškemu in ženskemu
zboru, statutom, tehničnemu osebju, — mari-
borskemu mestnemu odboru »Združenja gled-
igralcev«, gđ. Elviri Kraljevi, gg. Radu Ze-
lezniku in Jošku Koviču. Nadalje se zahva-
ljujem bratskemu mestnemu odboru »Združe-
nja gled. igralcev« v Ljubljani, njega predsed-
niku g. Juliju Betettu, kakor tudi gg. Antonu
Danilu in Lojzetu Drenovcu, ki sta se osebno
udeležila moje proslave in mi izročila pozdra-
ve, čestitke in darove ljubljanskih tovarišev.
Končno naj sprejmemo mojo zahvalo tudi vsi
posamezniki in korporacije ter nad vse spo-
štovano občinstvo, ki je napolnilo gledališče
ter s tem dokazalo, da se strinja z mojim de-
lom za procvit in napredek naše oderske
umetnosti. — Maribor, 22. februarja 1927. —
Pavel Rasberger.

□ Dva smrtna slučaja. V mariborski bol-
nici je umrla v terek popoldne po celem Ma-
riboru dobro znana hotelirka gospa Franči-
ška Halbwid, ki je umrla komaj 39 let stara
na pljučnici. Rajna je bila doma iz Jarenine,
priljubljena pri vseh, velika dobrotnica rev-
nega dijaštva in vzgledna mati. Zapušča moža
in štiri otročiče. — Nadalje je umrla 73 let
stara čevljarjeva soproga Neža Horvat. Oba
pogreba bosta v četrtek ob pol štirih po-
poldne. Pogreb ge. Halbwid bo iz mrtvašnice
v bolnici na Pobrežje. Zalujoči rodbini Hal-
widl naši iskreno sožalje!

□ Trije enodnevnji sadjarski tečaji se
vrše v mesecu marcu na drž. srednji vinarski
in sadjarski šoli v Mariboru: v terek, dne
1. marca, tečaj o precejšanju sadnega drevja;
v sredo, dne 2. marca, tečaj v sajenju, gnoje-
nju in snaženju sadnega drevja; v ponedeljek,

III. PREDPUSTNA PRIREDITEV

GRAFIKE

PUSTNO SOBOTO

26. FEBR.

V KAZINI

dne 7. marca, ponovno tečaj o precepljanju sadnega drevja. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja vsak dan od 8 do 12 in 14 do 16. V interesu sadjarjev samih je, da se omenjenih tečajev v čim večjem številu udeležijo.

□ **Združenje vojaških invalidov** v Mariboru sklicuje v s. nedeljo, dne 27. februarja t. l. ob pol 10 dopoldne v prostorih Gambrinove dvorane v Mariboru izredni občni zbor. Dostop imajo vsi redni člani, to so vsi oni vojniki invalidi in vdove, ki imajo plačano članarino za leto 1926. na podlagi določil društvenih pravil čl. 8 odnosno, da so zaščiteni v smislu invalidskega zakona čl. 39—45. Vsak član se mora pred vstopom v dvorano legitimirati z člansko knjižico. Zatorej je dolžnost vsakega posameznega rednega člana in članice, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Za vodstvo pisarne: Martin Pravič s. r.

□ **Epidemična obolenja na mariborskih šolah.** Pretekli teden je na mariborskih šolah spet obolelo okrog 100 učencev. Največ žrtev zahteva influenca. Nekateri razredi so že ves teden zaprti; le malo obolelih je doslej ozdravilo.

□ **Občni zbor vojaških penzionistov.** Ta teden se je vršil občni zbor vojaških vpokojencev v Mariboru. Izvoljen je bil stari odbor.

□ **Tat oblek pod ključem.** V torek je padel v roke mariborske policije komaj 28 let stari tat oblek Rudolf Lesjak iz Varaždina. Varaždinska policija ga je iskala že dalje časa, ker se je specializiral na tatvino oblek. Po aretaciji je priznal, da je prodal nakradeno obleko nekemu neznancu na zagrebškem kolodvoru. Po zaslišanju ga je oddala policija v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

□ **Poročno zasedanje prične** 7. marca. Razpisane so sledeče obravnave: 7. marca Rupert Dok, uboj. Tihomir Milošević, poverba. 8. marca Franc Perš, tatvina, umor in žalitev uradnih oblasti. 9. marca Anton Kocmur in Magdalena Vuzem, tatvina.

Celje

□ **Umri** je v torek dne 22. t. m. v Celju podpolkovnik g. Bogdanovič, ki je že več časa bolehal. Med svetovno vojno se je v bojih proti Avstrijcem izkazal kot hrabrega vojaka in je bil odlikovan z Karadjordjevo zvezdo. V vojni si je tudi navzel kali bolezni, ki ga je sedaj spravila pod zemljo. Umrl je bil zelo priljubljena oseba med svojimi tovariši kakor tudi med civilisti. Zapušča mlado vdovo in enega otroka.

□ **Mohorjeva družba** je najkulturnejša ustanova med slovenskim narodom. Tega se slovensko ljudstvo dobro zaveda, vsled česar letno narašča število članov. Celjani tozadevno ne moremo za drugimi kraji zastati, zato si mora vsak dosedanji član družbe vzeti za nalogo pridobiti še enega novega člana. Čas za vpisovanje je še do 5. marca.

□ **Skioptično predavanje TK »Skalec«**, ki bi se imelo vršiti dne 24. t. m. v mestnem kinu, je preloženo na četrtek 3. marca.

Škofja Loka

□ **Novi živinozdravnik?** Kakor znano, je naš dosedanji živinozdravnik, ki stanuje v Kranju, na nesrečo zbolel prav tisti dan, ko je dobil ukaz, naj si tudi stanovanje poišče v Škofji Loki. Upati je, da bo novi živinozdravnik v najkrajšem času imenovan.

□ **Ukinitve drž. gozdne drevnecne?** Sliši se, da se namerava ukiniti drž. gozdna drevnecna v Škofji Loki. Apeliramo na vse merodajne činitele, naj to namero preprečijo. Zlasti sedaj, ko je upati, da dobimo izpostavo okrajnega glavarstva, bi bilo čudno, če se ukine drevnecna, ki je za naše kraje že sicer velikega pomena, »danes — po povodnih, ki so naše gozdove ponekod popolnoma razdirle — pa še posebno.

□ **Hišnim posestnikom!** Pričakovati je, da dohimo še letos v Škofjo Loko več uradnikov, za katere bo seveda treba pripraviti stanovanja. Priporočamo hišnim posestnikom, naj že sedaj mislijo na to.

Urhnika

□ **Gojenci Tehniške srednje šole** iz Ljubljane, 28 po številu, so pod vodstvom svojega profesorja obiskali pretekli četrtek Urhniko. Ogledali so si obratovanje v tovarni Globus Pollak in v Mlekarski zadrugi. Le škoda, da ravno ta dan ni bilo električnega toka in gojenci niso mogli odnesti takega vtisa kot bi ga bili, če bi se obratovalo z električnim pogonom.

□ **Društvo, katol. rokodelskih pomočnikov** je prišlo gojiti tudi tamburaško glasbo. Pod vodstvom g. V. Jerebica pomočniki hitro napredujejo. — Veselimo se tudi te vrste godbe, da je primitivna, a navzlic temu nudi tako igralcu kakor poslušalcu dokaj zabave in razvedrila.

□ **Mlekarska zadruga** je prešla te dni bronasto kolajno v priznanje za prvovrsten polemontalski sir, ki ga je razstavila lani na jesenski pokrajinski razstavi v Ljubljani. — Občni zbor te zadruge se vrši v nedeljo, dne 13. marca ob treh popoldne v lastnem poslopu, I. nadstropje z običajnim dnevnim redom. Ker bo na tem občnem zboru predaval g. Krištof iz Ljubljane o higijeni in umnem gojenju mleka, se člani v njihovem lastnem interesu vnaprej vabijo, da se tega občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Trbovlje

□ **Radio.** Pri nas imamo že 23 prijavljenih radio-aparatur, katere imajo večji del privatniki. Najnovejši se postavi v teklu 14 dni v Društvenem domu, ter se je sestavi pred tednim Radio-klub. Tudi v tej stroki ne zaostajamo za mesti.

□ **Prijeti tat.** Kakor so pred časom poročali iz Hrastnika, je bilo pri trgovci g. Hočevarjevi poračeno več stvari. Orožništvo je tatvino pridno zasledovalo in se je včeraj, v torek orožništvu posrečilo tatu prijati v osebi Ivana Kranerja, doma iz Kaplje pri Brežicah. Tatvino je priznal, in tudi za skrivališče poračanih stvari, katere je imel skrite v gozdu nad Bevkem in v kamnolomu na Ojstrem. Orožništvo se mora za to pač polivaliti

in deštitati, ker ni lahko med tolikim prebivalstvom iskati krivca.

□ **Občinski proračun potrjen.** Od oblasti je prispel na občino potrjen proračun občine za leto 1927, kakor so ga predložili. V veljavo stopi sedaj 150 odstotna doklada na alkoholne pijače in 89 odstotna doklada na direktne davke in še druge naklade na meso, žganje itd.

□ **»Pri belem konjčku«.** To veseligr v treh dejanjih vprižori v nedeljo, dne 27. februarja ob 4 popoldne v Društvenem domu dramatični odsek prosvetnega društva. Cene prostorom 6, 4 in 2 Din.

□ **Trbovlje raja.** V nedeljo je bilo prijavljenih na občini 22 veselice, torej ne zaostajamo za mestnim življenjem. Gostilničarji pa tožijo nato, da se ne stoji toliko kot nekdanj, ko ni bilo pri delavstvu delovne krize. Tudi vpitje in kravali so teh veseliceh so prenehali, kar je pa dobra posledica pomanjkanja denarja.

□ **Občni zbor krajevnega društva Rdečega križa** se bo vršil v nedeljo, dne 27. t. m. ob 3 popoldne v III. razredu deške šole.

Hrastnik

□ **»Polček-potep«.** Prihodnjo nedeljo vprižori društveni naraščaj v dvorani g. Al. Logerja mladinsko igr »Polček-potep«. Začetek je ob 3 popoldne. Vstopnina je nizka. Sedež 4 Din, stojšče za odrasle 2 Din, za mladino 1 Din. Prijatelji mladine vnaprej vabljani.

Rogaška Slatina

□ **Blagoslov nove steklarne.** V nedeljo 20. t. m. je bila slovesno blagoslovljena nova tovarna finega in brušenega stekla na Tržišču pri Slatini. Blagoslov je izvršil domači nadžupnik in konz. svetnik g. Fr. Korošec ob asistenci domačih gg. kaplanov in v navzočnosti lastnika tovarne g. Abela, ravnatelja zdravilišča g. dr. Štera, župana g. Verka, nadučitelja g. Verka, uradnišča zdravilišča in steklarne, uslužbencev tovarne in številnega občanstva. Po blagoslovljenju se je v gostilni g. Ogrizka pri Sv. Križu vršil banket, ki ga je na čast povabljenim in uslužbencem steklarne pripravil g. Abel, lastnik tovarne. Udeležencev banketa je bilo krog 90. Zelimo, da bi to lego podjetje v vsakem oziru dobro uspevalo.

□ **Redek slučaj.** V soboto, 19. t. m. smo izročili materi zemlji posmrtno ostanke g. Katarine Novak, matere zdraviliškega uradnika, dan po tem, v nedeljo, pa smo spremili k večnemu počitku go. Marijo Škerjanec, mater soproga g. Novaka. Naj obe tašči in mati počivata v miru božjem pri Sv. Trojici.

Dopisi

□ **Sv. Jakob ob Savi.** Preteklo nedeljo nam je preskrbel naša šolska mladina prav ljubko zabavo. Vprižorila je igrice »V Stefanovem mlincu«, in nastopil je tudi šolski pevski zbor. Vsi smo bili s prireditvijo prav zadovoljni in prepričani smo se, da za svoj poklic vneti učitelji v kratkem času prav veliko doseže. Bog daj vztrajnosti.

□ **Kat. prosvetno društvo** iz Ihana gostuje na pustno nedeljo na Hovcu z igr »Bevček Andrejček«. Ker je čisti dobiček namenjen misijonom, vabljani vsi! Začetek ob 3 popoldne.

□ **Kat. izobraževalno društvo** v Dolu pri Ljubljani ponovi na pustno nedeljo ob 3 popoldne zabavno igr »Martin Krpan«. Cene znižane. K obilni udeležbi vabi — odbor.

□ **Ljudski oder** v St. Vidu pri Ljubljani bo vprižoril na pustno nedeljo, dne 27. februarja: 1. Brat gasilec. Velekomična burka v enem dejanju. 2. Zaver France. Mičen kuplet s spremljevanjem klavirja. 3. Bedakovič na ogledih. Izvirna burka v enem dejanju. 4. Beraček. Mičen kuplet s spremljevanjem klavirja. 5. Urban Brdavs kot detektiv. Velekomični izvirna burka v 2 dejanjih. 6. Pomotoma nevesta. Velekomična izvirna burka v dveh dejanjih. 7. Zani Copata. Izvirnen kuplet s spremljevanjem klavirja. 8. Snažilec čevljev. Izvirnen kuplet, prepoln humorja, s spremljevanjem klavirja. Vsi navedeni komadi so polni zdravega humorja in bodo posetnike zabavali, da ne bodo prišli iz smeha. Začetek ob pol 6 popoldne. Vstopnina: Parter sedeži I vrste 8 Din, II. vrste 6 Din, III. vrste 5 Din. Galerijski sedeži po 7 in po 6 Din. Stojšča 4 Din. Stojšča na galeriji se ženskam ne bodo prodajala. — Na pustni torek, dne 1. marca pa: Guverner iz Udčič. Izvirna enodejanska burka, polna velekomičnih prizorov in scen. Sluga gospod, gospod sluga. Velekomična izvirna burka v 1 dejanju. Čevljarček. Mizarček. Piskrovec. Župan. Mični kuplet s spremljevanjem klavirja. Godba, petje, šaljivi prizori, šaljiva pošta, prosta zabava. Prireditelji se vrši pri mizah in bo za izborni kapljico preskrbljeno. Začetek ob 7 večer. Vstopnina 5 Din za osebo. Družniška vstopnina 10 Din. Ženskam na galerijski stojšča ni dovoljeno.

□ **Braslovce.** Dopis v »Jutru« od 18. II. se ne ujema popolnoma z resnico. Zato slehi popravek: Umrl je tukajšnji organist g. Rojnik, kateri je bil res priključen. Zapustil je vdovo z dvema nepreskrbljenima otrokoma, deset pa je dobro preskrbljenih, za kar mu pač gre čast. Dva sinova sta organista in bi lahko sledila očetu v službi, pa je eden godbenik pri kraljevi gardi, drugi pa organist v dobri službi. Vdova se je prostovoljno izselila iz cerkvene hiše, čeprav ji je cerkveno predstojništvo dovolilo začasno uporabo ene sobe in kuhinje. Postopanje g. dekana ni krivično, kar je priznala tudi vdova g. R. Med ljudstvom se ugled g. dekana ni omajal. Peščica nasprotnikov pa uporabi vsako priliko, da hujša proti duhovščini iz političnih ali osebnih ozirih in se ne sramuje laži. — Službo organista je dobil »tujec« iz sosednje fara, ki ima sorodnike v Braslovčah. Morebiti se najde kateri tudi pri uredništvu »Jutra«.

Slovenci v Italiji

□ **Ekspedicijo** v Zader je pripravilo fašistično društvo tržaških akademikov. Društvo je nalepilo na tržaški trgovinski univerzi poziv na inozemske dijake, ki se udeležijo izleta v Zader, naj ne govorijo med potjo drugih jezikov poleg italijanskega! V Padovi in Trstu študira mnogo tujcev, ki so se tudi udeležili izleta. Izlet mora biti manifestacija italijanstva! V Zadru kjer se začeta Italija v živo telo Jugoslavije, se mora afirmirati italijanstvo. Manifestirati je treba za italijanstvo Dalmacije. Mari ni pokrajinski tajnik za tržaško, poslanec Barduzzi, že napovedal dneva, ko bodo odrešeni vsi Italijani v Dalmaciji? Namen izleta je očividni. Radi tega je toliko bolj žalostno, da se je izleta udeležilo tudi več slovenskih dijakov iz Trsta. V teh ljudeh ni nič sledi prave narodne zavesti. Tu si tržaški liberalci lahko ogledajo sad svojega dela! Ljudje, ki niso bili načelno vzgojeni, pač ne morejo biti sami načelni.

□ **Iz slovenskih časnikarskih krogov.** Dolgoletni glavni urednik in pozneje ravnatelj tržaške »Edinosti« g. Makso Cotič, se je v soboto poslovil od lista in stopil v pokoj. Nedeljska »Edinost« je priobčila poslovilen članek svojemu ravnatelju; v nedeljo je tiskarna »Edinost« kot lastnica lista

»Edinosti«, priredila g. Cotiču banket, ki se ga je poleg tržaških politikov, novinarjev in drugega občinstva udeležilo tudi France Bevk, ki je prečital pri slavnosti pozdravno pesem. G. Makso Cotič je daroval politični akciji na Tržaškem 37 let svojega življenja. Zaslužnemu narodnjaku in časnikarju želimo, da še dolgo let preživi v miru.

□ **Dvoboj visokih fašistovskih osebnosti.** V torek se je vršil v Trstu dvoboj na sablje med poslancem Barduzziem, pokrajinskim tajnikom za Tržaško, in znanim tržaškim fašistom prot. Masijem. Vzroki dvoboja niso znani. Nasprotnika sta se večkrat naskočila; končno je bil Barduzzi ranjen v laket in zdravnikli so ga spoznali za nesposobnega, da bi boj nadaljeval. Nasprotnika se nista pobotala. V Trstu so taka srednjeveška srečanja prav redka. Na javnost je vest o dvoboju toliko bolj porazno vplivala, ko je vendar Barduzzi najvišji predstavnik stranke in s tem tudi vlade v deželi in je bil prav pred kratkim imenovan za generalnega konzula v Marseille.

□ **»Edinost«** popravlja. Članek, v katerem se je tržaška »Edinost« zavzela za uvedbo hrvaščine v slovenskih šolah v Jugoslaviji in v Italiji in proti kateremu je reagiral predvsem »Slovenec«, je zbudil na Primorskem silno razburjenje. Protestirala sta »Goriška straža« in »Mali list«. »Edinost« je končno prvotni članek popravila s člankom pisatelja Bevka, ki odločno brani slovenstvo. Ali ni za tržaške liberalce dovolj žalostno spridevalo, da so sprito današnjih razmer na Primorskem sploh sprožili tako debato?

Orel

□ **Orlovesko društvo** na Ježici vprižori 27. febr. zabavno in duhovito veseligr »Scapinove vojake«, v režiji br. Straha. Preskrbite vstopnice v predprodaji pri blaginiku, br. Jeromnu v Klečah.

Knjige in revije

□ **Collection Corona.** Zbirka najslavnejših glasbenih del svetovne glasbene literature za klavir dvoročno, največjih svetovnih glasbenikov-klassikov kakor so: Bach, Beethoven, Borodin, Bruckner, Bizet, Chopin, Händel, Haydn, Liszt, Mahler, Mendelssohn, Mozart, Mussorgski, Rachmaninoff, Rubinstein, Schubert, Schumann, Smetana, Strauss, Čajkovski, Weber i. t. d. Dosedaj je izšlo sto zvezkov, ki so okrašeni s sliko dotičnega skladatelja. Tisk je krasen, material prvovrsten. Cena zvezku samo 10.50 Din. Vsem prijateljem glasbe to zbirko najtopleje priporočamo. Dobiva se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Avtonomno uradništvo.

(Nekoliko reminiscence.)

V »Slovencu« je bilo že ugotovljeno, da avtonomnega uradništva v Sloveniji danes sploh ni. — Bivše deželno uradništvo, kolikor ni zapustilo javne službe, je bilo po dolgih in ne baš častnih bojih prevzeto v državno službo, — torej je postalo s tem državno uradništvo, ki mu tudi novi uradniški zakon obsebi priznava vse prav tiste pravice, kakor bivšemu državnemu uradništvu.

Danes smo neposredno pred dejstvom, da bo treba zopet samoupravnega uradništva, ko stopajo v življenje s prvim korakom do prave in resnične samouprave — avtonomije — oblastne samouprave. — Po členu 63. zakona o oblastni samoupravi postavlja oblastna skupščina vse samoupravne organe razen onih, katerih imenovanje je z oblastno uredbo prepuščeno oblastnemu odboru. Lahko pa prepusti skupščina odboru sploh vse imenovanje samoupravnih organov, uradništva in služabništva. — Vsaka ingerenca od druge strani, torej tudi od strani državne uprave, na nameščanje samoupravnih organov je izključena. To pač zahteva navedeni zakon v čl. 132., da morajo imeti samoupravni uradniki strokovno kvalifikacijo kakor državni uradniki iste vrste.

Kar smo hoteli danes konstatirati, je postopanje, kakršnega je bilo deželno bivše avtonomno — deželno uradništvo neposredno po prevratu. Za čudo veliko je število današnjega uradništva — državnega, kajpada, ki želi priti v službo samoupravne korporacije, misleč, da mu bodo tam brez truda letela pečena piščeta v grlo. Zato ne bo odveč, če po letih nekoliko opišemo, kakšno trnjevo pot je hodilo l. 1918-19. nekdanje kranjsko deželno uradništvo, predno mu je bil mogoč vstop v državni hram. — Tudi za širšo javnost to ne bo nezanimivo.

□ **»Slovenec«** je že pisal nedavno v nekem članku, da se je bivšemu deželnemu uradništvu milostno priznal »značaj državnega uradništva«. Pa predvsem: Kdo so bili delilci te milosti? Čujte! Neka komisija raznih gospodov s cesarskega Dunaja, vzgojenih v c. kr. duhu, in kdo ve koliko narodnega, slovenskega mišljenja. Takrat se je ponavljalo vnoemer: »Mi državni« — »vi deželni«. Kakšni »državni« pa so bili ob prevratu tedanji uradniki? C. kr. avstrijski, nič drugega. Po prevratu pa so postali vsi prav tako le javni uradniki z nič večjo pravico nego javni dotedanji deželni uradniki. Mi trdimo še več: Deželno uradništvo, kvalitativno vsekako ne slabše nego tedanje državno uradništvo, se je preziralo. Pa vendar bi bilo moralo postati prav deželno uradništvo — kar je de facto bilo — kader jugoslovanske državne uprave v Sloveniji, ker je bilo v prvi vrsti poklicano položiti temelj uradovanju v živem narodovem, slovenskem jeziku, ki ga je bilo že vajeno, dočim je bilo prejšnje c. kr. državno uradništvo navezano na Ams- und Staatsprache. Prezreti tudi ne smemo niti danes po tolikih letih, da je uživalo bivše deželno uradništvo med ljudstvom neomejeno zaupanje, da: lahko rečemo tudi ljubezen. Kamorkoli je prišel deželni uradnik, je bil sprejet nele z odprtimi rokami, marveč še bolj z odprtim srcem. — Seveda je vzbujala respekt pri ljudstvu tudi uniforma c. kr. uradnika; pac po svoje.

Pa da se vrnemo nazaj h križevi poti bivšega deželnega uradništva, in kako so mu delili »milost«. Koliko posvetovanj, sej, in kaj vem česa še je bilo treba, da se mu je po dolgem cincanju milostno priznal »značaj« državnih uradnikov od prav tistih nepoklicanih uradnikov razpadle države, ki niti sami niso imeli pravnega naslova, gerirati se kot absolutno »državni«, — kvečjemu bivši c. kr. avstrijski. Seveda je čutilo bivše deželno uradništvo posebno močno pest samega velikega mojstra Groge in njegove stereotipne fraze: Vsi deželni uradniki so — šuštercijsanci. Absurdno! Na kaj takega reagirati je bilo sicer pod častjo bivšega deželnega uradništva, ne glede na to, da si lahko preštel med njimi izrazite pristaše bivšega deželnega glavarja na prste ene roke, pa ti jih je še ostalo. Tako obrabljena fraza je edino pravilno povedano neumna in ne pomenja — danes že celo manj — in ni pomenjala tedaj več nego stara konzervna škatlja za plotom.

Prihodnje dni in tedne pojde za to, kdo bo izvrševal posle bodoče samouprave. Če naj bo zdrav cel organizem, mora biti zdrav vsak slehern ud. — Saj če ustavi pri mrtvem organizmu navadne žepne ure le en sam nalomljen zob enega samega kolesca vse gibanje, koliko bolj je to pri živem organizmu tako važnega upravnega aparata, kakršne morajo postati bodoče samouprave, ako naj imajo sploh pravico do eksistence! Če bi imele biti slabe, kaj potem? Da bodo dobre, za to je treba dobrega upravnega uradništva, najboljšega izmed najboljšega, poštenega, da, povsem neoporečnega in neutrudljivega pri delu za ljudski blagor. Kajti za ta blagor gre sedaj. To zapisati smo smatrali za potrebno danes, ko prihaja vprašanje o samoupravnem uradništvu v odločilen stadij, ko bo sicer veliko poklicanih, a mora biti malo izvoljenih, zato pa teh malo — najboljših.

Bivši deželni uradnik.

Zanimivosti

□ **+** Mlad goslar. Te dni je prišel v Pariz mlad 10 leten deček Jehudi Menuhin. Doma je v San Francisku, kjer so ga nazvali »pri-kazen tega stoletja«. Ze kot petleten deček je znal igrati na gosli. Malo pred odhodom v Pariz je priredil koncert, kateremu je prisostvovalo nad 8000 oseb. Njegova slava se je razširila že po celji Severni Ameriki. Vsak njegov koncert, ki ga je dosedaj priredil, mu je prinesel po 5000 dolarjev. V Pariz je prišel, da bi nadaljeval učenje v igranju gosli. Seveda bo tudi priredil koncerte. Najljubši skladatelj so mu Čajkovski, Beethoven in Mendelssohn. V Parizu bo ostal eno leto, nakar se bo vrnil v Ameriko. Njegove gosli so iz l. 1895. in so vredne 560.000 Din.

□ **+** Tatinska opica. V dunajskem fiziološkem inštitutu je cela vrsta živali, ki služijo za eksperimentiranje. Med njimi je bila opica, ki je imela lastnost, da je v inštitutu kradla papir. Njen varuh je bila neka mlada dama, ki se je često z njo igrala. Ker je sum letel nanjo, da ona krade papir, si je ta pomagala na sledeč zanimiv način: Sumila je, da mora biti opica tista, ki krade papir. Radi tega je pritrdila na zadnjo nogo svleno nit. Opica tega ni opazila in se je z odvijajočo nitjo podala v klet, kjer so našli ogromne množine najraznovrstnejšega papirja. Ta papir je ta opica nanosila v klet in si iz njega napravila gnezdo. Očividno se je v njej javil nagon pripraviti mladičem ležišče.

□ **+** Atene. Atene so danes milijonsko mesto. Še pred par leti so stele komaj 300.000, skupno s Pirejem 480.000 prebivalcev. Da se Atene tako naraste, je pripisovati vselitvi beguncev iz Male Azije in Carigrada. Na ta način so Atene postale milijonsko mesto. Ti begunci so s seboj prinesli ogromen kapital in ga vložili v razna podjetja. Nanovo so se pričeli graditi novi deli mesta, tovarne in delavske kolonije. Seveda je v Atenah tudi brez števila revežev, ki so večinoma begunci. Amerika, Društvo narodov in grška vlada jim pomagajo, kolikor morejo.

□ **+** Novo gledališče v Newyorku. Newyork bo gradil novo gledališče, v katerem naj bi bilo prostora za 5000 ljudi. Gledališče bodo gradili s kapitalom, ki ga bodo dali ameriški milijonarji. Z vloženim kapitalom si bo vsak vložnik pridobil v novem gledališču stalen prostor, ki bo njegova last.

Ognjišče potresa v Hercegovini.

Gospodarstvo

Občni zbor Centrale industrijskih korporacij.

II.

(iz referata dr. Fr. Windischerja.)

Septembra meseca preteklega leta smo smatrali za potrebno opozoriti merodajne kroge in našo javnost na prekarni položaj industrije v Sloveniji, pa smo dali svoj signal d'alarme. Na žalost se niti prilike naše industrije niti prilike vsega našega gospodarstva od tedaj niso obrnile na boljše. Tudi v trgovinski in gospodarski politiki naše države ob najboljši volji nismo mogli dosežati opaziti preobrata na boljše. Gospodarska kriza se je perpetuirala. Kupovalne sile meščanskih in agrarnih slojev je močno opešala. Konsum je padel. Ker je slaba konjunktura tudi v deželah naših mejašev z nadmočno industrijo in razvito veliko trgovino, je pritisk inozemske konkurence na naša tržišča trajno ogrožen. Cene so ob slabem konsumu in ostri konkurenci neugodne. Plačilni pogoji so se močno poslabšali. Mnogo je izgub vsled konkurzov in ustavitve plačil. Sodno postopanje je drago in počasno. Trgovskih menic je težko dobiti, pa bi se promet s takimi menicami ne mogel vršiti gladko kakor nekdanj zbog nekoliko okornega sistema pri Narodni banki s trdno odrejenimi krediti. Vprašanje kredita je za industrijo vitalnega pomena. Sedanjí kredit je odločno predrag. V časih stagnacije industrija ne more zmagovati kreditov pri obrestni meri, ki je še vedno visoka. Industrija potrebuje večjih kreditov pri Narodni banki in to neposrednih.

Položaj industrije, ki dela za eksport, se je poslabšal, ker je vsled krize na evropskih trgih konkurenca silno ostra ter se je jedva moglo obdržati na starih tržiščih. Naša industrija ima neugodnejše proizvodne pogoje nego tuja, ki ima cenejši kredit, dovolj kvalificirani moči in nima izdatkov in težav za uvoz sirovine in materiala. Naša industrija trpi pod dumpingom ter pod favoriziranjem, ki ga uživa drugod eksportna trgovina. Težke prilike imperativno silijo industrijo, da racionalizira svoje obrate in reducira stroške produkcije. Davki so važna točka. Davčna bremena so pretežka osobito pri družbah, zavazanih javni računodaji, kajti samo, kar vzame država, dosega preko 50 odstotkov dobička, prihajajo pa poleg tega avtonomne dajatve, koje navzlic slabi konjunkturi kažejo po večini rastočo tendenco. Obremenitev po državnih dajatah in dokladah je toliko, da je racionalno obratovanje izključeno. Kakor druge panoge, je industrijo, katera ima pri nas in v Dalmaciji tudi še posebno breme vsled penzijskega zavarovanja privatnih uradnikov, iznenadilo povišanje prispevka (prinos) za neugodno zavarovanje od 5 na 7 odstotkov in sicer s 1. januarjem 1927. Ta sklep uprave za zavarovanje delavcev še ni odobren od ministra, ker so prišli proti njemu protesti, ali je grozeče novo breme iako občutno, ker bi povzročilo našim kalkulihi mesečno znižanje okoli 240.000 Din. Prinosi za socialna bremena in sicer za bolniško in neugodno zavarovanje pri Okrožnem uradu so znašali leta 1925. za vse zavarovance skoro 40 milijonov dinarjev. Za penzijsko zavarovanje znašajo prispevki v Sloveniji okoli 10 milijonov letno. Industrija ni nasprotna socialnim napravam, ali baš v skrbi za ohranitev socialnih naprav moramo stremeti na eni strani za tem, da so bremena zmajljiva in da zavarovanici v slučaju potrebe do dejanske pomoči. Pretirana obremenitev bi mogla postati nevarna celi napravi. Sredi izrazito slabe konjunkturi mora naša industrija v Sloveniji bridko potovati, da obstoja v naših osrednjih uradih struja, koja se izdaja v tem, da zahteva demontažo obstoječih podjetij in dela ovire novim podjetjem v krajih, ki morajo živeti zaradi agrarne pasivnosti samo od trgovskega in komercialnega. Čujemo često zastopati mnenje — brezdomno v nameri — glede inozemskega kapitala in glede inozemskih strokovnjakov, kojemu dober poznavalec razmer ne more pritrditi. Predvsem je tako mnenje v nasprotju z mnenjem, ki so ga ponovno zastopali javno naši finančni in trgovski ministri, pa nedavno tudi ministrski predsednik. Tako imamo na eni strani poudarjanje potrebe po inozemskih kreditih in po oploditvi našega gospodarstva, na drugi strani pa izjave glede inozemskega kapitala, koje ne morejo baš ugodno vplivati na inozemski kapitalni trg. V tem pogledu je treba enkrat priti do jasnosti in izvestne konsekvence, notorično pa je dejstvo, da je na zapadu kredit neprimerno cenejši in da tam obrestna mera kaže hitro tendenco. V takih prilikah je tudi za potrebe naše industrije želiti, da se ne širijo o naši državi glasovi, koji bi se mogli tolmačiti kot neprijaznost in negostoljubnost nampram inozemskemu kreditu, saj dokler nam je glasom samih oficijelnih izjav absolutno potreben,

pa je plah kakor gozdna ptica. V naših krajih bi nas jako bolelo, ako bi dobili utis, da je v naši državi v gotovih vprašanih neko nerazpoloženje prav tedaj, kadar gre za prečanske kraje in osobito za Slovenijo. Vprašanje kredita v inozemstvu je delikatno vprašanje in je v tem pogledu treba, da so merodajna mesta epicentar modre taktike.

Razvoj hmelnjarstva v naši državi. Vrednost hmelnja, ki smo ga v l. 1926. izvozili, presega 200 milijonov Din. To nam potrjuje, da se hmelnjarstvo v Jugoslaviji lepo razvija. In to predvsem v Vojvodini, kjer je bilo hmelnjarstvo pred vojno še malo razvito. V Bački so v preteklem letu kulture hmelnja zavezle že 2500 ha, v Banatu pa 300 ha. Letos se je obdelana ploskev še povečala. Gojitev hmelnja je bila v zadnjih letih razmeroma rentabilna, tudi cene pridelku so bile na svetovnem tržišču precej visoke. Priporočati bi bilo, da bi se tudi pri nas v Sloveniji (Savinjski dolini) gojitev hmelnja razširila. Seveda je za to potrebno mnogo strokovnega znanja in predvsem mnogo denarja. Posebno pomanjkanje kapitala silno ovira razvoj hmelnjarstva v Sloveniji, kajti investicijski stroški znašajo približno 20—25 tisoč Din za katastralni jeh. Nadaljnja ovira pa obstoji v tem, da za gojitev kvalitetnega hmelnja, kakoršnega prideluje Slovenija pa tudi ni primerno vsako podnebje.

Zanimanje za delnice Trboveljske premogokopne družbe. V zadnjem času opažamo, da kurz delnic Trboveljske premogokopne družbe stalno narašča. Od povprečnega kurza 300 Din za časa poloma Slavenske banke se je kurz tega papirja v zadnjem času dvignil na 410—420. Kupni nalogi prihajajo predvsem iz Francije in Švice preko Dunaja, kakor tudi z Dunaja samega. Pričuje se, da bo Trboveljska premogokopna družba plačala za leto 1926. isto (30 Din) če ne višjo dividendo. Stanje produkcije je še vedno ugodno, tako da znaša dnevna produkcija 600—650 vagonov. Z ozirom na živahno povpraševanje po teh delnicah ni izključeno, da bodo precejšen del onih delnic TPD, ki so se nahajale v portfelju Slavenske banke, prešle v roke inozemstva.

Ponovni dvig romunskega leja. Dviganje romunskega leja se nadaljuje. Včeraj je bil v Curihi zabeležen kurz 3.23 švic. frankov, medtem ko se je še nedavno gibal med 2.70 in 2.80. Našem izvoznikom leša bo pri tem kurzu leja mnogo lažje nastopati proti romunski konkurenci.

Kmetijska razstava na Pokrajinskih razstavi od 10. do 19. septembra 1927 v Ljubljani. Malokomu je morda znano, da obstoja Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani že 160 let. V proslavo te 160 letnice priredi družba v nizu dosežanih kmetijskih prireditev na Ljubljanskem velesejmu posebno pestro in pregledno razstavo. Predpriprave so že v polnem teku, organizacija v razmahu. Program se bo letos torej še razširil, dasi so le skromna sredstva na razpolago. Dobra volja, moralna in gmojna podpora in želja po nadaljnjem napredku na začrtani poti, pa premagajo vse težave in naj so na videz še tako velike. Poleg strokovno-poučnega oddelka, ki bo obsegal poljedelstvo, travništvo, živinorejo, vinarstvo, sadjarstvo, gospodarske stavbe, planšarstvo, agrar, operacije in kmetijsko strokovno književnost, se bo priredila tudi velika mlekarška razstava, razstava kmetijskih strojev in orodja, razstava vina, razstava konj in goveje živine. Nadalje je na programu razstava izdelkov kmetijske industrije, drobnice, čebelarška razstava, razstava sadja in zelenjave. Agilni odbor je že s polno paro na delu, da izvede široko začrtani program.

Lipski velesejmi in Jugoslavija. Zanimanje za lipski velesejmi v Jugoslaviji vedno bolj raste. Zato se je tudi v Belgradu za Balkan ustanovil poseben urad lipskega velesejma. Število interesentov za ta sejem dnevno narašča, saj jim nudi najboljše priliko navezati poslovne stike z Nemčijo. Lanski pomladni sejem je obiskalo 280 interesentov iz Jugoslavije, od teh 90 iz Slovenije, kar kaže veliko važnost sejma za slovensko gospodarstvo. Za letos je pričakovati povečanega obiska iz Jugoslavije. Termin letošnjih sejmov so: vzorčni sejem od 6. do 12. marca, tehnični sejem od 6. do 16. marca, v jeseni pa vzorčni velesejem od 28. avgusta do 3. septembra. Istosčasno se vrši tehnični sejem.

Borza

Dne 23. februarja 1927.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.485—13.515 (13.4895—13.5195), Italija 248.04—250.04 (249.74—251.74), London 276—276.80 (276—276.80), Newyork 56.75—56.95 (56.75—56.95), Praga 168.30—169.10 (168.30—169.10), Dunaj 8.005—8.085 (8.01—8.04), Curih 10.94—10.97.

Curih. Belgrad 9.13 den. (9.125), Budimpešta 90.85 (90.90), Berlin 123.24 (123.25), Italija 22.75 den. (22.90), London 25.22 (25.22), Newyork 519.94 (519.875), Pariz 20.35 (20.345), Praga 15.40 (15.405) Dunaj 73.25 (73.20), Bukarešta 8.23 (8.125), Varšava 58, Amsterdam 268.1225 (208.10), Bruselj 72.31 (72.30), Kopenhagen 138.60 (138.60)
Dunaj. Devize: Belgrad 12.45—12.49, Kodanij 188.90—189.50, London 34.58—34.48, Milan 30.98—31.08, Newyork 708.75—711.25, Pariz 27.75—27.85, Varšava 78.82—79.32, — Valute: dolarji 705.90—709.90, lira 31.12—31.28, dinar 12.42—12.48, češko-slovaška krona 20.96—21.08.
Praga. Devize: Lira 147.67, Zagreb 59.15, Pariz 131.87, London 33.61, Newyork 33.61.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. 7% invest. posoj. 86 den., vojna odškodnina 338 den., zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 195—197, Ljublj. kreditna 150 den., Merkantilna 98—100, Prastrediona 980 d., Kred. zavod 170—180, Strojne 85 den., Trbovlje 420 bl., Vevče 120 den., Split 725 den., Stavbna 55—65, Sešir 104 den. Blago: Tendence za les neizpremenjena, za deželne pridelke neizpremenjena. Zaključki: les 50 vagonov.
Zagreb. 7% invest. posoj. 88.25—88.50, vojna odškodnina 339, Hrv. esk. 104.50, Hipobanka 64.50—65, Jugobanka 103—104, Prastrediona 930—932.50, Ljublj. kreditna 150—153, Sešerana 490—498, Slavonija 32, Trbovlje 410—412.50.
Dunaj. Podon.-savski-jadran. 90.50, Alpine 43.50, Greinfiz 7.45, Kranjska industrijska 55.59, Trbovlje 52.50, Hrv. esk. 14.70, Leykam 13.20, Mundus 152.00.

Sport

Sankske tekme za prvenstvo Bohinja v letu 1927. Tourist-Office za Bohinj razpisuje za nedeljo 27. t. m. sledeče, vsem našim državljanom dostopne sankske tekme: 1. Tekma seniorjev; 2 krat po 1000 m. Start ob 10 in 11.30. 2. Tekma juniorjev na 1000 m. Start ob 10.15. 3. Damska tekma na 1000 m. Start ob 10.30. 4. Tekma moškega in ženskega naraščanja na 1000 m. Start ob 10.15. 5. Dvo-sedežna tekma na 1000 m. Start ob 11.15 min. Tekmuje se na naravnem, za tekmo nalašč prirejenem sankališču ob vsakem vremenu po predpisih JZSS. Prvi senior oziroma prva dama si pribori ta naslov »prvak Bohinja v sankanju za leto 1927«, odnosno »prvakinja Bohinja v sankanju za l. 1927«. Razven tega dobe pri vsaki tekmi prvi trije častne priznanke. Training samo do 26. t. m. do 16. ure. Prijavnina za osebo in sanko 10 Din. Zaključek prijavi pri tajništvu »Tourist-Office« v Bohinjski Bistrici 26. t. m. ob 12. uri. Naknadne prijave se sprejemajo samo proti dvojini prijavnini. Zrebanje štartnih števil isti dan (26. t. m.) ob 20. uri. Razglas doseženih uspehov 27. t. m. ob 16. uri v jedilnici hotela »Markeš«.

NOV SPORT.

Amerika je pa res Amerika. Brihtna glava je izumila sedaj novo sportno vrsto, sport kengu rujskih skokov: in že se vršijo tekme in se postavljajo rekordi. S posebnim pasom je pritrjen na telo nosilni aparat in zrakoplov ob njem, s premerom treh metrov. Vseblina zrakoplova in teža sportnika se spravi v sklad, tako da preostane kot teža skakavca dva kilograma. Tako more delati dotičnik velikanske skoke, ki ga poganjajo do 100 metrov daleč in do 10 metrov visoko, in še več. Če pa z vetrom skačeš, prideš lahko tudi na 400 metrov. Največ sitnosti dela ohranitev ravnotežja, na kaj vse pridejo!

2000 ATLETOV NA OLIMPIADI!

Holandski olimpijski odbor je razposlal na posamezne dežele okrožnico, da vsaj približno izve, koliko bo udeležencev na olimpiadi. In je dobil začasno število 2000. Ogrska bo poslala 80 sportnikov in 20 spremljevalcev, Estonaka 50 tekmecev, Latvija 200 sportnikov, Češkoslovaška okoli 100 itd. Anglija bo poslala 100 moč za atletiko, 40 plavavcev, 18 kolesarjev, 44 veslačev, 6 do 8 telovadcev, 20 zastopnikov težke atletike itd. Nemčija bo nastopila s 400 udeleženci; Japonska bo tudi prišla, pa še ne ve, v kakšnem številu, ker podpora vlad še ni določena. Holanci iščejo po francoskem zgledu olimpijske kandidate v svojih kolonijah, ker nimajo doma dosti takih, ki bi jamčili uspeh. In že so našli talente velikih naravnih sposobnosti.

VELIKE DIRKE V DORTMUNDU.

V Dortmundu na Nemškem so se vršile velike kolesarske dirke in si je priboril veliko darilo Dortmundu Francoz Grassin. Bil je v nedosegljivi formi. Najresnejša njegova tekmeča pa nista bila znana dirkača Linart in Sawall, temveč Kölnčan Dederichs; pa tudi ta ni mogel Grassina ogroziti. V eni uri je prevozil Grassin 56.4 km, Dederichs je bil 410 m za njim, Lipart pa 780 m. Anatera Jokseh in Düllberg sta prevozila v eni uri 40.22 kilometrov.

STRESEMANN POSPEŠUJE SPORT.

Ko je vojeval nemški plavalec Rademacher v Ameriki zmagal za zmago, je brzojavil tamošnjim ameriški poslanik domov v Berlin nemški vladi, naj pošlje več takih sportnikov v Ameriko. »En sam sportnik Rademacherjeve vrste nam več koristi, kakor cela vrsta diplomatov.« Sport je najmočnejši most zblizanja med narodi; sport gojiti ni samo stvar dotičnih sportnih zvez, temveč je tudi naloga političnih voditeljev. Izpopolnjuje to dolžnost je stopil sedaj nemški minister zunanjih zadev Stresemann na čelo častnega odbora za evropske tekme; te tekme priredi »Berliner Morgenpost« 18. in 19. junij skupaj z Berlinskem sportnim klubom; povabljen je mladina vseh narodov sveta, da se jih udeleži. Ker je bil Stresemann zmeraj med prvimi zagovorniki zblizanja narodov, pomeni njegovo predsedstvo v imenovanem odboru najlepši pozdrav inozemski mladini. V mirnem tekmovanju naj se narodi spoznajo in naj se naučijo medsebojnega spoštovanja.

SPORTNI DOGODKI.

V Zakopanah v Tatri si je priboril Čeh Nemški naslov poljskega smučke prvak. Tekom tekem je predral Novak 18 km v 1:32:21, Wende je pa skočil 46 m daleč — Spet sta se kosala Thunberg in Evensen; 500 m je predral Th. v 44.7, 1500 m Th. v 2:23, 5000 m Evensen v 8:38.4, 10.000 m E. v 17:52.4. — Silno senzacijo je zbudila zmaga mlade Norvežanke Sonje Henie v umetelnem drsanju; dobila je 369.576 točk, gospa Jarosz-Szabo 364.540, gospa Siemensena 301.025, gospa Broelhoeft 295.015. Ze točke nam kažejo, da sta prvi dve razred zase. Avstrijski in nemški listi pišejo, da je bila sodbja krivična in da Sonji ne gre prvo darilo; avstrijski zastopnik Müller se je pritožil pri mednarodni zvezi. — Na Semmeringu je zmagal Verband Deutscher Wintersportvereine in der Czechoslovak. Prvenstvo v skokih si je priboril Carlsen, drugi je bil Dick, tretji Neuner. — Se bolj kot Čeha so Kanadci porazili Berlincane, 13:0. Bomo še pisali. Dunažane so pa potolkli 8:0. 40.000 gledavcev je gledalo v Milanu igro Italijanov in Čehov; kljub lokalnemu patriotizmu je vodil sodnik Braun igro trdno in odločno; čisti dobiček 300.000 lir. — 35.000 gledavcev je pa v Berlinu gledalo igro Berlina in Pariza, ki se je končala 5:1 za Berlin. — Na Dunaju je sedaj takole: BAC in Admira 21. Rapid 17, Simmering in Hakoah 16 itd.

Pinedo je iz Bolame letel v Dakar, od tam v Porto Praya na Kapverdskih otokih, od tam pa des Atlantik v Južno Ameriko.

Šah

VELEMOJSTRSKI ŠAHOVSKI TURNIR V NEW YORKU.

Kakor smo že poročali, se je v soboto, dne 19. t. m. pričela v Newyorku gigantska šahovska borba med 6 velemojstri, katerih vsak je sigurno upravičen potovalci za svetovno prvenstvo. In potovalci se bodo za to mesto z vsemi močmi — to se vidi že iz načina, kakor so se spoprijeli takoj v prvih dveh rundah, v nedeljo in pa v ponedeljek. Napienjali so vsi vse svoje sile do skrajnosti, uporabljali drug proti drugemu vse svoje teoretiško znanje, praktično rutino, lokavost in drznost, pa tudi silno — previdnost in na vsezadnje trdovitost, če je kje začelo sumljivo pokati. V nedeljo, v prvem kolu, so se spopadli Capablanca s Spielmannom, Marchal z Niemcevičem in dr. Aljehin z našim dr. Vidmarjem. Senzacija prvega bojnega dne je bila nedvomno partija med Capablancem in Spielmannom, damski gambit, v katerem je Capablanca kot beli zamen razvijal vso moč, da trešči ob tla nasprotnika. Če se je tudi šlo za zmagovalca v velikem Semerinškem turnirju od lanskega leta, so vendar mnogi šahisti in zlasti ožji prijatelji Capablancovi trdno pričakovali, da Spielmann podleže. Varali so se, branili se je spretno in uspešno in v 45. potezi se je partija končala z — remijem. Tudi dr. Aljehin je proti dr. Vidmarju otvoril igro z damskim kmetom. Po 5 urnem trdovratnem boju, v katerem sta oba velemojstra postopala silno previdno, se je morala igra pretrgati v približno ali vsaj navidežno popolnoma enaki poziciji. — Ravno tako se je morala ob 7 zvečer prekiniti francoska igra med Marshallom, ki je imel bele, in Niemcevičem. Poslednji je stal nekoliko bolje.

V drugem kolu, v ponedeljek, so igrali Spielmann z dr. Aljehinom, Niemcevič s Capablancem in dr. Vidmar z Marshallom. Igra štirih jezdecv med njima se je končala z remijem. Sicilanka Spielmann — dr. Aljehin se je po 5 urnem boju priklonila. Aljehin je imel močan napad, sicer je bil pa izid še zelo dvomljiv. Istotako se je ob 7 zvečer prekinila partija Niemcevič-Capablanca. Capablanca je stal odločno bolje, imel je dve lahki figuri proti trdnjavi.

V torek so se imele doigrati vsečte partije. Capablanca je dobil proti Niemceviču, le-ta pa je zmagal proti Marshallu. Partija dr. Aljehin-dr. Vidmar se je končala z remijem, izid partije Spiel-

Sir H. Rider Haggard:

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Po tej bitki nas niso Španci mnogo let nadlegovali, samo včasih so grozili. Moja slava med otomijskim ljudstvom je postala velika.

Enega ujetih Špancev sem rešil smrti in mu dal pozneje prostost. Poizvedoval sem pri njem, kaj dela de Garcia ali Sarceda, in sem izvedel, da je bil še vedno v Kortezovi službi. Marina je bila držala svojo besedo in ga je pripravila v sramoto, ker je bil hotel mučiti kneginjo Otomi. Vrh tega se je Kortez sdil nanj, ker sva mu midva ušla; Marina je namreč zvalila vso krivdo nanj in namignila, da se je dal podkupiti in naju pustil skozi mestna vrata.

Po tej zmagi nad Španci smo imeli mir celih štirinajst let; o teh letih bom govoril samo na kratko, saj so bila v primeri z dobo pred njimi skoraj popolnoma mirna. V teh letih so se nama rodili otroci, trije sinovi; ti otroci so mi bili v nekoliko veselje; imel sem jih jako rad in oni so ljubili mene. Ako odvzamem primesek materine krvi, so bili docela angleški fantje, ne indijanski; krstil sem bil vse, jih poučeval v naši veri in naučil angleščine; njihov obraz in njihove oči so bile bolj angleške kot indijanske, dasi so bili bolj temne polti. Vendar nisem imel sreče s temi svojimi otroci, prav kakor z onim, ki mi ga je Liliya rodila. Dva izmed njih sta umrla — eden za mrzlico, katere nisem mogel ozdraviti z vso svojo zdravniško veščostjo, drugi pa vsled padca z visokega cedrovega drevesa, na katerega je bil splezal za jastrebovim gnezdom. Tako mi je od treh otrok — med nje ne štejem

ono dete, mojega prvorojenca, ki je umrl za časa obleganja — ostal najstarejši in najljubši, o katerem bom pozneje kaj več povedal.

Kar se javnih razmer tiče, naj omenim, da sem bil na velikem zboru, ki se je vršil po tem, ko sem tak opopolnoma premagal Špance in njihove zaveznike, skupno z Otomi imenovan Kasikom Mesta smrek; kot taka sva imela veliko, a vendar ne neomejeno oblast. S pomočjo te oblasti in moči se mi je naposled posrečilo odpraviti grozovito šego žrtvovanja ljudi, dasi je zavoljo tega odpadlo veliko število bolj oddaljenih rodov in sem si nakopal sovraštvo duhovnov. Poslednje žrtvovanje — pri tem izvažem eno, ki je bilo najstrašnejše in o katerem bom pripovedoval nekoliko pozneje — ki se je praznovalo na piramidah pred našo palačo, se je vršilo po zmagi nad Španci v soteski.

Ko sem bil bival že tri leta v Mestu smrek in sta se mi narodila dva sina, so dospeli skrivni seli, katere so poslali prijatelji Guatemoka, ki je bil preživel vse mučenje in je bil še vedno Kortezov ujetnik. Od teh selov sem doznal, da je Kortez nameraval odriniti na nek pohod proti Honduraškemu zalivu preko dežele, ki je sedaj znana pod imenom Yukatan; seboj je tudi nameraval vzeti Guatemoka in druge azteške plemiče, ker se jih je bal pustiti v mestu. Slišali smo tudi, da je vladalo veliko godrnjanje in nezadovoljnost med premaganimi anahaškimi ljudstvi zavoljo okrutnosti in izžemanja Špancev. Zavoljo tega so mnogi menili, da je bila prišla ura, ko bi ustajala zoper njihov jarem utegnila biti uspešna.

Oni, ki so poslali te sele, so me prosili, da bi zbral vojsko Otomijcev in se podal z njo v Yukatan in tam čakal z vsemi, ki bi se še zbrali tam, na ugodno priložnost; tedaj bi se združeni vrgli na Špance, ko bi prodirali skozi gozdove in močvirja, jih pobili in

osvobodili Guatemoka. To je bil prvi namen tega načrta; bilo pa jih je še več drugih, o katerih pa ni, da bi govoril, ker iz vsega skupaj ni bilo nič.

Ko so mi bili povedali to sporočilo, sem žalostno zmajal z glavo; spoznal sem, da ni bilo nobenega upanja, da bi se načrt izvršil; tedaj pa je vstal vodja selov, me peljal v stran in mi rekel, da mi ima nekaj posebnega povedati.

»Guatemok ti pošilja te-le besede,« je rekel: »Slišim, da si ti, moj brat, svoboden in na varnem z mojo sorodnico Otomi v otomijskih gorah. Jaz na žalost ždim v tujski ječi kot pohabljen orel v kletki. Brat moj, ako je v tvoji moči, da mi pomagaš, pomagaj, rotim te pri spominu na najino staro prijateljstvo in na vse, kar sva skupaj pretrpela. Potem vseeno še lahko pride čas, ko bom iznova vladal v Anahuaku, in ti boš sedel meni ob strani.«

Ko sem slišal te besede, mi je bilo srce globoko ganjeno, takrat sem bil ljubil Guatemoka kot lastnega brata, kakor ga še dandanes.

»Pojdi nazaj,« sem rekel selu, »in skušaj Guatemoku sporočiti, da ga hočem rešiti, če mi bo le mogoče, vendar imam malo upanja. Vzlic temu naj se me nadeja v yukatanskih gozdovih.«

Ko je Otomi doznala, kaj sem bil obljubil, je bila v velikih skrbih; rekla je, da je nespametno in da bo konec vsega samo ta, da bom še jaz izgubil življenje. Ker pa sem bil obljubo že dal, je bila enih misli z menoj, da se obljuba mora izpolniti; konec tega je bil, da sem izbral pet sto mož in se podal z njimi na dolgo in naporno pot, katero sem tako preračunal, da bi dospel pred Kortezom do yukatanskih prelazov. V poslednjem trenutku me je Otomi želela spremljati, jaz pa sem ji zabranil rekoč, da ne sme pustiti niti svojih otrok niti svojega ljudstva; in v bridki žalosti sva se privikrat ločila.

Priporočamo LJUDSKO KNJIŽNICO (Jugoslavanske knjižarne v Ljubljani): 19. zv. J. O. Curwood, Kazan, volčji pes Kanadski roman 18 Din. vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About, Kralj gora 18 Din. vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din. vez. 40 Din. — 22. zv. Otloka kaplana Granja. Popolnovanje okoli sveta. Roman v treh delih 48 Din. vez. 58 Din.

mann-dr. Aljehin nam doslej še ni znan. Stanje po drugem kolu je naslednje: Capablanca 1½, Niem-covič, dr. Vidmar 1, dr. Aljehin, Spielmann ½ (1), Marshall ½.

Ing. Gvidon Gulič:

Parni stroji in parna turbina.

Navodila za strojnike in obratovodje parnih obratov. — Vezana knjiška štara 80 Din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20 uri zvečer.

Četrtek, 24. februarja: BOŽJI CLOVEK. Premije-ra. Proslava 25 letnice književnega delovanja M. Begoviča. Red C.

Petek, 25. februarja: PAHLJACA LADY WINDE-MERE. Red D.

Sobota, 26. februarja: Zaprt.

Nedelja, 27. februarja: DANES BOMO TIČI. Ljud-ska predstava po znižanih cenah. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Četrtek, 24. februarja: Zaprt.

Petek, 25. februarja: Zaprt.

Sobota, 26. februarja: PRODANA NEVESTA. Red E. Nedelja, 27. februarja ob 15. uri pop.: GROFICA MARICA. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Mozartova opera »Cosi fan tutte« na zagreb-skem odru. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je prejela od zagrebske uprave oficijelno po-vabilo, da gostuje s svojim opernim ansamblom v zagrebski operi in sicer z Mozartovo opero »Cosi fan tutte«. Kakor čujemo, se bodo ljubljans-ka uprava temu povabilu z veseljem odzvala. Go-stovanje se vrši sredi meseca marca t. l.

Premiera izvirne drame Begovič: »Božji clo-vek«. Danes v četrtek dne 24. t. m. je v ljubljanski drami premiera Begovičeve drame »Božji clovek«, ki se vprizori v Pughjevi režiji z gg. Levajem, Rogozom, Saričevom in Juvanovom v glavnih vlogah. Opozorjamo na to predstavo vse naše občinstvo, saj bode pomembna tudi v tem pogledu, da i slo-venška drama proslavi 25 letnico književnega de-lovanja hrvatskega dramatika Misanu Begoviča, kojega dela se vprizirajo na raznih slovanskih, pa tudi nemških in angleških odrih. Begovičeve dra-me so poznane tudi v Ameriki. Predstava se vrši za red C.

»Prodana nevesta« v ljubljanski operi. V so-boto dne 26. t. m. se poje na našem odru zopet iz-redno priljubljena, lahko rečemo ena najpopular-nejših oper svetovnega repertoarja Smetanova »Prodana nevesta«. Sobotna predstava bode zani-miva za našo opero tudi v tem pogledu, da pojo tri najvažnejše v vsakem pogledu težke vloge trije mladi nadarjeni in že priznani slovenski pevci in sicer ga. Ribičeva poje Marinko, g. Banovec vlogo Janka in g. Zupan idealno vlogo vseh basistov slavnege Kecalja. Predstava se vrši za abonente reda E.

Prijateljski sestanek se vrši nocoj po premi-erji Begovičeve drame »Božji clovek« in sicer v Unionski restavraciji. Uprava vabi literarne kroge in prijatelje slovenskega gledališča k temu se-slanku.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 24. februarja ob 20: CIGAN BARON. A. Kuponi.

Petek, 25. februarja: Zaprt.

Sobota, 26. februarja ob 20: TOVARISI. Ab. B. Mariborsko gledališče študira v drami Can-karjev »Za narodovo blagore« v režiji g. Kovčič in isto moderno dramo Langerjevo »Periferije«. Opera pa pripravlja prekrasno Puccinijev »Ma-dame Butterfly« ter študira na novo lani jako uspešno Leharjevo opereto »Vesela vdova«.

Poroka

UBOJ V SMARTNEM PRI ZG. TUHINJU.

Včeraj se je vršila druga poročna obravnava in sicer proti 26 letnemu fantu Josipu Lebe-ničniku, hlapcu doma iz Motnika, ki je obtožen, da je dne 26. decembra lani v Zg. Tuhinju udaril z driteljem Franceta Hribarja dvakrat po glavi in ga tako poškodoval, da je Hribar pet dni po udarcu in sicer na Silvestrov dan vsled otrpnjenja možgan umrl.

Obtoženec, ki je znan kot jako nasilen in oblasten clovek, je služil kot hlapec pri posestniku in vinskem trgovcu Antonu Burkeljcu v Tuhinju. Bil je tako masčevalen, da je moral gospodar prej-snjega hlapca Ivana Klemenca odpustiti iz službe samo, ker ni bil obtoženec po volji. — Posebno jezen pa je bil obtoženec na pokojnega Hribarja, katerega je gospodar Burkelje nastavlil v svoji lesni trgovini za poslovođino in je vodil tudi druge posle pri hiši. Izrazil se je večkrat napram več osebam, da bo treba tega »pukleža« nabiti. Končno pa je obtoženec sam odpovedal službo in je moral baš na dan umora službo zapustiti in oditi iz Burkeljeve hiše, kljub temu, da ga je gospodar sam nagovarjal, da naj še ostane pri hiši. Ko je prišel

isti dan k Burkeljcu novi hlapec Janez Baloh iz Zg. Tuhinja, ga je obtoženec v svoji jezi brez vsakega povoda napadel v hlevu in ga je obrcal, tako, da je hlapec še isti dan odšel od hiše, samo, da se izogne nasilnežu. Zvečer pri večerji pa je po-tegnil obtoženec ostro nabrušen nož, katerega je popoldne nabrusil. Pokazal ga je dekli Lojziki Her-cetovi in ji je rekel: »Vogelčarja (Hribarja) in pa novega hlapca bom še danes prevrnil, ker imam na obo piko!« — Na Silvestrovo popoldne je bilo v Burkeljevi gostilni več gostov in med njimi tudi pokojni Franc Hribar s svojim bratom in več tovariši. Ko se je vračal Hribar okoli desete ure domov, je naletel pri ograji Burkeljevega dvo-rišča na obtoženca, katerega je takoj spoznal, dasi si je ta zakril obraz s sukničjem, pod sukničjem pa je držal precej težak drikelje. Približal se mu je Hribar in mu rekel prijazno: Jože, pojdi domov! Obtoženec pa je brez vsakega povoda zamahnil usodni kol in je udaril Hribarja dvakrat z vso močjo po glavi. Hribar je padel nezavesten in je v kratkem umrl in se tudi ni več zavedel. Počila mu je namreč na treh mestih lobanja in se mu je preirgala tudi večja žila odvodnica in je zalila možgane s krvjo. Smrt je nastopila takoj in bi tudi takojšnja zdravniška pomoč prav nič ne po-magala.

Senatu je predsedoval viš. sod. svet. Anton Mladič, volanta sta bila sod. svet Anton La-jovic in okrajni sodnik Feliks Verbič. Zagovarjal je obtoženca dr. Adlešič, tožil pa ga je dr. pravdnik dr. Fellacher. Dvorana je bila nabito polna.

Obtoženec, mlad, čeden kmečki fant, prizna, da je udaril Hribarja, ugotavlja pa, da je bil izzvan in da so ga fantje napadli z noži. Pričevanje tega zagovora ni popolnoma potrdilo. Posebno ga tlači dejstvo, da je pokazal dekli tisti dan nož in rekel, da mora še tisti dan s tem nožem dva pre-vrniti. — Zasebna udeleženka vdova Ivana Hri-barjeva zahteva 40.000 Din odškodnine za moža, ki je bil 40 odst. invalid in je tudi z delom precej zaslužil. Zaslišanih je bilo deset prič, ki so usodni udarec sicer potrdile, vendar pa niso mogli opisati natančno, kako so se dogodki vršili in če se je izvršil res napad na pokojnika in če so fantje, njegovi tovariši, z njim vred obtoženca, ki je stal s kolom za plankami, prvi napadli in ga hoteli spoditi spat, kar se smatra za vaškega fanta res za nekaj sramotnega.

Senat je stavil po dovršenem dokazovanju po-rotnikom dva vprašanja in sicer prvo glavno vprašanje glede uboja in pa drugo dodatno vprašanje v slučaju, da se prvo vprašanje zanika, če je ob-toženec prekoračil opravičen silobran. Porotniki so po govorih državnega pravdnika, ki je predlagal obsodbo radi uboja in branitelja, ki se je zavzemal za prekoračenje silobrana vprašanje glede uboja soglasno potrdili, naker je bil obsojen Josip Lebe-ničnik na eno leto in tri mesece težke ječe, mora plačati stroške in pa vdovi pokojnega Hribarja 10.000 Din odškodnine.

Danes se vrši obravnava proti znanemu no-varnemu vlomilcu in tatlu Klemenu, katerega toži državni pravdnik radi 22 raznih vlovov in tatvin. — Obravnava bo trajala cel dan.

Naznanila

Godbeno društvo Vrhnika ima predpusno prireditv na pustno soboto, 26. februarja t. l., v »Jantarju«. Začetek ob 7. uri zvečer. Bogati spo-red s koncertom. Prijatelji godbe uljudno vabljeni.

Strokovna zadnja zidarskih mojstrov ljubljanske oblasti v Ljubljani vabi na redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 6. marca 1927 ob 9 uri popoldne v dvorani zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Društveni sestanek »Svele Vojske« in drama-tičnega oddelka se vrši danes ob 8 zvečer v glas-beni sobi moškega učiteljskega. Dnevni red: 1. Ugo-vori zoper treznost. Predava g. Lindič. 2. M. K.: Odlomki iz zavrnjenega dnevnika. Recitira M. Kun-čič. 3. M. K.: Brezdomci. Deklamira g. Mario. 4. Guy de Maupasant: Pijanec. Recitira g. Mario. Vabljeni vsi člani »Svele Vojske«, dramatičnega oddelka, zastopniki raznih društev ter prijatelji in prijateljice treznostnega pokreta.

Občni zbor ljubljanskega oblastnega odbora rdečega križa se vrši iv petek dne 4. marca ob 16. v zborovalnici mestnega magistrata v Ljubljani.

Vi hočete poslati inženier potom PRIVATNIH

višjih tehniških študij

na domu (Fernstudien). — Oddelek za gradbo strojev, elektromehaniko, kemijo, metalurgijo, in-dustrijo, gradbo avtomobilov, inž. kolonij, trg. inž. Priprav. oddelek. Pišite na: Departement Tech-nique, 25. Brd. de la Constitution, Liege (Belgija).

Krompirja

ogrskega — več vagonov

za mesec marec imam še za oddati. — Ponudbe pod šifro »OGRSKI KROMPIR« št. 1338 na upravo »Slovenca«.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani. dne 23. februarja 1927. Višina barometra 508.8 m

Opazovanja	Baro-meter	Isplosta v C°	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblač-nost 0—10	Vrsta padavin		Kajalica temp	Kajalica temp
						ob opazovanju	v mm 24h		
Ljubljana (dvorec)	7 763.7	2.6	81	W 1	10	škrop	0.5	5.2	0.5
	8 763.9	2.2	84	SW 0.5	10	dež			
	14 763.2	4.9	85	NE 1.5	10	škrop			
	21 763.2	3.9	88	NNE 0.5	10	megla			
Maribor	761.5	3.0	78	SE 9	10	dež		3	-4
Zagreb	764.0	-1.0	76	ENE 1.5	6			4	-1
Belgrad	7.6.4	-5.0	73	SE 13	0			0	-7
Sarajevo	768.8	-4.0	75	E 5	4			3	-7
Skoplje	772.6	-6.0	96	N 0.5	0			0	-8
Dubrovnik	767.9	8.0	61	E 1.5	2			8	8
Split	766.0	6.0	58	ENE 7	10	m. zmerno		9	3
Praga	760.4	-1.0	—	ESE 1.5	0			4	-7

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Povpr. barometer nižji kot včeraj za 1.5 mm.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1.50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 l in. Oglas nad deset vrstic se računa po višji. Za odgovor znamo. Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

Starejša KUHARICA išče službo. — Stara Pravda št. 5, prit. 1318

KONTORISTINJA

vešča vseh blagajniških in pisarniških poslov, želi premeniti službo. Gre tudi v okolico Ljubljane. — Cenjene ponudbe pod značko »Pridnost in poštenost« na upravo lista.

Proste službe

UCENEC za pekov. obrt, zdrav in močan, se išče. Hrana in stanov. v hiši. — Naslov v upravi št. 1319.

Kmet. gospodar. društvo v Logatcu sprejme takoj trgov. učenca

z boljšo šolsko izobrazbo, kateri mora biti zdrav, krepak, pošten, z dežele, star od 14 do 15 let.

Kuharico pridno in pošteno — katera razume tudi druga gospodinjska dela, takoj sprejemem. Mesečna plača 300 Din. — FANI POLANC, valjni mlin, Radeče pri Zid. mostu.

Sobarico in služkinjo

vajeno vseh hišnih del in izurjeno tudi v kuhi — sprejemem. — Dr. A. PULJO, ZEMUN, Magi-stratski trg 2. 1315

Potnik

ki že potuje za druge tvrdke po slovenskih in hrvatskih deželah, se sprejme proti proviziji. — Ponudbe na upravo lista pod Sposoben 1347.

Pouk

INSTRUKTOR strog in resen, se išče za pouk tretješolca v latin., grščini, fiziki in matem. po eno uro dnevno. Po-nudbe z zahtevami pod: »Inštruktor« 1309 — na upravo »Slovenca«.

Christofov učni zavod

Ljubljana - Domobranska cesta 7, otvori z dnem 4. marca t. l. nov steno-grafični tečaj v debatnem pismu. Obenem se prič-no s tem dnem novi stro-jepisni tečaji. — Šolnina zelo nizka. — Priglasje sprejema vodstvo zavoda.

Kdo kuvi?

Papir za zavijanje, čist, a 5 Din za kg pri odjemu vsaj 20 kg, prodaja Jugoslov. tiskarna — Ljubljana.

Sodna dražba

kolinske vode in parfum-konzervnega sklada E. MALHAPE se vrši dne 24. februarja ob 2 pop. v lokalni v šubičevi ulici št. 3, poleg policije. Pro-daja se na drobno in na debelo ter tudi v celoti. Naprodaj so tudi razne steklenice, omare, ste-laže itd. 1259

Naznanilo.

Slavnemu p. n. občinstvu in svojim že preje naklonjenim odjemalcem najljubšeje naznanjam, da sem kot družabnik

tvrdke LOŽAR in BIZJAK Ljubljana, Sv. Petra cesta 21 izstopil ter sem otvoril svojo lastno konfektorsko trgovino in modni salon na Starem trgu šte. 8.

Zahvaljujem se za dosedanje naklonjenosti in se priporočam za nadaljnja naročila. Z odličnim spoštovanjem Davorin Bizjak, Ljubljana, Stari trg 8.

Hiša blizu stolnice na-prodaj. Stanova-nje takoj. — Poizve se v upravi lista pod št. 1354.

Kdo proda?

Lisičje zajčje in druge kože divjačine kupuje po najvišjih cenah

SEMKO, krznar Ljubljana, Turjaški trg 1

SREČKE.

Glavna kolektura drž. reztredne loterije je voljna prepustiti do-ločeno število srečk III. razreda pod naj-ugodnejšimi pogoji. — Vprašanja na

Publicitas d. d., ZAGREB - Gunduličeva ulica šte. 11, pod »Za-11.124«.

Kupim

orehov žagan, okrogel - in lipov okrogel LES v vsaki množini, 20 vago-nov smrekovih DESK 18 do 48 mm III. — Zame-njam tudi Fiat avtomobi-le, tovarn. nove, vseh tip za smrekov, hrastov žagan les in za hrastove železniške praže — Po-nudbe pod »Avto — les« št. 1339 na upravo lista.

Naša obrt

TRGOVSKA PISARNA Globus CELJE — Prešernova 17, se bavi s posredovanjem v trgovskih poravnava-h s sigurnim uspehom. 883

Stavbno podjetje ACCETTO & drugovi družba z o. z Maribor, Franciškan. ul.

Priporočila se tvrdka A. SUSNIK, železnina Ljubljana, Zaloška cesta

Mlinarji!

Rz. prosa, ajdo in ječmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA veletrgovina žita in moka.

Kot šivilja

na domu ali pri stran-kah se priporočila izučena šivilja za damsko obleko in perilo. — Naslov pove uprava »Slovenca«.

Izjava

Preključem in obžalujem vse žaljive besede, ki sem jih govoril dne 13. febr. t. l. v javnem lokalni proti Franciški Pugelj in Pepci Poglašen ter se jima za-hvaljujem, da sta odstopi-li od kazenskega posto-panja. Marenko Avgust.

IZGUBIL SE JE

bel dolgogolaki PES brak Istrijan z rujavimi lisami. Prosim, da dotični, b ka-teremu se je pes zatekel, blagovoli sporočiti na na-slov: Miha Černe, Bled (Petran). 1205

Oglas:

»Zgraditev mostne tehtnice«

Dir. drž. rudnika Zabukovca, št. 704 od 15. februarja

do nadaljnje odredbe ne velja.

Dan licitacije bo objavila Direkcija drž. rudnika Zabukovca, naknadno.

E Br. 2291.

1343

Dobava drv.

Podpisana komanda bo direktnim pogodbenim potom kupila do 200 kubičnih metrov DRV. — Interesenti pošljejo lahko pismene ponudbe, ka-tere se bo sprejemalo najpozneje do 8. marca tek-leto do 10. ure ali pa pridejo sami semkaj v cilju zaključnja zapisnika direktne pogodbe pred 11. uro navedenega dne. — Natančni pogoji so na vpogled v pisarni tukajšnje komande, L nadstr. — Kavcija 5% (tuji državljani 10%).

Komanda 8. žandarmerijskega polka, dne 22. februarja 1927.

Priporočila se MAST

znamke J. P. lastni izdelek tvrdke Evald Popovič, Ljubljana

Cena nizka, blago izborno. Razpošilja se v sodih po 50, 100 in 200 kg.

PREKAJENO MESO

vedno v zalogi, po izvanredno nizki cen.

Meljo puranovo perje . . . 18 Din za kg
trdo puranovo perje . . . 3 Din za kg
mekho kokošje perje . . . 15 Din za kg
trdo kokošje perje . . . 3 Din za kg
belo gosje in račje perje . . 60 Din za kg
beli gosji puh 100 Din za kg
dokler je kaj zaloge pri

Exportni družbi Matheis, Suppanz in drug

MARIBOR :: Cvetlična ulica šte. 18, PRODAJA V SREDO IN SOBOTO.

Umrla je 22. februarja ob 22. uri po kratkem, mukepolnem trpljenju, previ-dena s sv. zakramenti, naša ljubljena mamica, gospa

Marija Avbelj roj. Kajdž

Pogreb bo v četrtek 24. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Kolodvorska ul. št. 18, na pokopališče pri Sv. Križu. Sv. maše se bodo darovale v raznih cerkvah.

Ljubljana, dne 22. februarja 1927.

Zalujoči ostali.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega dobrega soproga, očeta, brata, strica in vsaka, gospoda

Slavoja Gärtnerja

za poklonjeno krasno cvetje in vence, za ganljive žalostinke na grobu po-kojnika, kakor tudi za obilo čaščeče spremstvo na njegovi zadnji poti, se vsem prav prirčno zahvaljujem.

Ljubljana, dne 23. februarja 1927.

Zalujoči ostali.

Zahvala.

V naši bolesti vsled izgube našega srčno ljubljenege soproga, očeta, brata, strica, gospoda

Metoda Kačiča

smo prejeli mnogo dokazov iskrenega sočutja, kar nam lajša našo neizmerno žalost. — Za vso tolažbo izrekamo našo iskreno zahvalo vsem sorodnikom, pri-jateljem in znancem.

Posebno se zahvaljujemo pevske-mu društvu »Slavec« za ganljive žalostinke, prostovoljnemu gasilnemu društvu v Sp. Šiški, Narodni čitalnici v Sp. Šiški, C. M. družbi v Sp. Šiški, darovalcem kras-nega cvetja in vsem ostalim, ki so ga spremili v tako častnem in obilnem šte-vilu na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 23. februarja 1927.

Zalujoči ostali.